

אוצר פניני החסידות עם אוצרות גאוני הדורות

שנה ב' (תשל"ח)

מאמרים נבחרים משכונת חמדה,
שוויים לכל נפש מכוננים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

סורים

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה

מהדורת 'קדו טללי ברכו'

מכון אור לישורים

ירושלים

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

פורים

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

שמעתי בשם הבעל שם טוב זללה"ה, ותכן הדברים דברי קודש, כי בחינות הקלפות אין להם בחינות המציאות בעולם, כי אם דרך הלשון באיזה בחינה, וכיון שאמר המלה להביא את ושת, המורה על קליפה, שכנגד אסתר בקדשה, וצוה להביא את הקלפה ערום בלא לבוש, ולכן לא באה, כי מאין לה לבוא, שאין לה שום מציאות בלתי אמצעיות ההלכה, והענין עמוק ולא כל מוחא סביל להבין את דבריו הקדושים

(אור המאיר)

אוצר פנימי החסידות - מצוות ומעלת היום | נקבל את פנינו
 כולה על נשמה קטנה בעלות הלידים של צדיק מנתק ללא שום עובד **א** **שם משואל** בעלות ביכלת כל אדם לזכות להקדוש ברוך הוא להסיר ממנו את הצד הרע **א** **תפארת שלמה** מבטח לנו שזונה בכל שנה לקום הפורים האברה רבה כמו בימי מרדכי ואסתר **א** **שארית ושראל** פורים הוא במקדנה יותר גדולה מיום הפורים **א** **בני וישכר** באור דברי חז"ל שכל המזדקרים יהיו בטלים חזן מפורים | גם פורים הוא מעין הגאולה העתידה **ב** **שם משואל** גם פורים הוראה שאירי לנו בגלגולנו עתה מאור הגאולה המתידה **ב** **דבש** על פורים כולל את כל הימים טובים **ג** **אמת** כמו שמתפרסם הנס בגימטריה אלו למטה פה נובע **ג** **יחזקאל** בעבודתם בשמים פלם באים לשמע מקרא מגילה **ג** **דברי יחזקאל** כולם יסודי להגיע למקדנת כהן גדול ביום הפורים **ג** **אהב ושראל** על ידי הוראה על הנפש מעברו המבורך לעשות נדע נסים ונפלאות וזוכים לשמח כל השנה **ד** **פרי צדיק** פורים נודע לאדם שהוא שפיל המדרגה ומתקדמ על פה נהנה עצמו נדע ומאיר גלב וקשה מגוון לשמח **ד** **אש קדש** הדמיון ליום הפורים **ה** **אם פה** לשי אדם להיות בשמחה חובב הוא להכניס שמחה לבלו ביום זה **ה** **נקרא דמלכא** פורים קשקש עם ושראל בשמחה נזכרים לאבותיהם ושותף לרדת מהעולם העליון ולהפיריש להם מעט ומתמיד שמחתם בעליונה **ה** **שפע חיים** והיות יתרה נדרשת בלמוד התורה בימי פורים **ו** **קדשת לוי** והיות אורה מלשונו הבורגת של בעל הקדשת לוי זעירי אודות שגב האורות הנפלים המתנוצצים בלב כל איש מישראל בעת קריאת המגילה **ו** **בית אהרן** צדיקים רובם כל מה שיהיה בקשר להשנה **ז** **שפתי צדיק** משלוח מנות להקדוש ברוך הוא על ידי לב נשבר מתקבל על ידו בספר פנים פותח **ח** **בני וישכר** סעודת המצות משלוח מנות ומתנות לאביונים **ח** **תולדות אהרן** סעודת פורים אהרן הכהן ולבשו לארזות של כל השנה **ט** **ישמח משלך** בזה יש ביום זה שמחה למעלה ושמחה למטה **ט** **זרע קדש** חיוב לבסומי מבני שבים זה מתפשטת קדשה ממקום עליון מאד בלא הכנה והתעוררות מצדנו **י** **נצנה נכונה** באור ספלא חביב ההשתקרות ואבוד הדעת פורים שצאמר סבתו תלמיד המגיד מקורטש זעירא פורים שנת תקס"א **י** **שיחות מורה"ו** רסודים ומחאות פה שפול של הדרים פשוטים ממתיקים הדינים **יא** **יטב פנים** יש לקום המשקת ושומחה בשלמות הכונה לא פחות מימי הצומת ונצקתם **יא** **לקוטי הלכות** על ידי שתית היו מגיעים לבחינת בטול ונצנה **יב** **תורת אמת** פורים וזכה לז' יחיד להקדשה והתגברות על עמלק **יג** **שם משואל** על ידי משפחה ומבטל דעתו כלם מנהג מדיה כנגד מדי נתינים לו משמים דעת **יד** **דברי יואל** ביום זה יש להגיע למדרגה להפוך את כל כחות השמאה כיון שבת פורים **יד** **לקוטי שיחות** שמחת פורים מרבה שמחת יום טוב טוב שבת אמת ללמד זכות על ושראל שנהגו סעודת אמשורוש שקשם שאין דין אנס כרצון פה לא יתחייב על סגלת התורה באנס **טו** **זרש טוב** אסתר המליצה על ושראל שהם ראוים נמשך נפש **טז** **זרש טוב** סענת אסתר לעורר נקמת ה' ללבד שמו ועמו **טז**

אוצר פנימי החסידות - מגילת אסתר | מנה"ש מבעלמא מחלקת רב שמואל מוסקת על מחקמת הצדק של הצדיקים והרשעים ז' **תפארת שלמה מרדכי היהודי התאנה כל יום למות מסירות נפש על קדושת יום ז' **שפת אמת** מרדכי מתהלך בכל יום להרקות בשלום היתומה בצער התפיסה ובזכות ז' וזה לנס ולהרזי את המן בכל יום ז' **תפארת שלמה** הכולל דרך ושרה אינו נכנע לשום אדם שלא לערך עבודת השם יח **שפת אמת** ושלום בכל דור מנצח ונקרא מגילת אסתר צדיק שלא יקבע יח **בני וישכר** רצה למסר נפשו על קדושת השם לכפר על שהשתחוה לצלם בימי נבוכדנצר יט **אור חיים** רמז גזרות המן בתורה יט **עיסט ומוני** יחיד קטנה בכל דור ידעו עוד מדווש של מדיה שעתיד להעשות גם וקראו מגילת מרדכי לא גלה זאת לישראל שיש נשנובו בתשובה ויתקפחו בצערים יט **שפת אמת לקוטים** זה עצמו דת ושראל להיות שונים מכל עם כ **שם משואל** אסתר המלכה סברה שאין להחלם נגד הסטרא אחרא בגלי כ **אמת ליעקב** אסתר**

המלכה סברה שגלה העת רצון הגדולה לרוחה זמנית חלק ואלו מרדכי כי שעתה העת לפעל גאולה כללית שמא תחמק העת רצון מרדכי רחוק כ **קדשת לוי** ושרה צוה לאסתר לבוא לפני המלך כדי שתפגס עמה השפיכה וכאשר יביט המלך בפניה יעלה בלבו להיטיב לישראל כ **אמני חיים** מרדכי מהר ונחפו לזון את אסתר המלכה כ **ישועה** עם ושרה תבוא על ידיהם ועל ידי פורקי על שמשיכו על ידי זה את עם ושראל אשר דעותיהם כ **אמני יוסף** בעת רצון מעתירה נקסת ושראל לפני הקדוש ברוך הוא ששכל עת יבולו לשפר שייך לפניו וזהו נקללים כל בהשקות כ **שם משואל** יצאוו עליו העץ בבוט ושיבולו לראותו מכות הפוקל על ידי זה לא יפל לבו בעמדו לפניו כ **תפארת שלמה** ככל שמתעלה יותר לא יעלה על דעתו ושראו לאיזה מעלה כ **אמני לעם** פורים אבות בדבורים בכחית נפילה כ **שפתי צדיק** פורים לעם לקשר בקשר לזכות לכל טוב כ **תורת המגיד** פורים עם הספר שוב מחשבתו הרעה' - על ידי למוד התורה מסתלקים מחשבות זרות כ **שם משואל** תנוגים ומינים חלקיים הורוות של על אף שעה ושראל מקושרים בצרנות ומינים שונים הם מקודים כ **הגדה מנהג אפרים** חרותו של מרדכי מינהג מרדכי והנה מיזמים הדגול ומלמד עליהם זכות כ **זרע קדש** שמחת ושראל בראותם את הדיקת שמים כ **מרדכי** **אמני אמת** כל הבוטים בהשם יתברך אפלו בלא ספק וטעם ולעולם לא יתחבכו בשבחונו כ **פרי צדיק** טעם למנהג לבית שטריומל בישורן פורים כ **לקוטי תורה** התחלת האור של פסח הוא פורים כ **בני וישכר** טעם למה שפאלים ודרשנים בהלכות חג דקרא ל' יום מקדש וקמה מתחילים הלכות פסח דקרא פורים כ

אוצרות ואנוני הדורות | קול רנה וישועה השמו מרדכי והמן יחיד שלא לאנס את העם בסעודת אמשורוש כ **מאמר אסתר** לא תתפרשה מיתתה של ושמתי לפי שנהרגה קודם שעשו ושראל תשובה ולא זכו לראות במיתתה **ל** **שארית יעקב** לא קבע המן זמן גזרותו ביום ז' אדר כדי שלא תתעבב גזרותו שבפעו ימים ממת מיתתו של משה **ל** **יעלת חן** קסרואו של המן שפורשים ושראל ממנהגי האמות אף בדרך המפור מצד עצמו **ל** **פרוש הגר"א** ארבעת מצוות הפורים נקדד ארבע גזרות המן **לא** **יערות דבש** שרש הנס שצצאה גזרותו של המן בסמיכות למשחה הבן **לא** **לקוטי הגרשני** והעיו שושן נבוכה מדוע יצא קצף האמות עליהם אף שאכלו מפתם וישו מינים **לב** **משחה** יין הקדוש הקדוש ברוך הוא רפאה למכה שיחבב המן כמב גזרותו בלשונו סתומה מחקפתשני בשני הפכים **לב** **מקדש ושראל** טעם מצות סעודת פורים יין לסעודת אסתר להנכנת קולפת המן **לד** **כלי המדה** סעודת פורים ושכרות לזכר סג רכיבת מרדכי על הסוס **לה** **קול רנה וישועה** ויבהלו להביא את המן כדי שתחול הקבלה עליו על ידי הפרישת הברחה לשפתים **לה** **מאמר אסתר** ליהודים היתה אורה - קבלת התורה מחזקת בשמחה | חזן הקדוש ברוך הוא הפורים לבהית תפילין לכוונם על של ושראל **לו** **אמני שפר** בני שושן שבו בתשובה מאהבה על שתי ענותותיהם ולפיקר יזנו לברוא שני ימים באוביבם **לו** **מגלת סתרים** מחלקת חכמים ומרדכי האם עשר החטא היה הנאמם מסעדת אמשורוש או השתתחותם להמן **לו** **אפריון** מצות משלח מתנות שלא יתקשרו האביונים בקבלת המתנות **לו** **כתב סופר** שמחת הפורים בקבלת התורה מחדש **לז** **כתב סופר** קריאת שם פורים יזר לצרה להורות שאנו שמחים בצרה עצמה שעל ידה חזרו ושראל למוטב וקבלו על התורה כרצון. **לט**

מעשי צדיקים | פורים - יום ראוי לבכינה **לט** המן הרשע הגיע לבשר את השרה מ **מתי** כבר כתבת המגלה **מ** **זהו יהודי** אכתי לנגמר **מא** **להתחפש** למשהו שונה **מא** **פורים** נתן לפעל על **מא** **בפורים** מורקים עצמנו לוי והבדל **מג** **האדם** **בחד המסח** **מג** **כן זכר** בכישר הנשכר **מד** **הרואי** ישו עצמו שגד הפסח **מג** **הקרעפיל** בגימטריה פורקנה **מה** **מקור** הביצעים על החמץ **מה** **השופרים** אסרו את הנגב **מה** **חיל** הוא לא יהיה **מו** **ההדיקה** לצבא נצרכה שיש **מו** **ותשם** אסתר את מרדכי על בית המן **מו** **בזכות** ששמחת את פלם **מח** **חפש** מימי מדיד פורים **מח**

ספרי ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה . . . . . לט

פּוּרִים

נְדִבַת פִּי

רבי יצחק אייזיק מסומרנא זיע"א

בפורים יכולה כל נשמה קטנה לעלות להיכל של צדיק
מפלא ללא שום עכוב

קבִּלְנוּ שבימי הפורים יוכל לעלות נשמה קטנה להיכל של צדיק מפלא בלי שום מעכב, וכן עולין כל התפלות לקִתְר בלי עכוב וכו', וְלִזָּה אחר הגס נשתנה שמו פתחיה, הפותח פל שערים בלי שום עכוב להעלות כל מה שנעשה בקטנות בלי שום דקדוק הדין וכו'. קבלתי בלחישתה פל זה ונעשיתי הולך רכיל מאהבת ישראל. פתחתי לך כנגב סדקית, כי יש בזה רזין דרזין (מאמר מותר שקלים):

שם משואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

בפורים ביכלת כל אדם לצוות להקדוש ברוך הוא להסיר
ממנו את היצר הרע

כִּלְ אִישׁ מִשְׁפִּיל יָשִׁים אֶל לְבוֹ, הַיּוֹת בֵּית הַמֶּן נִתֵּן לְאַסְתֵּר וְנִהְפֹּף הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלֹטוּ הַיְהוּדִים הַמָּה בְּשִׁנְאֵיהֶם (אסתר ט א), וּבְכֹל פּוּרִים מִתְעוֹרֵר רְשִׁימוּ מִזֶּה, וְאִזּוּ בְכַח כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְמִלְךָ מְלָכִי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [דָּרָף אֲמִירָה וְצוּוֵי כְּעִנְיָן הַצְּדִיקִים גּוֹרְרִים עַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהוּא עוֹשֶׂה] לְתַלּוֹת אֶת הַמֶּן וְלִמְחֹת אֶת שְׁמוֹ מִתּוֹךְ לְבוֹ שֶׁל עֲצָמוֹ עַל כָּל פְּנִים. אִף הָאֲמִירָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת לֹא מִהַשְׁפָּה וְלַחֲוִץ, אֲלֵא בְּכֹל אֹתוֹ נִפְשׁוֹ, וּבְאֹתוֹ חֵשֶׁק וְרִצּוֹן נִמְרָץ שְׁהִיָּה אִזּוֹ לְהִמָּן לְתַלּוֹת אֶת מִרְדְּכָי, וְאִזּוֹ בְּדֹאֵי אֲמִירָתוֹ תַּעֲשֶׂה פְּרוּת. וְזֶהוּ שְׁאֲמָרוֹ חֲסִידֵי קְדָמָי שֶׁבְּפוּרִים יְכוּל כָּל אִישׁ לְהוֹשֵׁעַ וְלִהְתְּבַרֵר (תצוה תרע"ו):

מעלת היום

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

מבטח לנו שנזכה בכל שנה לקיים הפורים
בהארה רבה כמו בימי מרדכי ואסתר

'לְקַיֵּם' אֶת יְמֵי הַפְּרִים הָאֵלֶּה כּו' כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מִרְדְּכָי וְאַסְתֵּר' (אסתר ט לא), לְכַאוּרָה מִה זֶה הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר שְׁלַחוּ טַעַם בְּדָבָר כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מִרְדְּכָי וְאַסְתֵּר, הָאֵם בְּכַבּוּדָם יִרְצוּ סְלָה. אֲמַנָּם הוּא עִנְיָן הַבְּטָחָה שֶׁיִּזְכּוּ לְקַיֵּם אֶת יְמֵי הַפּוּרִים בְּכֹל שָׁנָה וְשָׁנָה בְּהָאָרֶז רַבָּה הַזֹּאת כַּאֲשֶׁר קִיַּם עֲלֵיהֶם מִרְדְּכָי

ואסתר בדרך כן עתה תופיע עלינו תשועת
עולמים אמן:

שארית ישראל

רבי ישראל דב מווילעדניק זיע"א

פורים הוא במדרגה יותר גדולה מיום
הכפורים

יום הכפורים הוא 'שבת שבתון' (ויקרא טז לא),
עולם הנשמות, עולם המלאכים שמדמים
חמר לצורה, ופורים הוא במדרגה יותר עליונה,

לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה אלא שתהא שעבוד מלכות עקר ויציאת מצרים טפל, והנה הפסוק צונח 'לא יאמר עוד' וכו', וצריך לומר שלא תהיה נכר ספור יציאת מצרים לפני ספור הנסים דשעבוד מלכות, והוא פדמיון דבך המתבטל בששים או במאה אשר הוא כלא היה ואפלו האסור מתבטל ושב להתר, על כן נקרא 'לא יאמר' הינו שיהיה כאלו 'לא יאמר', כענין בטול בששים או במאה ואף וכיוצא.

והנה כל המועדים הם זכר ליציאת מצרים, והנה יהיו בטלים לימות המשיח, הינו שתגדל כל כף הנסים דלעתיד עד שנסי המועדים שהם זכר ליציאת מצרים: תבטלו בספור העתיד בששים או במאה ואף וכיוצא, אבל נסי ימי הפורים הנה הם מענין מחיית צמלק, הנה בזה תלוי הגאולה העתידה, והנה הן המה כעניני גאולה העתידה שיהיה השם והכסא שלם במהרה בימינו, הנה אלו ימי הפורים לא יהיה להם בטול בששים וכיוצא, כי זכר הימים האלה הן הם בימי הגאולה האחרונה שימחה ורעו של צמלק במהרה בימינו אמן (מאמר ד אות ח):

כי יום הפורים הוא רק כפורים, בכף הדמיון, אבל פורים עצמו הוא יום שכלו שבת, יש בו אכילה ושתיה בחינת ענג, וכיום הפורים הוא דוקא על ידי בחינת ענוי, שאסור בנעילת הסנדל, ובפורים דוקא בנעילת הסנדל, ועל ידי הרקודים מתקנים.

וזה 'מה יפו פעמיו בנעלים' (שיר השירים ו ב), שעל ידי הרקודים מתקנים בחינת הרגלים שיש 'אץ ברגלים חוטא' (משלי יט ב). וזהו 'חמוקי רכיב' (שיר השירים שם), שמה שפגם ברכים גם כן נתקן, ונשלם כל הקומה שלמה. כמו חלאים מעשה ידי אמן, שנתקנו כל בחינת החולאת ברוחניות. מעשה ידי אמן, כמו רופא גדול שיכול לרפאות את החולה שיש לו חמימות על ידי דברים חמים דוקא, ומי שנתקרה, לרפאותו בדבר המקרה ורופא פשוט לא יוכל זה, והוא בסוד אין הדינים נמתקין אלא בשרשן (עז חיים שער יג פי"א):

בני יששכר

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א
באר דברי חז"ל שכל המועדים יהיו בטלים חוץ מפורים / גם פורים הוא מעין הגאולה העתידה
כפרו לנו חז"ל על פי קבלתם (מדרש משלי ט ב) אם כל המועדים יהיו בטלים ימי הפורים לא נבטלים. הנה ברדאי מהראוי להבין איך יציר שכל המועדים יהיו בטלים, והלא קימא לן אשר השם יתברך לא יחליף ולא ימיר דתו, וגם אם יציר אשר המועדים יהיו בטלים מהראוי להתבונן מפני מה תגדל מעלת ימי הפורים אשר לא יהיו נבטלים. והנראה לעניות דעתי, דהנה אמרו רז"ל בפסוק 'לא יאמר עוד חי י? אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם וכו' (ירמיה טז יד-טו), ודרשו בו (ברכות יב):

שם משואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א
גם פורים הוראה שיאיר לנו בגלותנו עתה מאור הגאולה העתידה
בגמרא (יומא לג.) מה שחר סוף כל הלילה אף אסתר סוף כל הנסים. הנה השחר מתחיל להאיר בעוד לילה מחמת האור החזר מהחמה, כך היה גם פורים אור חזר מן הבית השני, והאיר להם אף בעודם בגלות, וזה דגמא על כל ימי גלותנו אשר תאיר לנו הארה מן הגאולה העתידה אף בעודנו בחשכת הגלות (פורים תרע"א):

בעת הגזרה נצטערו ישראל על כבוד שמים יותר מעל חיייהם ובעת השיועה קבלו על מלכות שמים בשמחה ובשמים שמחים בהצלתנו

ובאמת גם שמחת בני ישראל למטה, העקר על שגשגאנו לכבודו יתברך שמו, שאין מי להעיד עליו בעולם הזה רק בני ישראל, 'עם זו יצאתי לי כו' (ישעיה מג כא), וכל צערן של בני ישראל היה על זה, פדכתיב 'מה בצע בדמי כו' היודף עפר כו' (תהלים ל ט), וזה המזמור נדרש על 'מי מרדכי ואסתר. כי כף דרף כל איש ישראל, אפלו שאינו עובד ה' כראוי מכה טרדות העולם, מכל מקום כשבא העת להסתלק מן העולם זוכר אחריתו שם כל מגמתו לעבודת הבורא יתברך שמו למסר הנפש אליו.

וביון שהיה הגזרה להשמידם עמדו על נפשם והיו מצטערין על כבוד שמו יתברך יותר מעל ימי חיייהם בעולם הזה, ולא עוד שאפלו רשעתו של אותו רשע המן הרשע היה גם כן כל עקר רצונו בהשמדת בני ישראל כדי להשפיע שמו יתברך מן העולם חס ושלום. וכשעשה לנו הקדוש ברוך הוא נסים ונצולו מן הגזרה נעשו כקטן שנולד, וקבלו עליהם על מלכותו יתברך מחדש (תנ"ך):

דברי יחזקאל

רבי יחזקאל משינאוהו זיע"א

בפורים יכול כל יהודי להגיע למדרגת כהן גדול ביום הכפורים

שמעתי ממורי חמי זקני הגאון הקדוש מורנו הרב משה טייטלבוים אבד"ק אוהעלי זלה"ה, דהמן הוא כנוי ליצר הרע, ומרדכי הוא כנוי לעדת ישראל. והיצר הרע התנצל את עצמו לפני גונדא דיליה, הם גרש אשתו ואוהביו, שכל זה איננו שנה לו, שאף שנולד אדם מישראל בנדו ומחטיאו, ובכל זאת ומרדכי לא

דבש לפי

רבי חיים יוסף דוד אבולאי זיע"א
פורים כולל את כל הימים טובים

פורים כולל כל הימים טובים. פסח מעבדות לחרות וכאן ממות לחיים. שבועות מתן תורה וכאן הדור קבלה (שבת פח). ראש השנה ספרי חיים וספרי מתיים (ראש השנה לב). וכאן נדונים אם לקיים הגזרה אם להנצל. יום הכפורים מחילת עונות וכאן נמחל להם מה שגננו וכו' (מגילה יב). סכות עניי כבוד וכאן נכנסו תחת פנפי השכינה ורבים מעמי הארץ מתעבדים (אסתר ח יז). מדרש אליהו סוף דף ג"ז בשם יד יוסף. ואפשר דלכך בחרו לקרות פורים על שם הפור ולא קראו שם העצם, כי ראשי תבות פורים פ"סח ו"סכות, ראש השנה, יום כפור, מ'תן תורה, ודוק (מערכת פ אות ב):

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

כמו שמתפרסם הנס בימים אלו למטה כך גם בשמים, וכנהנים בעבודתם בשמים כלם באים לשמע מקרא מגלה

והימים האלה נזכרים ונעשים כו' (אסתר ט כח). נזכרים למעלה ונעשים למטה. דכתיב (שם פסוק יז) 'ונח בארבעה עשר וכו' ועשה אתו יום משתה ושמחה, וכן כתיב בשושן (פסוק יח) 'ועשה, דהוי ליה למימר ועשו, רק דקאי על הקדוש ברוך הוא שעשה אותו יום משתה ושמחה, שהיה שמחה לפניו במרום שנוצלו בני ישראל מאותה הגזרה שהיה נגזר גם בשמים, כדאיתא במדרש (תנחומא בשלח כח), ואחר כך כשנתבטל על ידי תשובתם ונהפך לטובה, 'עשה אתו יום משתה ושמחה, כמו שאמרנו תו"ל (פסחים קט). 'למנצח' למי שנוצחין אותו ושמח. ואלה הימים כמו שמתפרסם בו הנס למטה כך למעלה בשמים נזכרים הנפלאות, וכנהנים בעבודתן גם למעלה כלם באים לשמע מקרא מגלה.

לנפלאותיו, הינו שהקדוש ברוך הוא עשה את נפלאותיו בכחית דבר, שיוכלו להשפיע עוד דגמתו בכל עת אשר יצטרכו בני ישראל עם ה' בני אל חי, או לאיזה יחיד וכו'. והימים האלה של ימי הפורים, נזכרים, הינו שנעשו בכחית דבר, ועל ידי זה הם נעשים בכל הור ודור.

ישרש הדבר הוא, שעל ידי שאנו מודים ומשבחים להבורא ברוך הוא וברוך שמו בצמקת ובלב תמים ובדבקות גדול על שעשה לאבותינו את כל הנסים האלה, בזה אנחנו מעוררים את המקור העליון להשפיע עלינו כל טוב וכל חדו וששון ושמחה, לעשות עמנו נפלאות ונסים לטובה, ולהיות בשמחה כל ימי השנה. וזהו שאמרו חז"ל משנכנס אדר מרבנים בשמחה, שאז נתעוררו הנסים והנפלאות שעשה ה' בתורה לטובה ונסים בימים ההם, וכמו כן יעשה עמנו נסים לטובה וכו', וכן יהי רצון אמין:

פרי צדיק

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

בפורים נודע לאדם שהוא בשפל המדרגה ומתמרמר על כך ומזה עצמו נודע ומאיר בלבו שנהפך מגון לשמחה

גם פורים נקרא סוף כל הנסים (כמו שדרשו יומא כט.), מפני שהכל היה בהסתור גדול, והיה מלבש פמטס בדרך הטבע, שעל ידי סבה שלקח אחרורו את אסתר ונשאה חן בעיניו על ידי זה פעלה להכניע את המן ולנשא את היהודים. וזהו שאמרו (חולין קלט:) אסתר מן התורה מגין וְאֲנִי הַסֵּתֶר אֶסְתִּיר (דברים לא יח), וכך איתא בספרים הקדושים על פסוק זה שעקר הירידה של האדם הוא פאשר געלם ממנו זאת שהוא בהסתור פנים, וזהו שנאמר וְאֲנִי הַסֵּתֶר אֶסְתִּיר, שיסתיר ההסתור פנים.

יכרע ולא ישתחנה, הינו אם רוצים להעבירו על הדת ולכפו שיעבד עבודה זרה, איננו רוצה בשום אפן, ומוסר נפשו למיתה על קדוש השם. ויאמרו לו חקמיו וזרש אשתו, גונדא דיליה, יעשו עץ גבה חמשים אמה, הינו להכניס בלבו גבהות וגסות הרוח, וכל המתנאה כאלו עובד עבודה זרה (סוטה ד:), ממילא מזה ימשך שיבא לעבד חס ושלום עבודה זרה ממש גם כן.

ובאשר ה' בתורה עזר לנו מידם ופור המן נהפך לפורנו, שאדרבא המה נופלים לעומקא דתהומא רבא, נתחכנו לעשות משתה ושמחה בפורים, לעורר אז בסוד זין המשמר, להגיע לקדשה גדולה עולם הבינה, ששם הוא זין המשמר בעניניו שאין בו מגע עכו"ם כלל, כמו שכתב הרמ"א ז"ל בספר מחיר זין [בפסוק וַיִּקְהַל הַיְהוּדִים וְגו']. והוא מדרגת כהן גדול ביום הכפורים, כמו שאמר האר"י ז"ל על אשר מנה אחת ואחת עד אחת ושבע, שהמשיך מן האחת שבשלוש ראשונות עד השבע תחתונות.

וזהו שכתבו הספרים הקדושים שיום כפורים הנו יום כפורים, כי ביום הכפורים רק הכהן גדול השיג הקדשה הזאת, ובפורים יוכל כל איש מישראל להשיג הקדשה הזאת. וזהו פונת הש"ס ח"ב אינש לבסומי בפוריא, הינו לבא לבסימות ומתיקות קדשה גדולה בפורים, להשיג אור הבינה, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, הינו לבא לעולם שהוא שאין בו מגע עכו"ם כלל:

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זיע"א

על ידי הודאה על הנסים מתעורר המקור העליון לעשות עמנו נסים ונפלאות וזוכים לשמח כל השנה

עוד יש לאלוה מלין, על פי מה שאמרתי לפרש הפסוק (תהלים קיא ד) זכר עשה

דמיון נוסף ליום הכפורים - אף אם לא היה בשמחה כראוי קדשת היום פועלת עבורו

וכן גם ממעלה למטה, כמו שיום הכפורים עצומו של יום מכפר, ואפלו אם לא השלים כל תשובתו אומר רבי שמכפר לו (יומא פה:) כן גם בפורים אף שלא היה האיש הישראלי בשמחה כפי שצריך להיות וממילא כל עבודתו שבפורים לא היתה בשלמות מכל מקום הישועה והשמחה שהפורים פועל על ישראל גם עתה פועל ועושה:

יקרא דמלכא

רבי מרדכי מזוועהיל זיע"א

בפורים כשכל עם ישראל בשמחה נותנים לאבותיהם רשות לרדת מהעולם העליון ולהפריש להם מעט מזעיר משמחתם העליונה

ל'יהודים היתה אורה ושמחה'. בימי הפורים שכל בני ישראל הקדושים נמצאים בשמחה יתרה, בנה נעשה אורה בכל העולמות העליונים, והצדיקים נשמתם עדין מתענגים ומשתתפים בשמחתם. והנה הצדיקים הקדושים כמו הבעל שם טוב הקדוש וצ"ל והחבריא קדישא שעברו כל ימיהם במסירות נפש וקדשו שם שמים ברבים, והרבו לפרסם כבוד אלקות בכל העולם, ועל ידי זה המשיכו ימות המשיה בעולם הנה בכחינת עולמך תראה בחי'ך (ברכות יז.), וכעת הם מתענגים בענגי זיווגי דשכינתא הקדושה אשר עין לא ראתה.

ולפעמים נותנים להם רשות לרדת למטה בעולם הזה לראות בשלום בני בניהם ורקא בזמן של שמחתם, שלא יכולים לסבל בזמן שיש להם צער, וכל זה לערך גדל מענוגיהם נחשב להם גם כן לצער גדול בראותם במה הם מתענגים ומה זה שמחה, ואז מפרישים

ונה היה עקר גם פורים, שהיו אז בשפל המדרגה, וכאשר הרגישו ישראל שעומדים בתכלית ההסתור, כמו שנאמר אבל גדול ליהודים וצום וכבי ומספד וגו' (אסתר ד א), וכידוע דענין אבלות והספד יורה על דבר שחולט בדעת האדם שכבר אבדה תקותו, וכענין אבל והספד על מת שאין אפן להתזירו, ועל ידי זה שהרגישו ההסתור פנים נהפך להם מאכל ליום טוב'.

וזהו שאמרו (מגילה יא.) אימתי ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו בימי מרדכי ואסתר וכו', המכון ראו כל אפסי ארץ על ישראל שהיו אז בתכלית השפלות בהסתור עד אפסי ארץ, ודייקא על ידי זה ראו את ישועת אלהינו מתוך ההסתור הנה דייקא. וענין זה מתנוצץ בכל שנה בימי פורים נתודע לכל פרט נפשות ישראל, כל מי שידע נגעי לבבו איך הוא בשפל המדרגה והוא מתמרמר על זה, בנה עצמו נודע ומאיר בלבו שנהפך לו מגיון לשמחה:

אש קדש

רבי קלונימוס קלמיש מפיסצנא זיע"א

הדמיון ליום הכפורים - אף אם קשה לאדם להיות בשמחה מחיב הוא להכניס שמחה ללבו ביום זה

איתא בתקוני זהר הקדוש (תיקון כא נו): שפורים ביום הכפורים, אפשר מרמז גם לזה, כמו יום הכפורים התענית והתשובה ביום זה, לא אם רוצה אותם האדם לצשותם עושה, רק בין אם רוצה בין לא, מקימם מפני גזרת הקדוש ברוך הוא, כן גם שמחת פורים, לא רק אם האדם מעצמו בשמחה או על כל פנים במצב שיכול לשמח את עצמו צריך הוא לשמח, רק גם אם הוא בשפלות ובשכירת הלב, המח וכל ויחו נרמס, חק הוא שצריך על כל פנים אינה ניצוץ של שמחה להכניס אל לבו.

הַרְמִיָּא (או"ח סי' רצ ס"ב) כותב, וְנָה לְשׁוֹנוֹ: וּפּוֹעֲלִים וּבְנֵי בֵיתָם שְׂאִינָן עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, יַעֲסֻקוּ יוֹתֵר בַּתּוֹרָה כְּשֶׁבֶת מִתְלַמְּדֵי חֻכְמֵים הַעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְהַתְלַמְּדֵי חֻכְמֵים יִמְשִׁיכוּ יוֹתֵר כְּעֵנֶג אֲכִילָה וּשְׂתֵיָה קֶצֶת דְּהָרֵי הֵם מִתְעַנְּגִים בְּלַמּוּדָם כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ.

סְבָרָא זו יכולים לומר גם לגבי ימי הפורים, שֶׁתְּלַמְּדֵי חֻכְמֵים שְׂעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כָּל יְמֵי הַשָּׁנָה, יְכוּלִים לְשַׂמַּח בְּיְמֵי הַפּוּרִים, וְשֶׁרֶשׁ שְׂמֵחָתָם כִּי הֵמָּן הִרְשֵׁעַ בְּקֶשׁ לַעֲקֹר אֶת הַתּוֹרָה, וְזִכּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁל מְרֻדְכֵי הַגִּנָּה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. רַק הֵם מְחִיבִים לְבַסּוּמֵי בְּפוּרְיָא וּמִתְרִים לְשַׂמַּח בְּשִׂמְחַת פּוּרִים, אֲמַנָּם בְּגִבּוּל וּבִמְדָה כִּמוֹ שֶׁנֶּהֱגָה הָרַב הַקְּדוֹשׁ מִבוֹטְשָׁאטְשׁ. אֲכַל עִם הָאֲרָץ שְׁלֹא לְמַד כְּלוּם כָּל הַשָּׁנָה, צָרִיף לְנַצֵּל אֶת זְמַן הַפְּנוּי בְּפוּרִים לְלַמֵּד הַתּוֹרָה:

מקרא מגלה

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

וְהַרְרֵי אֹרֶה מִלְשׁוֹנוֹ הַבּוֹעֶרֶת שֶׁל בַּעַל הַקְּדֻשָּׁת לְוֵי זִיע"א אֹדוֹת שֶׁנֶּב הָאוֹרוֹת הַנִּזְעָלִים הַמְהַנְגְּצִים בְּלֵב כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל בְּעַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה

הַעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבִמְצוֹת נִתְמַלֵּא הַנֶּפֶשׁ מֵאַהֲבָה וְיִרְאָה אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וּמֵלֵא שְׂמֵחָה, כִּי כֵן הָרוּחַנִיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה הוּא צְרוּפֵי שְׂמוֹת הַמְּלַאֲכִים וְהֵיכָלוֹת הָעֲלִיּוֹנִים אֲשֶׁר הֵמָּה מְלֵאִים אֹהֲבָה וְיִרְאָה אֶת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְשֵׁם שֶׁרֶשׁ הַשְּׂמֵחָה כְּמֵאֲמַר הַפְּתוּב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א' טו כז) 'עוֹ וְחִדְוָה בְּמִקוּמוֹ'. וְכֵן צְרוּפֵי שְׂמוֹת שֶׁל הַמְּגִלָּה הוּא הַחִיּוֹת וְהַשְּׂכָלִיּוֹת שֶׁל עוֹלָם הַתְּחִתּוֹן שֶׁהוּא עוֹלָם הַטְּבַע, כִּי הִיא הַנֶּס בַּתּוֹרָה הַטְּבַע, מוֹכַח שֶׁנִּתְקַן עוֹלָם הַטְּבַע.

מַעֲט מְזַעֵיר מִשְׂמֵחָתָם לָנוּ, וּמִזֶּה נִעֲשֶׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלְאוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְיִכְסְפָה מִן הַיָּם נִחְשָׁב לָהֶם, וְלַפְעָמִים נִתְגַּלֶּה לָנוּ בְּזִכּוּתָם הַקְּדוֹשָׁה הַשְּׂגוֹת וְיִדְיָעוֹת בְּאֲמִנָּה וּמִדּוּתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת וְהַנְּהַגוֹת טוֹבוֹת:

שבע חיים

רבי קותיאל יהודה מצאנז זיע"א

וְהִירוֹת יִתְרָה נִדְרָשֶׁת בְּלַמּוּד הַתּוֹרָה בְּיְמֵי הַפּוּרִים

וְיָמֵי הַפּוּרִים מִמְשַׁמְשִׁים וּבָאִים, וְדַרְכוֹ שֶׁל הַיְצִיר הִרְעַ לְפַתּוֹת אֶת הָאָדָם שְׂבִימִים אֵלָיו יִשְׁנֵם דְּבָרִים חֲשׁוּבִים יוֹתֵר מִלַּמּוּד הַתּוֹרָה, וְצָרִיף עַל זֶה שְׂמִירָה וְהִירוֹת יִתְרָה. אִף שְׂמַעְלַת יְמֵי הַפּוּרִים שְׂגִבָה עַד מָאד, וְאֲמַרו חַז"ל (מגילה ז:): מִיִּחְיִיב אִינִישׁ לְבִסּוּמֵי בְּפוּרְיָא כּוּוֹ, אֲכַל לַמּוּד הַתּוֹרָה יוֹתֵר חֲשׁוּב. בְּיוֹתֵר צָרִיף לְנַרְזוֹ לֹא לְבַטֵּל מִן הַתּוֹרָה בְּיָמֵים הַגְּבוּהִים הַלְלוּ, תַּעֲנִית אֲסַתֵּר פּוּרִים וְשׁוֹשֵׁן פּוּרִים, כִּי בְטוֹל תּוֹרָה הוּא הַדְּבָר הַחֲמוּר בְּיוֹתֵר.

שְׂמֵעֵתִי מֵהַגְּאוּן הַקְּדוֹשׁ מִנַּאסוּיד זִיע"ע, שֶׁהָרַב הַקְּדוֹשׁ מִבוֹטְשָׁאטְשׁ זִיע"ע, בַּעַל דַּעַת קְדוֹשִׁים, לֹא רָצָה לְשַׂתּוֹת יַיִן בְּפוּרִים, כְּדִי שְׂאֵם יְבוֹאוּ לְפָנָיו עִם שְׂאֵלָה, יוֹכַל לְפַסֵּק, שֶׁהָרִי לְהִלָּכָה (רמב"ם ביאת המקדש פ"א ה"ג) אִם שְׂתָה רְבִיעִית יַיִן אֲסוּר לְהוֹרוֹת. רַק בְּאִישׁוֹן לְלָהָה, בְּמוֹצָאֵי פּוּרִים, הִיָּה שׁוֹלַח אֶת מִשְׁמִשׁוֹ לְכַדֵּק אִם כָּבֵה הָאוֹר בְּכָל בְּתֵי הָעִיר [שְׂבִימִים הֵם הַיְתָה עִיר גְּדוֹלָה לְאַלְקִים] וְכֵלָם יִשְׁנִים כְּבָר, וְכִשְׂאֲמַר לוֹ הַמְשַׁמֵּשׁ שְׁכָל תּוֹשְׁבֵי הָעִיר נָמִים אֶת שְׂנֵתָם, אֲמַר לוֹ שְׂיָבִיא רְבִיעִית יַיִן לְשַׂתּוֹת. הִיָּה לוֹ מוֹכֵן כּוֹס יַיִן בְּשַׁעוֹר רְבִיעִית, וְשְׂתָה אֶת הַכּוֹס, וְשָׂאֵל אֶת הַמְשַׁמֵּשׁ אִם לְרַעְתּוֹ הוּא כְּבָר מְבֹסֵם, וְהַמְשַׁמֵּשׁ הִיָּה עוֹנָה, שֶׁהָרַבִּי כְּבָר בְּנוֹדֵי מְבֹסֵם, וּמִיָּד חָזַר לְמִשְׁנֵתוֹ.

ואסתר אֲשֶׁר כָּתְבוּ וְקָבְעוּ, וְהֵם כָּתְבוּ וְקָבְעוּ בּוֹ שְׁצִרְפֵי אוֹתֵי־תֵּשֶׁבֶת בְּהֵם הָאֵיף שֶׁהַחַיִּית שֶׁל עוֹלָם הַטְּבַע הוּא הַתּוֹרָה וְהַמְצוֹת, וְכִיּוֹן שֶׁקּוֹרָא אֶת הַמְּגִלָּה מִתְּנוּצָץ בּוֹ זֶה הַשִּׁכָּל שֶׁל מְרַדְּכֵי וְאֶסְתֵּר שֶׁקָּבְעוּ בַּמְּגִלָּה שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמְצוֹת, לְכֵן אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה מְקַבְּלִין עַל שֶׁל הַתּוֹרָה וּמְצוֹת כְּמֵאמֶר חַו"ל הַדּוֹר קָבְלוּהָ בְיָמֵי אֲחַשְׁוֵרוּשׁ, לְכֵן צְרִיף לְקָרוֹתֶיהָ בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ בְּלִשׁוֹן שֶׁקָּבְעוּהָ מְרַדְּכֵי וְאֶסְתֵּר לְכֵן צְרִיף לְקָרוֹת הַמְּגִלָּה בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ וְלֹא לַמְּפָרַע רַק בְּלִשׁוֹן שֶׁקָּבְעוּהָ מְרַדְּכֵי וְאֶסְתֵּר כְּדֵי שִׁתְּנוּצָץ בִּישְׂרָאֵל הַקּוֹרְאִים אוֹתוֹ הַשִּׁכָּל שֶׁל מְרַדְּכֵי וְאֶסְתֵּר שֶׁקָּבְעוּהָ (קְדוּשָׁה רֵאשׁוֹנָה פּוּרִים):

בית אהרן

רבי אהרן מקרלין זיע"א

צדיקים רואים במגלה כל מה שיהיה
במשך השנה

וְזֶהוּ שֶׁמְבָרְכִין עַל מְגִלַת אֶסְתֵּר, כְּפִי שֶׁשִּׁמְעֵתִי מֵאֲבֵי אֲדוֹנֵי אֲדוֹמוֹר וְזוֹקֵל "מְגִלָּה" לְשׁוֹן הַתְּגִלוֹת, וְ"אֶסְתֵּר" הוּא לְשׁוֹן נִסְתֵּר, כִּי צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת הַתְּגִלוֹת מִדְּבַר הַנִּסְתֵּר, כִּי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה נִפְלְאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבִדּוֹ בְּנִסְתֵּר, אֶף עַל יְדֵי עֲשִׂית הַמְצוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁאֵנוּ עוֹשִׂים מִמְּשִׁיכִים אוֹתָם לְהַתְּגַלוֹת. וּבִקְאֻמַּת הַמְּגִלָּה עֲצֻמָּה הוּא נִסְתֵּרִי נִסְתֵּרוֹת לְכָל בְּנֵי אֲדָם, צְדִיקִים אוֹמְרִים שֶׁהֵם מִסְתַּפְּלִים בְּהַמְּגִלָּה כֹּל מִה שֶׁיִּהְיֶה בְּכֹל הַשָּׁנָה, וְהֵנָּה צְדִיקִים גְּמוּרִים יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ נִסִּים גְּדוֹלִים וְנִפְלְאוֹת לְהַתְּגַלוֹת, אֲבָל אֲנָשִׁים כְּעָרְבָנוּ צְרִיכִים אֲנִי לְהַמְשִׁיךְ הַגֵּם מֵעַט קְדוּשָׁה מִקְדְּשֵׁתוֹ הַתְּגִלוֹת וְנִנְפָה לְהַעֲבִיר הַזְהָמָא שֶׁל עֲמֶלֶק וְלְהַתְּחַזֵּק בְּעַבְדוּתוֹ יְתִרְבֶּה:

לְכֵן בְּעַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה מִתְּנוּצָץ וּמֵאִיר בְּאֵיזֵי הַיִּשְׂרָאֵל הַקּוֹרָא הַמְּגִלָּה הַחַיִּית וְהַשִּׁכָּלִיּוֹת וְאֵהָבָה וְיִרְאָה לְשׂוּמוֹ יְתִרְבֶּה בְּרוּךְ הוּא מִה שֶׁיֵּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא עוֹלָם הַטְּבַע. לְכֵן צְרִיף לְקָרוֹת הַמְּגִלָּה, וְהוּא יוֹתֵר חַיִּיב מְרַדְּכֵי תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאֵיחָא בְּמִסְכַּת מְגִלָּה (ג:) מְכָאן סְמַכּוֹ שֶׁל בֵּית רַבִּי מְבַטְלִין תַּלְמוּד תּוֹרָה לְשִׁמְעַת מְקָרָא מְגִלָּה, וְגַם לֹא מְצִינּוּ חַיִּיב מִן הַתּוֹרָה לְקָרוֹת מִן הַסִּפֵּר תּוֹרָה אֲשֶׁר כְּתוּבָה בְּתַקּוּנָה כְּמוֹ שֶׁמְחַבְּבִין לְקָרוֹת הַמְּגִלָּה אֲשֶׁר הִיא כְּתוּבָה עַל הַסִּפֵּר אֲשׁוּרִית וּבְדִיּוֹ, שֶׁעַל יְדֵי קְרִיאַת הַמְּגִלָּה נִדְּוִכְכוּ כָּל הַטְּבַעִיּוֹת, כִּי הַהוֹגָה בּוֹ תוֹף הַסִּפֵּר הַכְּתוּבָה בְּתַקּוּנָה עַל הַסִּפֵּר וּבְדִיּוֹ מִתְּנוּצָץ כָּל הָאוֹרוֹת וְהַשְּׂמוֹת שֶׁבְּתוּכָה וְהַצְּרוּפֵי הַשְּׂמוֹת שֶׁבְּתוּכָה, וְהָאוֹרוֹת וְהַשְּׂמוֹת וְהַצְּרוּפִים שֶׁבְּתוֹךְ הַמְּגִלָּה הֵמָּה הַחַיִּית וְהַשִּׁכָּלִיּוֹת שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה וְכוּ'.

מְגִלַת צְרוּפֵי הַמְּגִלָּה, שֶׁמְזַדְּבָף עוֹלָם הַטְּבַע, וְסִגְלָתָהּ לְהַקּוֹרָא שֶׁיִּקְבַּל עַל תּוֹרָה אֲפִלוּ כִּשְׂאֵדָם הוּא בְּגִשְׂמִיּוֹת, שֶׁכִּשְׁם שֶׁהֵנֵס שֶׁל הַמְּגִלָּה בְּתוֹף הַטְּבַע כֶּף צְרוּפֵי שְׂמוֹת שֶׁלָּהּ. וְהַקּוֹרְאָה הוּא הַזְּדִכְכוּת הַטְּבַעִיּוֹת וְהַגְּשְׂמִיּוֹת. לְכֵן הַקּוֹרָא, אֲפִלוּ הַגְּשְׂמִיּוֹת שָׁבָה, מְקַבֵּל עָלָיו עַל תּוֹרָה. וְלְכֵן הוּא חַיִּיב יוֹתֵר מְרַדְּכֵי תּוֹרָה וְסְמַכּוֹ שֶׁל בֵּית רַבִּי לְבַטְלָה עֲבוּר מְקָרָא מְגִלָּה, וְלְכֵן הַקּוֹרָא לַמְּפָרַע וּבְכָל לְשׁוֹן לֹא יֵצֵא, וְגַם צְרִיף לְקָרוֹתֶיהָ בְּסִפֵּר וּבְדִיּוֹ וְכוּ'.

השכל של מרדכי ואסתר מתנוצץ ומאיר
בלב כל הקורא את המגלה

הַקּוֹרָא אֶת הַמְּגִלָּה בְּלִשׁוֹן שֶׁקָּבְעוּ מְרַדְּכֵי וְאֶסְתֵּר, נִפְשׁוֹ תֵּאָבֵה וְחִמְדָּה לְקַיֵּם מְצוֹת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי נִתְקַשְּׂרָה נִפְשׁוֹ בַּשִּׁכָּל שֶׁל מְרַדְּכֵי וְאֶסְתֵּר אֲשֶׁר קָבְעוּ בַּמְּגִלָּה, וּמְצִינּוּ בְּדְבָרֵי חֲכָמֵינוּ ו"ל חֵיב אָדָם לומר בְּלִשׁוֹן רַבּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאֵיחָא בְּמִסְכַּת עֲדִיּוֹת וּמוּבָא בְּמִסְכַּת שְׁבַת דָּף ט"ו ע"א, כִּי הָאוֹמֵר בְּלִשׁוֹן עֲצֻמוֹ אֵינוֹ מִתְּנוּצָץ בּוֹ, רַק שִׁכָּל עֲצֻמוֹ. וְהָאוֹמֵר בְּלִשׁוֹן רַבּוֹ, אֵיזֵי הָאָדָם הָאוֹמֵר מִתְּנוּצָץ בּוֹ שִׁכָּל שֶׁל רַבּוֹ, לְכֵן כְּכָאן צְרִיכִין שִׁתְּנוּצָץ הַשִּׁכָּל שֶׁל מְרַדְּכֵי

משלוח מנות ומתנות לאביונים

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א

משלוח מנות להקדוש ברוך הוא על ידי לב נשבר מתקבל על ידו בספר פנים יפות

'משלוח מנות איש לרעהו'. קודשא בריך הוא קורא ישראל אחי ורעי (תהלים קכב ח וראה רש"י שם ובחגיגה ז. ד"ה מבית רעך), על פן צריכים לשלח לו מנות, שהוא בוחן פליות ולב, וכשהוא מרגיש לב נשבר מקבל בסבר פנים יפות, פה קדוש וקני מורי ורבי ו"ל אמר: כל אחד מישראל יש לו נדנדוד חן לפניו ותברך שמו ועל ידי זה הוא חי, רק מה שדומה לאדם שבוה הוא טוב הוא רחוק שיהיה פן, ורחוק שיהיה מבין איזו מדה שלו מוצא חן, שאלוקים יראה ללבב, אדם רואה רק לעינים (ראה שמואל א' טז ז), עד כאן לשון קדשו.

בני יששכר

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

הטעם למצות משלוח מנות ומתנות לאביונים

טעם למה תקנו בפורים מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים. נראה לי על פי מה שכתב הרב מורנו חיד"א בספר פסא דוד (סוף דרוש ט אות ג) בפרוש הפסוק 'פזר נתן לאביונים צדקתו' וכו' (תהלים קיב ט), ואמרו בנמרא בנא בתרא (י) שאלו לשלמה בן דוד עד היכן פתה של צדקה, אמר להם צאו וראו מה פרוש דוד אבא 'פזר נתן' וכו'. ופרש בזה הרב הנ"ל, על פי מה שכתבו תלמידי האריז"ל הגם דקנימא לן (סוטה כא). דעברה מכבה מצוה אבל אין עברה מכבה תורה, וכן צדקה וגמילות חסדים אין עברה מכבה צדקה. וזה שאמר שלמה צאו וראו [עד היכן פתה של צדקה] זהו שאמר אבא 'פזר נתן לאביונים צדקתו עמדת לעד' שאין עברה מכבה אותה, עד כאן דבריו.

גם עבודת שאינה נקיה וזכה מתקבלת ביום זה

אמנם בפורים שנהפך הכל לטוב, שחז"ל אמרו (חגיגה טו.) זכה נוטל חלקו וחלק חברו, וכן אמרו (תקוני זוהר תיקון ל עג:) מה שעושים חסד לגרמיהו עבדיו, בפורים זוכין שמי שעושה טוב לגרמיהו גם פן מתקבל בשמים. וזהו מנות, א' ניצוץ יהודית נקי וצח, ב' מה שפירושי חן ביום כזה שיש עליה לעבדות אשר לא נקי מרעיון זר, הקדוש ברוך הוא 'תברך שמו פותח שער לדופקין בתשובה בב' אפנים הנ"ל, מתנות לאביונים בפרוש רש"י (דברים כד יד) 'אביון' התאב לכל דבר, שאין לו רכוש זכיות מתקבל אנתו, עקר להתאמץ באמונה שהיום יש לנו קרבות גדול לפני תברך שמו:

בני ישראל קבלו על עצמם את ג' הדברים שאין העברות מכבות אותם, כדי שלא תוכל להיות שוב גזרת שמד בהעדר זכיות חס ושלום

והנה יש לנו לומר, והנה אנשי כנסת הגדולה ראו שנתחבבו שונאייהם וכו' מפני שהשתחוו וכו' ומפני שנהגו וכו'. הנה ראו פן תמהו, הלא אפלו חטאו וצונו, הלא כל אחד מישראל יש בידו חבילות חבילות של מצות, ומשנה שלמה שנינו (קידושין טו:) כל העושה מצוה אחת בתקוה מטיבין לו ומאריכין למי ושנותיו, והאיך יגזר גזרה על פלל ישראל חס ושלום. אלא על כרחך דהמצוות לא הועילו, דעברות כבו המצוות. ואי קשיא, הרי היה בודאי בידם גם מצוות למוד התורה, זה גם פן לא קשה מידי, הלא הועילה התורה, דעד היום היה להם מודעא נפמו שפרשו המפרשים דעל מעשה המצוה אמרו נעשה ונשמע, ועל הגיון התורה היה להם מודעא. או על פי מה שפרשתי במקום אחר (מאמר ז אות ה) דסברו שהוא מודעא, ועל

רק כשאוכל על הפונה הנ"ל מאירה לו
הסעודה

וילכף ויראה אדם לתמן את מעשיו בפורים
ויאכל וישתה לתמן הלבושים לאורות
עליונים, אבל חס ושלום כשאוכל אדם סתם
בלי פונה זאת, אזי אצלו הוא לילה, שאינו
מאיר את הבהירות שיוכלו לירד, שאין להם
לבוש. וזה הוא שאמר רבא סעודת פורים
שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו (מגילה ז,):
היינו שעשה סתם, שלא פון שיעשה לבושים
לאורות, ולכף נקרא לילה, לא יצא, שהאורות
נקראים ימים. ולכף אמר רבא דיקא זאת, שרבא
היה גלגול מרדכי ואסתר, ומרדכי ואסתר הם
היו עקר הגם הנה והחזירו בתשובה ולמדו
אותם שימשיכו אותן האורות ויעשו להם לבושים

(פרשת צו):

כן ק'קמו וקבלו וחדר קבלוה בימי אשורוש
מאתה, בכדי שיהיה בידם ברצון שזכר הגיון
התורה ושוב לא יכבה אותה עברה.

ועל פי שנים או שלשה עדים יקום דבר, תקנו
למזכרת גם כן מצות משלוח מנות וגמילות
חסדים ומנות לאביונים [צדקה], שכל אלה
המצות אין עברות מכבות אותם ושוב לא
יתחילו ושוב לא תהיה גזרה כזאת לעולם,
ואפלו בדור שכלו חזיב חס ושלום, בין שיש
ביד ישראל מצות הגיון התורה וצדקה וגמילות
חסדים, וצדקתם עומדת לעד (מאמר ח אות ב):

משתה ושמחה

תולדות אהרן

רבי אהרן מזטומיר זיע"א

סעודת פורים הוא הקנה ולבוש לאורות
של כל השנה

צריך האדם שיראה לשוב בפורים בתשובה
שלמה ולקבל על עצמו השני תורות,
ועשה הכל בשביל הבורא ברוך הוא, אפלו
אכילה ושתיה יעשה רק בשביל שיהיה לבוש
והקנה להאורות גדולים שירדו, וזה הוא כונת
של אכילת פורים וערב יום הכפורים, שידוע
שכונת אכילה ושתיה של שני הזמנים האלו
הם עקר לבושים והכנות לאורות של כל השנה,
ולכף נקראת סעודת פורים, מלשון מסעד,
שסועד את האורות העליונים וכו'. ולפי שחידוש
העולם היה בפורים והתחיל עולם התקון על
ידי צמצמים וכו', ולכף נקראת 'מגלת ספר',
'אגרת', שמגלה התגלות, שנתגלו האורות של
בריאות העולם, ו'אגרת' לשון אגור בתוכו,
שבמגלה מרמז תורה שבכתב ותורה שבפעל פה
על ידי שמות הקדושים המרמזים בראשי תבות
ובסופי תבות שבהם נבראו שמים וארץ וכל
אשר בהם.

ישמח משה

רבי משה מאוהעל זיע"א

בכל שנה יש ביום זה שמחה למעלה
ושמחה למטה

ל'יהודים היתה אורה' (אסתר ח טז), ודרשו רז"ל
(מגילה טז): זו תורה, ויששון ושמחה
ויקר, ודרשו (שם) ויקר אלו תפלין. ועל פי
דברי הגמרא (ברכות ו) תפלין של הקדוש ברוך
הוא מאי פתיב בהו 'ומי כעמך ישראל גוי
אחד', פרוש דהקדוש ברוך הוא משבח לישראל
וישראל משבחי למרייהו. נראה לי דבכל שנה
הוא שמחה למטה ושמחה למעלה, למטה בחסד
השם ותברך, שבחא דקודשא בריך הוא, ולמעלה
בשבחייהו דישראל שקבלו את התורה מרצונם.
והיינו 'מרדכי יצא וגו'', דהוא גדלת ישראל,
ל'יהודים היתה אורה זו תורה, שקבלו התורה
מרצונם, על כן ושמחה למעלה ויששון למטה,
ויקר אלו תפלין ממש, למעלה בשבחייהו, ולמטה
בשבחא דקודשא בריך הוא:

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א

חיוב לבסומי מפני שביום זה מתפשטת קדשה ממקום עליון מאד בלא הכנה והתעוררות מצדנו

באכילה ושתיה, אכל לא לבסומי כל כך, והוא ו"ל פרש לפי רחב דעתו ואיהו בדידיה ואנן בדידון, על פי גמרא דסנהדרין דף מג (ע"א) אמר רב חסדא היוצא להרג משקין אותו קרט של לבונה בכוס של יין כדי שתטרף דעתו עליו, ופרש רש"י שלא ידאג במיתתו. וודאי הדבר כפשטיה על פי הטבע, אכל יש לפרש על פי דרוש ומוסר.

דהגה הרמב"ם ו"ל כתב בענין אדם הראשון וחתה, שכל זמן שלא אכלו מעץ הדעת ולא ידעו כי ערמים הם והיו עיני הבשר שלהם סתומים, אז היו עיני השכל שלהם פקוחים, ואחר שאכלו מעץ הדעת ותפקחה עיני הבשר אז נסתמה מהם עיני השכל, יצין שם. ולכך העבר קדם שגולד הוא צופה מסוף העולם ועד סוף ויודע כל התורה, כי לא הביט עדין על העולם השפל הזה, וכשגולד על זה העולם נסתמו ממנו עיני השכל, ענין בספר הפלאה של הגאון מוהר"ר פנחס אב"ד דק"ק פ"פ דמיין בהקדמה על פסוק ג'ם חשף לא יחשיף ממך דברים נפלאים על זה.

וילך אמו בגמרא גבי יין (יומא עו:) זכה משמחו, כי כמה ספרי יראים פתבו דכשהאדם מבשם מחמת שתית היין וכדומה יש לו התלהבות ודבקות לעבודת הבו"ה ותהרהר, דכתבו בשם הבעל שם טוב הקדוש זללה"ה משל לכן מלך שיושב בשביה והעמידו עליו שומר כפרי, וכשהוא רוצה להתענג ולהזכיר גדלת אביו הוא משקה ומשכר להכפרי שלא ימנע אותו. כך הנשמה היא חלק אלוה ממעל, ואל מקומה היא שואפת, רק הגוף העכור הוא מונעה, וכשידעתו השפל מתבלבל על ידי שתית היין אזי הנשמה מוצאת מקום מרוח לדבק את עצמו בשרשה, והוא בספר של הרב החסיד אב"ד דק"ק פולגא זללה"ה.

והגה זה שנתחבב מיתת בית דין הנה לו לילך בשמחה גדולה לזה, כי מצד העברה

חוב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור כו' (מגילה ז:). כי כתיב 'והקמים האלה נזכרים ונעשים' (אסתר ט כח), ולא כתיב להזכיר ולעשות, משמע שממילא בלא הכנה ואתעוררת שלנו מתפשטת הקדשה בימים אלו ממקום עליון מאד, ולכן אמרו ו"ל שלרמו על זה שיתברך שמו עשה עמנו חסד גדול כזה שאין צריך אז להתפשטות הקדשה אתעוררת דיליה, יבסם את עצמו עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, פרוש כי ממקום עליון הנ"ל שמתפשטת הקדשה בימים אלו באים חסדים גדולים על ישראל עם מרדכי, והבורות ודינים על שונאי ישראל, ויבסם עצמו עד דלא ידע בין ארור כו', שידע זאת שהוא אינו יודע זה עתה להמשיך דינים על שונאי ישראל, וחסדים על ישראל עם מרדכי:

יצוה הכהן

רבי אהרן שמואל הכהן מאוסטרזה זיע"א (תלמיד המגיד ממוריטש זיע"א)

באור מפלא בחיוב ההשתכרות ואבוד הדעת בפורים שאמר בסעודת תלמידי המגיד ממוריטש זיע"א בפורים שנת תקס"א

בפורים שנת תקס"א מסבין היינו עם כמה בעלי תורה לשמח בשמחת פורים, ונפל ברעיוני לפרש מה דאמר בגמרא חוב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע כו' בדרך דרוש ומוסר, והוא על פי שצמד על זה הגאון מורנו הרב רבי יהונתן בפרו יצרת דבש, מה זו שתגנו חכמים לבסומי בפוריא כולי האי, ובלא כל יום טוב מצוה מן התורה לשמח בו וילעגנו

בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת מֵה שֶׁהִיא רְאוּי לְהִיּוֹת עַל יְדֵי הַנִּשְׁמוֹת אִם הֵיוּ נִמְסְרִים עַל קִדְשַׁת הַשָּׁם בְּפִעֵל.

וְשִׁפִּיר מֵה שֶׁתִּקְנֶה חֲכָמֵינוּ לְבִסּוּמֵי דוֹקָא בְּפוּרִים. דְּהֵנָּה מִי שֶׁהוּא בְּמִדְרָגָה זוֹ וְתִתְלַהֵב וּנְפִשׁוֹ לְמִסֵּר אֶת עֲצָמוֹ עַל קִדְשַׁת שְׁמוֹ יְהִבְרֶךְ, אִין לוֹ לְשַׁמַּח כָּל כֶּף בְּמֵה שֶׁנִּתְבַּטְּלָה הַגְּזֵרָה, כִּי יוֹתֵר הִיא נִיחָא לִיה שִׁינְזָה לְזֵה שִׁימְסֵר נְפִשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשָּׁם, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּי עֲקִיבָא כָּל יְמֵי הַיִּתִּי מִצְטַעֵר מִתִּי יְבֵא לְיָדִי וְאֶקְנִינִי, וְאִם כֵּן אִין לוֹ לְהַחֲלִיט לומר אֲרוּר הֵמֵן אוֹ בְּרוּךְ מְרַדְּכִי, כִּי בְּמַעַט יוֹתֵר הִיא נִיחָא לִיה שְׁלֵא תִתְבַּטֵּל גְּזֵרַת הֵמֵן וּיְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יְהִבְרֶךְ בְּמִסִּירַת נְפִשׁוֹ.

וּבְזֵה יֵשׁ לְהַמְלִיץ בְּמֵאֲמַר הַגְּמָרָא חַיֵּב אָדָם לְבִסּוּמֵי בְּפוּרֵינָא, בְּאִפְסָן זֶה שֶׁתִּתְלַהֵב נְפִשׁוֹ וּיְקַדֵּשׁ מִחֲשַׁבְתּוֹ לְגַמֵּר בְּדַעְתּוֹ שֶׁהוּא מוּכָן וְרוּזָה בְּכָל עַת לְמִסֵּר נְפִשׁוֹ עַל קִדְשַׁת שְׁמוֹ יְהִבְרֶךְ, וְאִז לֹא יֵדַע בֵּין אֲרוּר הֵמֵן כּו', שְׂאִין לְהַחֲלִיט לֹא אֲרוּר הֵמֵן וְלֹא בְּרוּךְ מְרַדְּכִי וְכֵנ"ל. וְלִפִּי שֶׁהוּטֵב בְּעֵינֵי הַשּׁוֹמְעִים דְּרַךְ דְּרוּשׁ וּמוֹסֵר הַעֲלִיתִי עַל הַקְּתָב:

שיחות מוהר"ן

רבי נחמן מברסלב זיע"א
רקודים ומחיאיות כף אפלו של יהודים
פשוטים ממתקנים הדינים

הַתּוֹרָה הַקְּדוּשׁ הַזֹּאת (ליקוטי מוהר"ן ח"א תורה) שֶׁנֶאֱמַר שֶׁם שֶׁעַל יְדֵי הַמְחָאָת כֶּף וּרְקוּדִין נִמְתַּקֵּין הַדִּינִים, הִיא כְּנִתּוֹ כְּפִשׁוּטוֹ, שִׁיחֲזִקוּ עֲצָמָן לְשַׁמַּח בְּיַמֵּי שְׂמִיחָה, כְּגוֹן פּוּרִים וְחִנּוּכָה וְיָמֵים טוֹבִים, אוֹ חֲתָנָה. וְכִיּוֹצֵא בְּזֵה כָּל מִינֵי שְׂמִיחָה שֶׁל מִצְוֹת, שִׁיחֲזִקוּ עֲצָמָן בְּשְׂמִיחָה גְדוֹלָה עַד שִׁינְכּוּ לְהַתְעוֹרֵר לְרְקוּדִין וְהַמְחָאָת כֶּף, וְעַל יְדֵי זֶה נִמְתַּקֵּין הַדִּינִים. כִּי כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה לֹא בְּשִׂמְיָם הוּא לֵאמֹר, שְׂאִין מִי שִׁיכּוֹל

שֶׁעֲבָר הִיא אוֹכֵד עוֹלָם עוֹמֵד, וְעַתָּה מוֹחֲלִיף בְּמֵה שִׁיִּסְבֵּל יְסוּרִים חֲבִי כְּמַעַט רַגַע וִיהֵא מִיתַתוֹ כְּפִרְתּוֹ, וְלִזְאֵת הִיא לוֹ בְּרַעוּת נְפִשׁוֹ לְקַטְלָא נְפִיק. אִף מִצַּד עֲכִירוֹת הַגּוּף אִימַת מְנוֹת נְפִלו עָלָיו, וְזֵהוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁבְּגִמְרָא דְּמִשְׁקִין אוֹתוֹ יִין, כְּדִי שֶׁתִּשְׁרַף דַּעְתּוֹ בְּעוֹלָם הַשְּׁפֵל, וּכְשִׁיחֲבַלְבַּל לוֹ דַּעְתּוֹ, דַּעַת נוּטָה הִטָּה לְרַעָה, יִתְפַּקַּח לוֹ דַּעַת תּוֹרָה מִצַּד נְשִׁמְתּוֹ שֶׁתִּתְלַהֵב לְדַבֵּק בְּשִׁרְשֵׁה לְבוֹא לְחַיִּים נְצִחִים וְיִמְסֵר נְפִשׁוֹ בְּשְׂמִיחָה לְמִיתַת בֵּית דִּין כִּי הִיא דְּתַתְּוִי לִיה כְּפִרָּה, וְזֵהוּ שֶׁכְּתַב רִש"י כְּדִי שְׁלֵא יִדָּאג בְּמִיתַתּוֹ, וְכֶאֱמֹר.

וְהֵנָּה בְּגִזְרַת אַחְשׁוּרוּשׁ וְהֵמֵן שֶׁגְּזָרוּ לְהַשְׁמִיד וְלַהֲרֹג כּו', נִרְאֶה לומר דְּהַגְּזֵרָה הִיא רַק עַל אוֹתָן שִׁיחֲזִיקוּ אֶת עֲצָמָן בְּדַת הַיְּהוּדִית, אֲבָל מִי שֶׁיִּרְצֶה חֵס וְשְׁלוֹם לְהַמִּיר דָּתוֹ לֹא יִהְיֶה וְכו', וְאִם כֵּן לִפִּי זֶה אִם חֵס וְשְׁלוֹם הִיא גְּזֵרַת הֵמֵן קִימַת הֵיוּ וְרִבּוּא רַבְבוּת נְפִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵיוּ נִתְרַגְּזִין עַל קִדּוּשׁ שְׁמוֹ יְהִבְרֶךְ, מֵאַחַר שֶׁהִיא בְּיָדָם לְקַבֵּל דָּתָם וְלַהֲנַצֵּל וְהַמָּה מְסֻרוֹ נְפִשָּׁם לְמִיתָה.

וְהֵנָּה יְדוּעַ מֵה שֶׁמְבָאָר בְּכַתְבֵי הָאָר"י כְּמֵה תְּקוּנִים נַעֲשׂוּ עַל יְדֵי הַנִּשְׁמוֹת שֶׁנִּמְסְרוּ עַל קִדְשַׁת הַשָּׁם יְהִבְרֶךְ, עֵינֵן בְּעֵין חַיִּים שֶׁעַר הַכְּלָלִים אַה"א דְּרַבֵּי עֲקִיבָא כֶּף עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה דְּכָרִים נְפִלְאִים. וְאִם כֵּן עַתָּה שֶׁנִּתְבַּטְּלָה הַגְּזֵרָה, כְּכִדִּי שְׁלֵא נְפִסִּיד אוֹתָן הַתְּקוּנִים וְהַחֲדוּדָה שֶׁהִיא יְכוֹל לְהִיּוֹת בְּעוֹלָמוֹת עַל יְדֵי הַנִּשְׁמוֹת שֶׁהֵיוּ נִמְסְרִים עַל קִדּוּשׁ הַשָּׁם יְהִבְרֶךְ, לִזְאֵת תִּקְנֵי חֲכָמֵינוּ לְבִסּוּמֵינָא בְּפוּרֵינָא טוֹבָא וְלְבַלְבֵּל קִצַּת דַּעַת הַגּוּף הַעֲכוּר, וְתִפְקַחְנָה עֵינֵי הַנְּפִשׁ. תִּתְלַהֵב בְּדַבְּקוֹת וְאִתְבַּת הַבוּרָא יְהִבְרֶךְ, וְיִתְלַהֵב לְמִסֵּר נְפִשׁוֹ עַל קִדּוּשׁ הַשָּׁם וְכָל אֲחֵד יֵאמַר אֵלֶי הוֹינָא הֵתָם בְּעַת גְּזֵרַת הֵמֵן הַיִּתִּי מוֹסֵר נְפִשִׁי לְמִיתָה בְּשְׂמִיחָה לְבַל אֲפָנָה לְאֵלֵקִים אַחֲרַיִם וְגַם הַיּוֹם אֲנִי מוּכָן בְּכָל עַת לְמִסֵּר נְפִשִׁי עַל קִדְשַׁת שְׁמוֹ יְהִבְרֶךְ. וְאִם כֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרֵּף אוֹתָן הַמְּחַשְׁבוֹת טוֹבוֹת לְמַעֲשֵׂה וְנַעֲשׂוּ אוֹתָן הַתְּקוּנִים

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

על ידי שתית היין מגיעים לבחינת בטול
וענוה

חיב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. עד שיגיע לבטול כזה ששם אין חלוק בין ענוה לגדלות, פי שניהם אחד, בחינת במקום גדלותו שם אתה מוצא ענותותו כנ"ל. פי ארור המן זה בחינת בטול הגאות, שהוא בחינת המן כנ"ל, וברוך מרדכי זה בחינת לברך ולהאיר מדת הענוה שהוא בחינת מרדכי הצדיק, שהוא בחינת משה, וצריכין בפורים להתבסס כל כך עד שיגיע לשמחה כזאת שהוא בחינת חיים נצחיים הנ"ל, שהוא בחינת תכלית הבטול ששם הגדלות והענוה שניהם אחד, בחינת במקום גדלותו וכו' כנ"ל. וזה זוכין על ידי שתית היין בפורים שהוא בחינת יין המשמח שהוא בבחינת תחית המתים שאז נזכה לשנות מיני המשמר וכו'.

ה' יתברך מבקש שיאכלו וישתו בשמחה בפורים ומקבל אף עניני צחוק שעושים

השם יתברך מקבל באהבה כל מה שעושין ישראל מחמת שמחת פורים, אף על פי שיש בהם עניני צחוק ודרך שטות שנוגה כאינו ראוי, אף על פי כן השם יתברך מקבל הכל באהבה, מחמת שעושין זאת מחמת שמחת פורים הגדולה מאד. ואז אומר השם יתברך 'אכלו רעים שתו ושכרו דודים' (שיר השירים ה א), פי השם יתברך כבכול בעצמו מבקש את ישראל שיאכלו וישתו בשמחה (תפילין הלכה ט):

אי אפשר להיות בשמחה אלא על ידי
מילי דשטותא

איתא בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות כמה אזהרות גדולות שצריך האדם להרגיל את עצמו להיות בשמחה תמיד. ואיתא בדברי הקדושים שאי אפשר להיות בשמחה פי אם על ידי מילי דשטותא דייקא, שעושין עצמן כשוטא ומשמחין את עצמן במילי דשטותא.

לזכות לזה להמתיק הדינים על ידי המחאת כף ורקודין פי אם גדולים בני עליה, רק כל אחד מישראל יש לו כח הזה כשיקיים הדברים כפשוטן באמת ובתמימות (אות קלא):

ייטב פנים

רבי יקותיאל יהודה מסיגעט זיע"א

יש לקיים המשתה ושמחה בשלמות הכונה
לא פחות מימי הצומות וזעקתם

ידוע שכל שלמות המצות היא טהרת הלב וזכות המחשבה, שיכונן במחשבתו לא למענו פי אם לעשות נחת רוח ליוצרו. והנה בעת צום ותפלה וזעקה שאין בזה שום הנאת עצמו, ודאי הפונה רצוי לשמים, אבל אחד מעבודות הקשות אשר גם בעת אכלו ושתו וימתן מערנים לנפשו, שיש בזה הנאת הגוף, לא יתפנו להנאתו רק למלאות רצון בוראו ברוך הוא. והמופת על זה אם בעת אכלו ושתו היה פונתו לשמים אי לא הוא, אם אין פונתו לשמים לשמחה מה זו עושה, אבל אם פונתו לשמים הוא בכלל פקודי ה' המשמחים לב, ונאמר (תהלים קיט קסב) 'שש אנכי על אמרתך'. וזהו שנאמר למעלה לעשות אותם מי משתה ושמחה.

וזהו שנאמר (סוטה ט כא) לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם' – פלומר לעשותם ימי משתה ושמחה – 'כאשר קיים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה', שבוראי היה פונתם בזה בלתי לה' לבדו, וכאשר קימו על נפשם וגו' דברי הצומות וזעקתם, שבהן הפונה רצויה לשמים, כמו כן גם במשתה ושמחה יהיה פונתם לשמים, והבן:

תורת אמת

רבי יהודה לייב אייגר מלובלין זיע"א

בפורים זוכה כל יחיד ויחיד לקדשה
והתגברות על עמלק

'וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים
וזכרם לא יסוף מן העולם' (אסתר ט כח). תבת
'מתוך' מורה על הפנימיות בנפש, והיינו שפמו
שקיה אז בפעל שנתגברו והרג ואבדן, וכמו שנגמר
עמלק במפת חרב והרג ואבדן, וכמו שנגמר
(שם ט א) 'אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם',
כן נעשה בכל שנה בזמן הזה בפנימיות כל
פרט נפש ישראל, בהמלחמה שבנפשו תמיד
נגד סטרא דעמלק, ונכנע להקדשה, ונעשה
בחנינת 'וגבר ישראל' (שמות יז א), הגם שאין
הנפש מרגיש בזה מפני שהיא בעמק הפנימיות.

מכיון שהקדשה באה ביום זה שלא
מדעת האדם היא שמחה בשלמות

ויש לומר, שלכן המצוה בפורים לבסומי עד
דלא ידע, מה שאין כן בכל יום טוב
שהשראת הקדשה היא על ידי ישוב הדעת,
מפני שעתה נעשה הדבר גם בלי ידיעת והקנת
האדם מצדו, ומזה השמחה בשלמות, כי על
דבר הבא מצד ישוב הדעת לא יוכל להיות
השמחה בשלמות, כי יודע בעצמו שאינו ראוי
ואינו מוכן מצדו לקבל בשלמות, אבל בפורים
השמחה בשלמות, כי הקדשה בא אז בלי ידיעת
האדם והקנתו. וכן הענין בהתחלת קביעות
הקדשה מבחינה הזאת של מחית עמלק בכל
נפש ישראל בפעל, כשנכנס לבירת כשהוא תינוק
בן שמונת ימים שאז אין לו עוד שום דעת,
ונעשה מוכן לזה בלי ידיעתו, רק אחר כך
כשעומד על דעתו מוצא עצמו משרש בקדשה
הזאת.

וכמו כן בחנינת שמירת הקדשה הזאת, שהוא
עקר ענין מחית עמלק, נעשה באמת בכל
שנה בימי הפורים בעמק נפש ישראל בלי ידיעה
והרגשה בעצמו. וזהו לא יעברו 'מתוך' היהודים
כנ"ל, רק אחר כך כשבא לכלל דעת נזכר מזה

כי מחמת ששבע האדם נמשך אחר העצבות
מאד, כי כל אדם מלא יסורים ויגונות פידוע
לכל אחד ואחד, על כן צריכין להכריח את
עצמו בכל הכחות להיות בשמחה. ועקר השמחה
אי אפשר להיות כי אם על ידי מילי דשטותא,
כמו ששמעתי מפיו זכרוננו לברכה שאמר בזה
הלשון "סע האט א פנים אז מע קען מער ניט
פרייליך זיין נאר מיט נאריש מאכין זיך" [נראה
שאין אפשרות כלל להיות בשמחה רק על ידי
לעשות מצעשי שטות]. וכן דבר עוד מזה כמה
פעמים.

טעם הצדיקים שהיו להם ברחנים לשמחה

וזהו הענין מה שהיו נוהגין כל הצדיקים
הגדולים המפרסמים שהיו בזמננו שיעל
פי רב היה להם אנשים שהיו כמו ברחנים,
והיו עושים לפניהם כל מיני צחוק ושטות במפרסם,
והכל בשביל שמחה, כי אין דבר מזיק לעבודת
ה' כמו העצבות, כמובא בכל הספרים הקדושים.
ומגדל מרירת וצרות הגלות המר הזה בגוף
ונפש וממון, אי אפשר להיות בשמחה כי אם
על ידי מילי דשטותא דיקא כנ"ל. וזה בחנינת
מילי דבדיחותא שהיו נוהגים התנאים ואמוראים
הקדושים קדם הלמוד, כדי לבא לשמחה על
ידי מילי דבדיחותא שהם מילי דשטותא דיקא.

וזהו בחנינת מה שכתוב בזהר הקדוש (ח"א
:17) ש"ר המנונא סבא הוה מסדר קמי
חבריא פרקא דמילי דשטותא, היינו כנ"ל, כי
עקר גלות ישראל שהוא גלות השכינה, עקר
הגלות הוא מה שהעצבות, שהם הסטרא אחרא
והקלפות, מתגברין על ישראל ואינם מניחים
אותם לשמח בה' ובתורתו הקדושה וכו'. על
כן מי שרוצה לבוא לשמחה לשמח בקדשת
יהדותו כמה שזכה להיות מורע ישראל ולא
עשני גוי, אי אפשר לבא לשמחה כי אם על
ידי מילי דשטותא דיקא, כי לשם נפלה השמחה
מחמת גלות השכינה שהוא שמחתן של ישראל
כנ"ל (נפילת אפים ה"ד):

בו צריכים להגיע למדרגה זו להפך כל כחות השמחה של המן אל הקדושה ולהכניסם במרדכי, כי מתעורר הזמן שוננס בית המן לרשות מרדכי ונעשה ביתו קדוש בקדושת מרדכי, באשר היה קדוש בית מרדכי, ולא נפר חלוק והבדל ביניהם כלל, כמו כן צריכים אנו להפך כחות הרע מטמאה לקדושה, ולא ידע כי באו אל קרבנה, כי יהיה הכל קדוש בקדושה אחת, עד דלא ידע בין ארור המן היינו מה שהיה קדם לכן בבחינת ארור המן, לברוך מרדכי (פרשת תרומה):

לקוטי שיחות

רבי מנחם מנדל מליובביץ זיע"א

שמחת פורים מרבה משמחת יום טוב כיון שבפורים האור האלקי חדר לתוך השבע בעצמו

מצלת פורים ביחס לשלש גלים, שלכן פורים הוא באפן דעד דלא ידע, דכר שאין אנו מוצאים בשמחת אף יום טוב, למרות שמצותן בשמחה. ואדרבה, ביום טוב לא ימשיך ביני ובשמחה וכו' (אורח חיים תקכט).

הגמרא (מגילה יד.) שואלת מדוע אין אומרים הלל בפורים, ואחד התרוצצים שהגמרא עונה בזה הוא: אפתי עבדי דאחשורוש אגן. פשוטו של התרוץ הוא, שגם פורים היה מלבש בטבע, היה צריך לבקש ולפעל אצל אחשורוש שיאזן להסיר את הגזרה, וגם לאחר מכן נשארו עדין עבדי אחשורוש, לפיכך אין אומרים הלל בפורים.

והנה אף שמחד גיסא העבדה שהגם היה מלבש בטבע, הוא חסרון, ואין אומרים הלל. עם כל זאת מאידך גיסא יש בכך מעלה, שהאור אלוקי הוא בזה שחדר את השבע גופא. וזהו השעם למה ששמחת פורים גדולה מזו של שאר היום טוב, מכיון שבפורים האיר אור

ומרגיש בנפשו. וזהו יוצרם לא יסוף מורעם, היינו בחינת הזכירה שלאחר כך. ויש לרמוז זאת בפסוק וימי הפורים האלה ראשי תבות אותיות הנה"ה, וראשי תבות לא יעברו מ'תוף ה'יהודים אותיות מיל"ה, והוא לרמוז מכון דברינו הנ"ל:

שם משמאל

רבי שמואל מסוקטשוב זיע"א

על ידי שמשתפר ומבטל דעתו לשם מצוה מדה כנגד מדה נותנים לו משמים דעת

הגיד כבוד קדשת אבי אדמו"ר זצלה"ה (בעל האבני גור זיע"א) במצות פורים להשתפר עד דלא ידע, היינו שבשכיל שהוא נותן את דעתו ומבטלו עבור המצוה, כי היין משחית הדעת, נותנין לעמתו דעת מן השמים הפוף עמלק שהוא דעת דקלפה, עד כאן תכן דבריו וכו'. ויובן עם זה מה ששמעתי מכבוד קדשת אבי אדמו"ר זצלה"ה שהרבי רבי בונם מפרשיסחא ברר עבור כבוד קדשת יקני זצלה"ה מקאצק כוס גדול לר' פוסות ואמר לו בזה הלשון: אתה יש לך מח גדול על כן תקח כוס זה לר' פוסות, והיינו מפני שיש לו מח גדול ואין דעתו נפגמת כלל אלא בכוס גדול, על כן להמשיך דעת צריך לכוס גדול (הגדה של פסח):

דברי יואל

רבי יואל מסאטמר זיע"א

ביום זה יש להגיע למדרגה להפך את כל כחות השמחה לקדושה

אמר רבא מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי (מגילה ט:). פי בכח קדשת יום הפורים והשמחה

גם כן (שבת פח.), בשעה שעמדו ישראל לקבל התורה כפה עליהם החר פניגית, אמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ואמרו שם במקרא מכאן מודעה רבא לאורייתא, ולא נתבטלה אותה המודעה עד שהדור קבלוה בימי אחשורוש ברצון, שנאמר (אסתר ט כז) 'ק'ימו וקבלו היהודים', 'ק'ימו' מה ש'קבלו' כבר.

והנה בשעה שהלכה אסתר ביום השלישי לבקש על עמה מאחשורוש עדן לא ק'ימו היהודים עד לאחר שנתבטלה הגזרה, ובאה עתה לטען לפני הקדוש ברוך הוא ממה נפשך, אם ידן את ישראל פדיו שדנם על הים דהיו אנוסים או שוגגים בעבודה זרה במצרים ופטורים, גם עתה פטורים, דכל מה שעשו באנס עשו, בין השתחוות הצלם בין הגינת הסעדה. ואם תאמר נשתנה דינם דשאניי ההיא דהים עדן לא קבלו התורה, אכל מאחר שקבלו התורה נתחיבו בשוגג כמזיד ואנס ברצון. הני מלי אם קבלו התורה ברצון, אכל כיון דקבלת התורה באנס לא שמה קבלה ולא יתחיבו על קיומה.

כשם שאין דניו אנס ברצון כך לא יתחיבו על קבלת התורה באנס ויבנה בוא המאמר על נכון, דאסתר אמרה לפני הקדוש ברוך הוא למה נתחיבו כליה על השתחוות הצלם ועל הגינת הסעדה, הרי הכל היה באנס, ועתה 'אלי בים' זוהי הטענה שטענת לעזה שר של מצרים שאין אתה דן שוגג כמזיד ואנס ברצון. ואם תאמר שאני התם דעדן לא קבלנו התורה ועכשיו קבלנו אותה וממילא נתחייב על שוגג כמזיד ואנס ברצון, היא גופה תברה, דהא 'אלי בסיני', לא קבלנו התורה רק באנס ועדן לא נתחייבו בקבלתה, ואם כן למה עוצבתני' (דרוש לשבת זכור):

נעלה כזה, שהנס היה בטבע גופא (לקוטי שיחות ב עמ' 492):

באור המלצת זכות של אסתר המלכה במזמור למנוצח על אילת השחר

דורש טוב

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

טענת אסתר ללמד זכות על ישראל שנהנו מסעדת אחשורוש, שכשם שאין דניו אנס ברצון כך לא יתחייבו על קבלת התורה באנס

במד"ש (לקוט תהלים רמו תרפה): 'אלי אלי למה עוצבתני' (שם כב ב), 'אלי' בים 'אלי' בסיני. וכבר קשו בה קמאי מה ענין ים וסיני לפאן. ואפשר לתרץ בשנקדים מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מגילה יב), דמפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל שבאותו הדור כליה, או מפני שנהנו מסעדתו של אחשורוש, או מפני שהשתחוו לצלם. ומצינו ששתיהן היו באנס, צלם של נבוכדנצר כמפרש בקראי דדגאל (ג ו) 'ומאן די לא יפל ויסגד וגו' [יתרמא לגו אתון נורא יקדתא. וסעדתו של אותו רשע מצינו שאמר רבי שמעון בר יוחאי עליו השלום שפמה אלים ברחו כדי שלא יהנו מסעדתו של אותו רשע, והחזירם בעל פרחם. נמצא בין עבודה זרה ובין הנאת סעדתו של אותו רשע הפל באנס עשו מה שעשו.

אין הנעשה באנס דומה לנעשה ברצון

והנה מצינו (לקוט בשלח רמו ולד), בשעה שעמדו ישראל על הים אמר עזא שר של מצרים לפני הקדוש ברוך הוא מה אלו עובדי עבודה זרה אף אלו עובדי עבודה זרה, והשיב לו הקדוש ברוך הוא ד'ישראל לא עבדו עבודה זרה במצרים אלא מתוך טרוף וקשקוש הדעת, ואני איני דן שוגג כמזיד ואנס ברצון. ומצינו

דורש טוב

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

אסתר המליצה על ישראל שהם ראויים
ממה נפשך

ולעתיד היו עתידים לבנות בית המקדש. ובאה אסתר לשאל מאת הקדוש ברוך הוא ממה נפשך, אם באשר הוא שם, הרי עכשיו צדיקים, ואם לעתיד, הרי ראויים.

ראית אסתר מהים ומסיני

ונה הוא שאמרו 'אלי בים', באיזה זכות זכינו לעבר בים, משום העתיד, אפלו שבאותה שעה אינם ראויים דנת אותם על שם העתיד. ועוד, 'אלי בסיני', בשעה שעמדו על הר סיני וקטרגו המלאכים ואמרו שסופנו לעשות העגל לסוף ארבעים יום, והשבת להם כיון שעכשיו הם צדיקים איני דנם רק באשר הוא שם. והשתא הרי תרתי יס כאן, עכשיו הרי אנו צדיקים כיון שתזונו בתשובה, וגם לעתיד הרי אנו צדיקים ראויים לבנות בית המקדש, ואם כן 'למה עזבתני' (דרוש לשבת זכור):

דורש טוב

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

טענת אסתר לעורר קנאת ה' לכבוד
שמו ועמו

קבובני פרים רבים אבירי לשון כתרונני. פצו עלי פיהם אריה טרף ושאג. (תהלים כב יג-יד) נקדים מה דאיתא במדרש רבה (אסתר ז יו), דבשעה שאמר המן לאחשורוש יעשה בעם כרצונו, אמר לו שיקבץ כל זקני מלכותו וימלך עמהם ועל מה שסיפמו יעשה, וכן עשה, קבץ אחשורוש כל זקני מלכותו, והיו נושאים ונותנים בעצת המן, ויש מהם שאמרו אין אנו יכולים להזדוג לאמה זו שהרי כל מי ששלח ידו בהם לא נקה, הרי אבימלך ופרעה ומצרים ועמלק. השיב להם המן הרשע אמת שכך הוא בתחלה, אבל עכשיו חס ושלום הזקין אלהיהם, שהרי נבוכנצר עלה והחריב עירו ושרף היכלו והרג את עמו, ולא עשה לו כלום. כששמעו זאת

במדרש (ילקוט תהלים רמז תרפח): 'אלי אלי למה עזבתני' (שם כב ב), 'אלי' בים 'אלי' בסיני. וכבר קשו בה קמאי מה ענין ים וסיני לפאן וכו'. או יאמר, בשננדים דכשעברו ישראל בים היה מיכאל מכרזו ואמר למים של ימינם הנהרו באלו שהם עתידים לקבל התורה שהיא מימינו של הקדוש ברוך הוא, ומשמאלם היה אומר שהם עתידים להניח תפלין, ומלפניהם היה אומר על ברית מילה ויציאת, ומלאחריהם קשר של תפלין ויציאת (ילקוט שמות רמז רלד). וכונת ההכרזה שהיה צריך להכריז מיכאל, להודיע שאף על פי שאין [ישאל] ראויים עכשיו הרי הם ראויים לעתיד, שעתידים לקיים אלה המצוות. וגם כן בשעת קבלת התורה קטרגו המלאכים, ואמרו מי שעתידים לסוף ארבעים יום לומר לעגל 'אלה אלהיך ישראל' (שמות לב ד) אתה נותן להם את התורה, אמר להם הקדוש ברוך הוא, כיון שעכשיו הם צדיקים איני דן רק באשר הוא שם.

הקדוש ברוך הוא דן את ישראל כפי
זמן שעושים רצונו

אם כן מצינו [דנה] דרך הקדוש ברוך הוא עם ישראל, אם אינם עכשיו עושים רצונו דנם לפי העתיד שעתידים לעשות רצונו, ואם עכשיו עושים רצונו, אף על גב דלעתיד יודע שאינם עושים רצונו, אינו דנם רק באשר הוא שם. וכל זה מרב חסדו ותבונה.

תפילת אסתר שישראל ראויים ממה
נפשך

והנה באותו הדור, החייב שנתחייבו או מפני שהשתחוו לצלם או מפני שנהנו מסעדתו של אותו רשע, ועם כל זה גזרו שלשת ימים תענית לילה יום, הרי חזרו בתשובה, אף בשעה שהלכה אסתר ביום השלישי היו ישראל צדיקים,

חס ושלום הבאים מצד היצר הרע נקראים בלשון כוש, היינו שחרות, ורב ושמואל לא פליגי אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא, היינו שהצדיקים הלוחמים מלחמת היצר בנריות וחשקות גדולה קל הוא להם לכבש המלחמה, כי הדו וכוש גבי תרדי קיימי ואין בין זה לזה אלא כחוט השערה, כמאמר הכתוב 'כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו' (דברים ל יד), וילהפף הרשעים רחמנא לצלן מחמת גדל עצלותם. ולעיתי יהיה להפף, כמאמר הגמרא: (סוכה נב.) תללו בוכין ותללו בוכין:

ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה (ב יא)

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

מרדכי היהודי התאנה כל יום למות במסירות נפש על קדוש ה'

ובב'ל יום ויום מרדכי מתהלך כו' לדעת את שלום אסתר. הנראה לפרש על דרך שאנו אומרים (תפילת יוצר) 'וכלם מקבלים עליהם על מלכות שמים זה מזה', כי הנה המלאכים עומדים ברום עולם זה קרוב ששת אלפים שנה ותמיד מספרים כבוד אל וקדשותו, ואף על פי כן בכל יום מקבלים עליהם על מלכות שמים מחדש לעשות רצון קונם כאלו לא עשו דבר עד היום, מעתה נראה נא האדם העובד בעולם הנה איפא יודרו ויתגבר בכל יום לקבל עליו על מלכות שמים מחדש, ומה גם כי יצרו מתגבר עליו ומתחדש בכל יום (סוכה נב.), אם כן צריך האדם גם כן להתחדש עליו בקבלת על מלכות שמים בכל יום לנצח היצר הרע.

והנה כי כן הצדיקים ראשונים קימו וקבלו עליהם על מלכות שמים במסירות נפש

הטענה של נבוכדנצר הודו כלם לעצת הרשע.

ועבשיו באה אסתר להזכיר לפני ה' מעשה הרשעים והספקתם אף על גב דהכל גלוי לפניו, כדי שיתעוררו רחמיו ויקנא לכבוד שמו ועמו. וזה שאמרה 'סבבני פרים רבים', הם גדולי האמות, כשקבצים אחשוורוש לשא ולתן בעצת המן אם יסכימו עליה אם לאו. ובתחלת דבריהם 'אבירי בשן כתרונ'י' הם גדולי האמות, יש מהם שעשו לי כתר ועטרה, ואמרו אין אנו יכולים להזדוג לאמה זו, דמסתפינא מאלההון דלא יעבד לן כדעבד בקמאי, וזהו 'כתרוני', מלשון כתר ועטרה. זהו בתחלת דבריהם, אבל אחר כך כששען להם המן, חזרו ופצו עלי פיהם, והודו בדברי המן בטענה ששען להם, 'אריה' שהוא נבוכדנצר שנאמר בו (ירמיה ד ז) 'עלה אריה מסבכו', הנה 'טרף ושאג' כחרבן בית המקדש, ולית מאן דמחי בידיה וימר ליה מה עבדית. ולכן אליהם אל תחרש ואל תשקט עד שתראה להם נדך הגדולה (הרוש לשכת זכור):

מגלת אסתר

חמלק מהדו ועד כוש (א א)

מהר"ש מבעלזא

רבי שר שלום מבעלזא זיע"א

מחלקת רב שמואל מוסבת על מלחמת היצר של הצדיקים והרשעים

רב ושמואל חד אמר הדו בסוף העולם וכוש בסוף העולם, וחד אמר הדו וכוש גבי תרדי הוו קיימי כו' (מגילה יא.) ויש לרמוז, שהדו הוא לשון הוד וחדר, וכוש הוא לשון שחרות, מעשי האדם מצד היצר טוב נקראים בלשון הוד, וילהפף המעשים אשר לא טובים

יום ניום מתהלף זכה לזה לנצח את המן הרשע
 ולהכעיסו בכל יום ניום (תרל"ז):

ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה (ג ב)

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

ההולך בדרך ישרה אינו נכנע לשום
 אדם שלא לצורך עבודת השם

ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה. הרמז בזה
 מעלת הצדיק ההולך בדרך הישרה,
 אשר לא יכרע ולא ישתחוה ולא יכנע לשום
 אדם לצורך עניני עולם הזה אשר איננו נוגע
 לכבוד השם יתברך, וכמבאר במדרש רבא. פי
 איך יתכן אשר צלם אלקים ישתחוה לעפר עולם
 הזה או יכנע לשום אדם בעבור תאוות עולם
 הזה לממון וכיוצא בזה. וזה שהזהירה התורה
 (שמות לד יד) לא תשתחוה לאל אחר מאלהי זהב
 ואלהי כסף כו':

לכבוד השם יתברך בכל יום, פי מאהבתם
 הגדולה והרבה לא יכלו השקט ולנוח רק להרג
 על קדשת השם כמו שנאמר (תהלים מד כג) 'כי
 עליך הרגנו כל היום', פרוש בכל יום ניום
 במסירות נפש מחדש, וזהו שאמר רבי עקיבא
 (ברכות סא:): כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה,
 פרוש צערו היה שלא יכל לזכות למסירות נפש
 רק פעם אחת, והיה בצינוני למות לכבוד השם
 יתברך בכל יום ניום, וזה פרוש כל ימי הייתי
 מצטער, צערו היה להרג כל ימיו על קדשת
 השם.

וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים כו
 ד) 'שמח נפש עבדך כי אליך ד' נפשי
 אשא' במסירות נפש על קדוש השם, וזהו היה
 גם כן ענין מרדכי שהיה מצפה בכל יום להרג
 על קדוש השם והתגרה בהמן ימח שמו ואמר
 שהוא יהודי ולא ישתחוה לעבודה זרה, וילך
 בכל יום ניום התהלך לפני חצר המלך וכו',
 וזהו לדעת את שלום אסתר, הוא שלום מלכות,
 במסירות נפש, פידוע ענין עשרה הרוגי מלכות,
 והבן:

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

לעולם בכל דור נמצא בישראל צדיק
 שלא יכרע

ומרדכי לא יכרע, לשון עתיד, לרמז כי
 לעולם בכל דור נמצא בכלל ישראל
 איש צדיק שהוא לא יכרע. וזה שכתוב (להלן
 ג א) 'ויבן בעיניו לשלח יד במרדכי לברו פי
 הגידו לו כו' עם מרדכי, פרוש פי הבין פי
 מרדכי יצא מן הכלל ללמד על הכלל בלו,
 ואפלו אם ימית את מרדכי, יהיה אחר במקומו
 בכת כלל יהודי, ולכן רצה לאבד כל עם
 מרדכי (תרי"ג):

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

מרדכי מתהלך בכל יום להראות בשלום
 היתומה בצער התפיסה ובזכות זה זכה
 לנס ולהרגיז את המן בכל יום

ובכח יום ניום מרדכי מתהלך כו'. נראה שכל
 הדברים הנזכרים במגלה היה הכל לצורך
 הנס, ובדאי זה דבר גדול מאד שהיה פארבעה
 וחמשה שנים מעת הלקח אסתר לאחשורוש
 ומרדכי הצדיק הלך בכל יום ניום לראות שלומה
 בעבור פי היתה תומה ובצער התפיסה בבית
 הנקרי, ובזכות זה זכה לנס. וכתוב גם כן
 'באמרם אליו יום ניום כו', ששל ידי שבכל

להרג ולאבד את כל היהודים, והוא מאמר פגזים אשר ה' מאבד, פרוש, שגזר עליהם 'לא תחיה כל נשמה' (דברים כ טו), כמו כן יהיה ענשם, וכמו כן היתה גזרת המן על עבודה זרה, לולי זכות מרדכי ואסתר שעמדו ובטלו הגזרה. ולזה כפל לומר 'בן תאבדון', לומר שהוא דבר בפני עצמו. ג' גזרת העדר הנבואה מישראל, והוא מאמר 'עקב לא תשמעון בקול ה'', הפונה על זה הדרך: עקב, פרוש, בסוף המוסרים והתוכחות יהיה לכם זאת שלא תשמעו בקול ה', וכבר כתבתי שאין יסורין מרים ממרירות המנות כדבר זה (דברים ח ט):

ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויזעק וצקה גדולה ומרה (ד ט)

עסיס רמוני

רבי משה מאוהעל זיע"א

יחידי סגלה בכל דור ידעו עוד מדורו של משה שעתיד להעשות גם ויקראו מגלה, מרדכי לא גלה זאת לישראל כדי שישובו בתשובה ויתכפרו בצערם

ומרדכי ידע את כל אשר נעשה. על פי המבאר בירושלמי מסכת מגלה (פ"א ה"ה) דהמגלה הזאת נאמרה למשה כו', ועין ביפה מראה שכתב דנמסר רק ליחידי סגלה, ולא הגיע הדבר לאזן מרדכי ואסתר. וענן בעיר בנימין על הירושלמי דמסכת מגלה מה שכתב על הפסוק (שמות יז ד) 'ישים באזני יהושע כו'. ונתכן דבריו דאם הנה בנגלה לא היו ישראל משימים על לב לעשות תשובה, כי היו בטוחים על דבר ה' שיימחה את זכר עמלק. כי נכון הוא.

וְיָי גִּרְאָה דְּהִנֵּה הַמְצָנָה רַק לְמָסַר לְיַחֲדֵי רֹאשׁ הַדּוֹר, וְכֵן דּוֹר אַחֵר דּוֹר הֵנָּה רַק יַחֲדֵי

וַיִּגִּידוּ לְהֶמֶן לְרֹאוֹת הַעֲמֻדוֹ דְּבָרֵי מְרַדְכֵי כִּי הֲגִיד לָהֶם אֲשֶׁר הוּא יְהוּדִי (ג ד)

בני יששכר

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

מרדכי רצה למסר נפשו על קדוש השם לכפר על שהשתחוה לצלם בימי נבוכדנצר

הרב הקדוש מורנו הרב רבי שלמה אלקבאי"ץ בספרו מנות הלוי (אסתר ג ה) כתב הטעם שמרדכי לא רצה להשתחוות להמן, שרצה למסר עצמו על קדוש יי' לכפר על ישראל שהשתחוה לצלם בימי נבוכדנצר, וכונתו הנה שיתגרה המן רק בו, ולא עלה על לבו שיתגרה על הכלל עי"ן שם.

ובזה יתפרש גם כן ויגידו להמן לראות העמודי דברי מרדכי כי הגיד להם אשר הוא יהודי' (אסתר ג ד), הינו שהוא יהודי ומחייב למסר את עצמו על קדוש השם מה שאין כן בן נח. וביותר יתפרש, כי הגיד להם אשר הוא יהודי ומצפה לקדוש השם מתי תבוא לידי ואקימנה, וזהו 'שמע ישראל' יי' אלקינו' וכו' (דברים ו ד), רצה לומר פיון שאמה ישראל, מחייב אתה להיות מוכן למסירת נפש על קדוש השם אלקינו וכו' (מאמר ו אות טו):

ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשוורוש עם מרדכי (ג ו)

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

רמז לגזרת המן בתורה

ש"ש מייג פרעניות רמז להם כאן, האחד דמיון שארע להם בחרבן הפית, שהרג מהם מה שהרג נבוכדנצר הרשע והגלה הנשארים, והוא מאמר 'אבד תאבדון'. ב' דמיון מה שארע להם בימי מרדכי, שבקש המן הרשע להשמיד

בְּנִמְיו (הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א שהתיצב במלחמה גלויה כנגד הצאר הרוסי) וְאָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: הֲיִתְכַּן שְׁלֻעַמַת מֶלֶךְ גָּדוֹל כְּזֶה יַעֲמַד כָּל כּוֹף בְּגִלּוּי, וְאִם רוּצִים לַעֲשׂוֹת מִה צְרִיכִין לְהַשְׁמֵר שְׁאֵפְלוּ מִלְּאָף לֹא יַעַד מִזֶּה, עַד כָּאֵן דְּבָרָיו.

וּבְיַדָּא בּוֹנְתוֹ עַל שֵׁר הָאֲרָץ שְׁצָרִיכִין לְהַשְׁמֵר מִמֶּנּוּ שְׁהָרִי יוֹדַע וּמְרַגֵּישׁ מִה שְׁבְּגִלּוּי, וְעַל כֵּן אֵפְלוּ תְּפִלָּה הַנְּדַבְּרַת בְּפֶה וְלִשׁוֹן הוּא מְרַגֵּישׁ, וְנִגְדוּ אֵין עֲצָה אֲלֵא עֲבוּדַת הַמַּחֲשָׁבָה שְׂאִין שׁוּם בְּרִיָּה יוֹדַעַת מַחֲשָׁבוֹת אֲלֵא הַשֵּׁם תְּחַבְּרָה לְבַדּוֹ.

וְלִפִּי זֶה יֵשׁ לוֹמַר דְּזֶה הִיָּה טַעְמָה שֶׁל אֶסְתֵּר וּבּוֹנְתָהּ שְׁשִׁלְחָה בְּגִדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מְרַדְּכִי וּלְהַסִּיר שְׁקוֹ מִצְּלוֹ, שְׁהִיא הִבִּינָה שְׁזָה שְׁמֶרְדֵּכִי עוֹשֶׂה בְּיַדָּא מַחֲמַת שֵׁישׁ צָרָה גְּדוֹלָה וְאֵימָה עַל יִשְׂרָאֵל חֶסֶד וְשְׁלוֹם, וְנִעְקָתוֹ הִיא בַּתְּפִלָּה שְׁתַּעֲלֶה הַשְּׂמִימָה, וְחֲשָׁבָה שְׁבִנָּה אֵין תּוֹעֲלַת, שְׁבִאֲשֶׁר הִזְעָקָה תְּהִיָּה נּוֹדַעַת לְשֵׁר הָאֲרָץ שְׁבְּיַדָּא הִיָּה סוֹתָם וְחוֹצֵץ בְּפִנֵּי הַתְּפִלָּה, וְזֶהוּ שְׁרַצְתָּה שְׁיִסִּיר שְׁקוֹ מִצְּלוֹ (תצוה תר"פ):

אֵמַת לִיעֶקֶב

רבי יעקב יצחק מבלנדוב זיע"א

אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה סִבְרָה לְנַצַּל הַעַת רְצוֹן הַגְּדוּלָּה לְרוּחָה זְמַנִּית לַעַם יִשְׂרָאֵל וְאֵלוּ מְרַדְּכִי סִבֵּר שְׁעַתָּה הַעַת לַפַּעַל גְּאֻלָּה כְּלִלִית שְׁמֵא תַחֲמֹק הַעַת רְצוֹן לְזַמּוֹ רְחוּץ

וְיֵשׁ לְהִבִּין בּוֹנַת אֶסְתֵּר בְּמַה שְׁשִׁלְחָה בְּגִדִים לְמְרַדְּכִי, וְכִי סְבוּרָה הִיָּתָה שְׁמֶרְדֵּכִי מַחֲסֵר בְּגִדִים, וְכִי לֹא הִבִּינָה שְׁהוּא מַחֲמַת צַעַר. גַּם יֵשׁ לְדַקְדֵּק, כִּי מַתְחַלָּה הִיָּתָה צְרִיכָה לְשִׂאֵל 'מַה זֶּה וְעַל מַה זֶּה' (פסוק ה) וְאִתֵּר כִּף הִיָּה לָהּ לְשַׁלַּח לוֹ אֶת הַבְּגָדִים.

אֲכַן יֵשׁ לְבֹאֵר הַעֲנֵנָן עַל דְּרָף הַכְּתוּב (ירמיה ל ו) וְעַת צָרָה הִיא לִיעֶקֶב וּמִמֶּנָּה וְיִשְׁעִי,

שְׂיַעַד מִזֶּה, וּמְרַדְּכִי הִיָּה יַעַד בְּאוֹתוֹ דוֹר, וְהִרְמִזוּ 'מְרַדְּכִי' הוּא דְּכַר מ"י, רְאֵשֵׁי תְּבוֹת מ'סִינַת 'הַיּוֹשֵׁעַ, לְכִף שְׁתַּק בְּלִקְיַחַת אֶסְתֵּר, וְצִוָּה עֲלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא תִגִּיד, וְאֶסְתֵּר לֹא יַדְעָה רַק 'אֵת מֵאֲמַר מְרַדְּכִי אֶסְתֵּר עֲשֵׂה' כִּי יַדְעָה כִּי רְאוּי לְסַמְּךָ עָלַי, רַק שְׁמֶרְדֵּכִי לֹא גִלָּה הַדְּבָר כְּדֵי שְׁיַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה. וְהִיָּינוּ וּמְרַדְּכִי יַעַד אֵת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה וְיֵצֵא כְּתוּף הַעִיר וְיִזְעַק, כְּדֵי לְהַחֲזִירָם בַּתְּשׁוּבָה, אֲבָל לֹא בְּכִיתוֹ בְּצַנְעָה, וְהִבִּין:

וְדַתִּיהֶם שׁוֹנֵת מִכָּל עַם (ג ח)

שְׁפֵת אֵמַת לְקוֹטִיִּים

רבי יהודה ארנה לייב מגור זיע"א

זֶה עֲצָמוֹ דַּת יִשְׂרָאֵל לְהִיָּת שׁוֹנִים מִכָּל עַם

'וְדַתִּיהֶם שׁוֹנֵת'. דְּרָשׁוּ בְּגִמְרָא (מגילה יג): לֹא נִסְבִּי מִיָּנָן וְלֹא שְׁתֵּי מִיָּנָן כו'. נִרְאֶה דְּקִשָּׁה הָלֵא כָּל אֵמָה דְּתָה מְשַׁנָּה מֵאֲמוֹת אַחֲרִים, וּפְרָשׁוּ, שְׁזָה עֲצָמוֹ דְּתִיָּהֶם לְהִיָּת שׁוֹנֵת מִכָּל עַם שְׁלֵא תַעֲרְבוּ בֵּין הָאֲמוֹת כְּדַכְּתִיב (ויקרא יח א) 'בְּחֻקוֹתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ' (כן הוּא בַסֵּפֶר יוֹסֵף לִקַּח):

וְתַחֲחַלְחַל הַמַּלְכָּה מֵאֵד וְתִשְׁלַח בְּגִדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת מְרַדְּכִי וּלְהַסִּיר שְׁקוֹ מִצְּלוֹ (ד ה)

שֵׁם מִשְׁמוּאֵל

רבי שמואל מסוקטשוב זיע"א

אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה סִבְרָה שְׂאִין לְהַלְחֵם נִגְדַּת הַסֵּטְרָא אַחֲרָא בְּגִלּוּי

וּבְזֶה הִבְנִיתִי מִה שְׁהִגִּיד כְּבוֹד קִדְשֵׁת זְקַנֵּי הָאֲדוּמוֹר"ר הַגְּדוֹל וְצַלְלָה"ה מְקַאֲצָק, שְׁהִיָּה קוֹבֵל עַל רַב גְּדוֹל אֶחָד בְּדוֹרוֹ, שְׁהִיָּה מְרַעֵשׂ הָעוֹלָמוֹת בְּגִלּוּי עַל מֶלֶךְ צַר וְאוֹיֵב שְׁהִיָּה

כללית, על בן נאה ונכון לעשות כל התפעלות במסירת נפש לקרב קץ הימין.

וזהו פרוש 'אם החרש תחרישי בעת הזאת' אשר היא עת צרה כללית אשר ממנה ראוי להישע דע כי 'רוח והצלה יצמוד ליהודים ממקום אחר', פרוש 'רוח' רצה לומר זמן רב יהיו צריכים להמתין עד אשר יבוא העת הראוי והמוכן שיעמד בו הצלה ליהודים 'ממקום אחר', ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות פרוש מי יודע מתי יבוא העת הזאת אשר נאמר עליה 'ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע' שיעלה ויבא ויגיע העת המקוה שיתפשט ויתגלה כבוד מלכות שמים בעולם.

ועל כן יתאמר אסתר להשיב אל מרדכי לך בנוס את כל היהודים וצומו עלי שלשת ימים, שישבו כלם אל ה' באמת, אולי ירא ה' וישקיף וירחם על עמו ויחיש ה' וישועה לגאלינו וגאלה שלמה ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ במהרה בימינו אמן:

ואת פתשגן כתב הדת אשר נתן בשושן להשמידם ונתן לו להראות את אסתר ולהגיד לה ולצוות עליה לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה (ד ח)

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

מרדכי צוה לאסתר לבוא לפני המלך כדי שתקנס עמה השכינה וכאשר יביט המלך בבניה יעלה בלבו להיטיב לישראל

תבת 'מלפניו' הוא מ'תור'. והנה יבאר, כי אחשורוש היה רשע יותר מהמן כמאמר תכמינו ו"ל (ראה מגילה יד.), ולא היה בודעת אחשורוש לדבר טוב על ישראל, וצוה מרדכי לאסתר שהיא תבוא לפני המלך, ויבדאי עם

דהנה כל צדיק הדור מעת זמן גלותנו, כאשר רואה שהוא עת צרה חלילה אזי עושה כל התפעלות כמסירת נפשו שתהיה זאת העת אשר ממנה יושע יהודה וישראל בישועה נצחית. והנה מרדכי צדיק הדור כאשר נודע לו מחשבת המן צוה כל היהודים להשמיד את כל היהודים חלילה, שפט כדעתו כי יבדאי אותו העת צרה אשר ראוי ומכשר אשר ממנה יושע ישראל ישועה נצחית, על בן אחרתיו ולא ארפנה, והנה עוסק בשקו וכתעניו בצרוף עם שאר צדיקי הדור עד אשר ישקיף וירא ה' מן השמים וירחם על עמו בית ישראל ויקרב קץ הימין.

והנה כאשר באו נערות אסתר וסריסה ויגידו לה את מעשי מרדכי ושקו ותעניתו, שלחה בגדים אליו להלביש את הענין הצרה הזאת בישועה פשוטה כמו בכל דור, כדי שיהיה רוח והנחה מעט, וזהו ותשלח בגדים להלביש את מרדכי. אבל מרדכי הצדיק לא כן ידמה, לעשות התפעלות שיהיה הנחה והצלה מועטת, רק היה עושה כל התפעלות והשתדלות לגאלה שלמה כדי שיתגלה כבוד מלכות שמים שלמה בעולם וימלא הארץ דעה את ה', כי כל מגמת הצדיקים לתמן את הדור תקון אמתי וישתגדל כבוד מלכותו יתברך שמו, ועל בן לא נחה דעתו מזה הדרך אשר שלחה לו אסתר לעשות לבוש והנחה מועטת עד ה' ישועה האמתית, וזהו 'ולא קבל'.

וזהו ייאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי כנפשך כו', רצה לומר אל תדמי לעשות המלטה והצלה מועטת כאשר כנפשך, כי אין זה תכלית השלם ונאה לכבוד שמים לעזוב את העת הנקרה הזאת אשר היא קרוב וממנה יוכל לצמח ישועה אמיתית לישראל, כי קשה מאד למצא עת ראוי ונכון כזאת, על בן אין מהראוי לתרוש עתה, ומי יודע כמה עדין ועדין יחלפו עד אשר יבוא עת ראוי כזאת שממנה תוכל לצמח ה' ישועה אמיתית כמו עתה אשר הוא צרה

נקראתי זה שלוש יום, וכאמור בכל יום יום יש לשלוח את ה' ויהי חסדך כחסדך ורחמיך כרחמיך ויחייב את עמך ישראל ויחייב את עמך ישראל ויחייב את עמך ישראל.

וישם זה השיב לה מרדכי לה עמך ויחייב את עמך ישראל ויחייב את עמך ישראל ויחייב את עמך ישראל.

והנה איתא בספר הקדוש מכבוד קדשת מאור עינינו בעל אוהב ישראל מאפסא וצ"ל שפרש הכתוב 'אם החרש תחרישי וכו', שאמר זאת להקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם אם החרש תחרישי בעת הזאת ולא תגאל את ישראל אני כפחד ש'רוח והצלחה יעמוד ליהודים ממקום אחר, יחפשו פרנסתם מסטרא אחרת רחמנא לצלן על ידי שיפרקו חס ושלום על מלכות שמים וישתחוו לגויי הארץ.

והנה יסוד הטהרה הוא להאמין במסרת וקבלת אבותינו, שלא לפנות חס ושלום ערך להם, רק לילך בדרך אבותינו נוחי הארץ ולהאמין בכל דבריהם ומאמריהם, ועתה נאמר שזה היתה פונת מרדכי במהירתו וזריזותו על אסתר הצדקת, למען יוכלו אחר כך לצוות ולהדריך את בני ישראל בדרך התורה ויראת שמים, ופג לבו בקרבו שמה יקדמו אחר מהפושעים והפורקים על מלכות שמים והוא ימליץ עבור היהודים ויפעל על ידי זה שיהיו הם נכבדים אליו. ואז אבדה חס ושלום רוחניות העם, וסורו מדרך הטוב ויבחרו דרכי עקלתון לכפר בקבלת אבות כמו שיוגרו מרדכי והמטיב עמם.

אסתר תכנס השכינה כאשר היה באמת, ואולי על ידי זה יקלט אותו רשע איזה בהירות ממנה להפוך רצון שלו שידבר טוב על ישראל. וזהו הרמז ו'לבקש מלפניו על עמה', בזה שהיא תהיה לפניו לפני אותו הרשע ואותו הרשע יסתכל בה ויקלט איזה בהירות ידבר טוב על ישראל:

ויאמר מרדכי להשיב אל אסתר אל תדמי בנפשך להמלט בית המלך מכל היהודים. כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רוח והצלחה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת אביך תאבדו ומי יודע אם לעת קזאת הגעת למלכות (ד יג-יד)

אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זע"א

מרדכי מהר ונחפו לזרו את אסתר המלכה, כדי שישועת עם ישראל תבוא על ידיהם ולא על ידי פורקי על שימשכו על ידי זה את עם ישראל אחרי דעותיהם למה דחק מרדכי השעה שתכף תעמד לפני המלך, הלא הגורל היה ב"ג ניסן על י"ג אדר לשנה הבאה אחר עבר י"א חודשים, והיה לו זמן רב להמתין עוד, ובאותו הזמן מן הנמנע הוא שהמלך לא יקרא את אסתר המלכה ואז תציע בקשתה ולא תצטרך לסמוך על ניסא.

והנה עתה זאת היתה פונת אסתר באמריה, זאת תדע שאין זה דבר קל כמו שנוצרה בעיניך, כי בלא קריאה הוא סכנת נפשות לבוא אל המלך, אבל הנני מוכן ומזמן לסכן נפשי להצלת כלל ישראל, אבל למה ועל מה, הלא עוד זמן רב ליום המגבל מאותו רשע לאבד חס ושלום את כל היהודים, ומדוע לא אמתין, בלי ספק באותו זמן אהיה נקראת לפני המלך ולא אצטרף לנפים, ותוסף לדבר, אל תחשב שתצטרך להמתין זמן רב, לא כן, אני לא

מה שמצטרף לו, אמנם החכם שבהם היתה בקשתו שינתן לו רשות לדבר עם המלך בכל יום שעה אחת, ונמצא כי הוא בקש יותר מכלם, כי אם ידבר עם המלך בכל עת ממילא יתמלא לו כל בקשותיו שיצטרף, כי כלום חסר מבית המלך. וזהו שנאמר 'תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' 'שפך שיחו' (תהלים קב א), רצה לומר שתפלתו הוא אשר בכל עת יוכל לשפך שיחו לפני ה' וממילא לא יחסר לו כלום בנ"ל.

ובנה נוכל לפרש הפסוק. 'ויאמר המלך' – רצה לומר הקדוש ברוך הוא שהוא מלכו של עולם, 'לאסתר המלכה' – רצה לומר אל הנקסת ישראל שנקראת אסתר המלכה בנודע, 'מה שאלתך וגו' ותען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי' – רצה לומר הנקסת ישראל משיבה, 'שאלתי ובקשתי', רצה לומר 'שאלתי' הוא 'בקשתי', רצה לומר שאוכל לבקש מלפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, זה הוא כל שאלתי, כי אם אוכל לבקש מלפניך אזי ממילא תמלא כל משאלותי:

וזה שנה לאסתר, אמת עוד זמן להמתין, אבל 'אם תהרש תחרישי בעת הזאת' מה נעשה אם רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר, מסטרא דמסאבותא, מליץ מי עבורם ויצילם ממנות לחיים, ואז בלי ספק שאת ובית אביך – רומז על קבלת אבותינו – חס ושלום 'תאבדו', לשם זה אני ממהר ומזרז אותך, לכי מהרה תספגי נפשך ותהי מלאך מושיע לישראל למען ימסרו לנו בני ישראל לבותיהם ונשמותיהם ונדרים בדרך התורה ויראה לתפארתם ותפארת אבותם.

בזו הטענה נצח מרדכי הצדיק את אסתר הצדקת, והודתה לו והלכה תוך, ועל ידי זה האיש מרדכי הולך וגדול ליהודים דורש טוב לעמו וקבלו עליהם התורה שבכתב ושבעל פה, והדור קבלוה ברצון בימי אחשורוש כדאימא (שבת פח.), ומרדכי הוא אחד מהשלישלת הגדולה אשר על ידה נמסרה התורה שבעל פה (רמב"ם בהקדמתו למשנה תורה) לנו ונרצנונו לטוב לנו כל הימים אמן בן יהי רצון:

ותאמר לו זרש אשתו וכל אהביו יעשו עין גבה חמשים אמה ובבקר אמר למלך ויתלו את מרדכי עליו ובא עם המלך אל המשתה שמח (ה יד)

ויאמר המלך לאסתר וגו' ותען אסתר ותאמר שאלתי ובקשתי (ה ט)

שם משואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

יעצוהו לעשות העץ גבוה שיוכלו לראותו מבית המלך ועל ידי זה לא יפל לבו בעמרו לפניו

הגיד כבוד קדשות זקני אדומ"ר הגדול וצלה"ה מקאצק, כי כבוד מלכות הוא שמחמת שמחת מלכותו עוד אינו חסר לו ואינו תופס שום דבר להעציבהו, ועל כן יוצצי המן ואשתו כשראו אותו עצוב חששו שלא ירע זה בעיני

אמרי יוסף

רבי יוסף מאיר מספינקא זיע"א

בעת רצון מעתירה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שבכל עת יוכלו לשפך שיח לפניו ובזה נכללים כל הבקשות

יש לפרש על פי מה שמקבל מהבעל שם טוב זלה"ה בפרוש הפסוק (תהלים קב א) 'תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' 'שפך שיחו', על פי משל שהיה מלך שהיה לו יום אחד אשר כל מי שבקש ממנו איזה בקשה ביום ההוא ימלא אותה מזד, והנה כל אחד בקש מן המלך כל

בלבוש מלכות וכו', וּבְדַעְתּוֹ נִדְמָה כִּי הוּא
לְבוּשׁ שָׂק:

אל תפל דבר מכל אשר דברת (ו י)

אמרי נעם

רבי מאיר מדו"קוב זיע"א

בפורים אין הדבורים בבחינת נפילה

נִרְאָה לְרַמֵּז, אֲשֶׁר בְּכָל הַשָּׁנָה אִם הָאָדָם מְדַבֵּר
דְּבָרִים בְּטָלִים אוֹ לִיצְנוּת חֲלִילָה, אִין
אוֹתָן הַדְּבוּרִים הֵם נוֹפְלִים אֶל הַסְטָרָא אַחְרָא
רַחֲמָנָא לְצַלָּן, אֲכַל לֹא כֵן בִּימֵי הַפּוּרִים, אִם
מְכוּוֹנִין לְשִׂמְחַת פּוּרִים בְּזוּה, אִז גַּם הַדְּבוּרִים הָאֵלוּ
הֵם בְּכָלֵל הַמְצוּה. וְיִבְלָדוּ שְׂלֵא וְדַבֵּר חֲלִילָה
מְדַבֵּר עֲבֵרָה וְנִבּוּל פֹּה. וְזוּהוּ 'אל תפל דבר מכל
אשר דברת', שְׁאִין הַדְּבוּרִים בְּבַחֲבִינַת נְפִילָה:

והמן נבעת מלפני המלך והמלכה (ו י)

שפתי צדיק

רבי פנחס מנחם מפילץ זיע"א

בפורים אפשר לבקש ולזכות לכל טוב

וְהָמָן נִבְעַת. מְרַמֵּז עַל כָּל סְטָרָא אַחְרָא, בְּיוֹם
רְצוֹן הַזֶּה נִבְעַתוּ וְדוֹאֲגִים עַל עֲצָמָן, עַל
כֵּן יוֹכֵל כָּל אֶחָד לְבַקֵּשׁ וּלְזוֹכֵת כָּל טוֹב, כְּדֵאיִתָּא
בְּגִמְרָא רֵאשׁ הַשָּׁנָה (זו) לְעַרְבֵב הַשֵּׁטֶן, עֵינֵי שָׂם,
כֵּן בְּפּוּרִים יֵשׁ סִיּוּעַ מִמְרַדְכֵי וְאַסְתֵּר, כְּמֵאָז,
'דְּבָרֵי הַצּוּמוֹת וְזַעֲתָתָם' (אסתר ט לא) שְׁנַתְקַבֵּל אִז
עִם כָּל תְּפִילַת יִשְׂרָאֵל שְׁיַעֲתִירוּ בִּימֵי פּוּרִים
שְׁהוּא עַת רְצוֹן:

אֲחַשְׁרוּשׁ, נִתְּנוּ לוֹ עֲצָה יַעֲשֵׂהוּ עֵץ גְּבוּהַ חֲמֻשִׁים
אִמְהָ שְׂיִהְיֶה רוֹאָה אוֹתוֹ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְכַאֲשֶׁר
יְבִיט בּוֹ יִשְׂמַח לְכַבּוֹ, וְזוּהוּ 'יובא עם המלך אל
המשתה שמח' (שביעי של פסח תרפ"ב):

ויאמר המן בלבו למי יחפץ המלך לעשות יקר
יותר ממני (ו י)

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

ככל שמתעלה יותר לא יעלה על דעתו
שראוי לאיזה מעלה

הַנִּרְאָה לְבָאֵר הַפְּסוּקַת הַזֶּה בְּדַרְךְ הַמְּסוּסָה לְהַדְרִיף
אֶת הָאָדָם בְּדַרְךְ הַעֲנוּה, לְכַל גְּרִים
לְכַבּוֹ לְהַתְנַשֵּׂא לֵאמֹר כִּי הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ הַיָּשָׁר
וְעוֹבֵד הַבּוֹרָא בְּרוּף הוּא וְלוֹ יֵאָתֶה תְּהִלָּה
וְלִמְלֵאוֹת כָּל חֲפִצוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שְׁאֵמֵר
הָמָן 'לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ וְכוּ', רִמֵּז לְמֶלֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא, יַחְפֹּץ לְעֲשׂוֹת לוֹ
יָקָר יוֹתֵר מִמֶּנּוּ כִּי יִרְכּוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֵינָיו, וְגַם לְמַחֵר
אִין קְרוּי לֵה עִם הַמֶּלֶךְ' (ה יב), יֵשׁ מַחֵר שְׁהוּא
לְאַחַר זְמַן, הוּא עוֹלָם הַבָּא, אֲהִיָּה קְרוּי עִם
הַמֶּלֶךְ בְּגֵן עֵדֶן, וּבְזוּה יְכוּל כָּל אָדָם לְהַשְׁטוֹת
אֶת עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת כָּל יָמָיו בְּטַעוֹת כִּי אֵינְנוּ חֹסֵר
מְאוּמָה וְלֹא יָבִין כִּי מְרָה תִּהְיֶה בְּאַחֲרִיתוֹ.

אֲכַזן דָּרַךְ הַצְּדִיקִים לְהִיּוֹת שְׂפֵל וְנִבְזָה בְּעֵינֵיהֶם,
כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר בְּמִרְדְּכֵי וְיָבּוּא עַד לְפָנָי שְׁעַר
הַמֶּלֶךְ כִּי אִין לְבוּא אֶל שְׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ
שָׂק' (ו יב), הִרְמֵז בְּזוּה כִּי גּוֹפּוֹ הָיָה בְּעֵינָיו רַק
כְּלְבוּשׁ שָׂק שְׁהוּא הַנְּרַמַק לְנִשְׁמָה, לְכֵן צִוָּה
אֶת אֲסֵתֵר שְׁהִיא תְּבוּא אֶל הַמֶּלֶךְ, מֶלֶךְ מַלְכֵי
הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּתַפְלָה וּבְמַתְנַוְנִים,
אִף עַל פִּי שְׁבָאָמַת הָיָה גַם גּוֹפּוֹ נִדְרַךְ וְקְדוּשׁ
מְאֹד כְּמוֹ שְׁאִיתָא בְּזוּהַ הַקְּדוּשׁ (ח"ג קס"ט),
עַל מְרַדְכֵי שְׂנֵזְבָה לְאוֹתוֹ לְבוּשׁ שְׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל
כְּמַתָּן תּוֹרָה כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (ח טו) 'וּמְרַדְכֵי יָצָא

מפגזרים בגליות ונאצות שונות ששנוי האוירים והאקלימים גורמים שנוי וחלוק, מפל מקום באמת אינם תלויים, כמו שימי הפורים נראים תלויים ומפל מקום אינם תלויים ונאסר של זה בזה (שושן פורים תר"פ):

פי מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו (א)

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א

תורתו של מרדכי היתה בדבקות והיה מרומם היהודים ומלמד עליהם זכות

כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים רצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו וגו'. יש לפרש בזה, 'משנה', היינו כל מה שלומד, היה 'למלך', שהיה מדבק עצמו לשרש אלהות שבתורה, וזהו 'אחשוורוש', אח – שרש, שהיה מחבר עצמו לשרש ומקור של התורה, וגדול ליהודים, היינו שהיה מגדל ומרומם את היהודים. גם רמז הוא, כי יש יו"ד עילאה יו"ד תתאה, והוא שאמר שעשה גדול ליהודים, היינו לשגי היודי"ן, והיה מקרב היוד תתאה ליו"ד עילאה.

רצוי לרב אחיו, היינו שהיה מרצה לגדולים שבאחיו, שהיו מכינים ויוצאים ערך מעלתו. דרש טוב לעמו היינו שהיה מלמד זכות על ישראל והיה דורש תמיד הטוב שבעמו, שהיה מוצא הטוב שבהם ודבר שלום לכל זרעו, ורבן:

ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה (ט כה)

תורת המגיד מזלוטשוב

רבי יצחק מראדוויל זיע"א

'עם הספר ישוב מחשבתו הרעה' - על ידי למוד התורה מסתלקים מחשבות זרות

ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה. פרש הרב הקדוש

רבי איציקל מראדוויל ז"ל, דכשנשמה באה לפני מלכו של עולם ברוך הוא, מתנצלת שמחשבות זרות היו מבלבלות אותה מעבודה, אזי אמר לה השם יתברך 'עם הספר ישוב מחשבתו הרעה', דעל ידי הלמוד הולכין מחשבות הרעות (וקצין זה פרש מהר"ש מבבלזא, זה לשונו: 'עם הספר ישוב מחשבתו הרעה וגו'. כשאדם רוצה לילך לעשות איזה מצוה וירא שלא יהיה חס ושלום בעשיית המצוה ההיא שום נדנוד עברה או איזה מחשבה זרה, אז יש לזה עצה נכונה שילמד קדם עשיית המצוה איזה הלכה או דף גמרא כדי שיוצא ממחשבתו מהרהורים, ועל ידי זה יזכה לעשות המצוה בלי שום טרדות ומניעות:

לקים את ימי הפרים האלה בזמניהם (ט לא)

שם משמואל

רבי שמואל מסוקטשוב זיע"א

תקנו זמנים תלויים להורות שעל אף ששם ישראל מפזרים בארצות ומזמנים שונים הם מאחדים

תקנו שהיו הפורים בזמנים תלויים ולאסור של זה בזה (ראה מגילה ה:), להורות שכל ישראל מקבלים זה מזה והם כאיש אחד חברים, אף על פי שגנאים בתלויים, מה גם כשהם

שושנת יעקב

בראותם יחד תכלת מרדכי

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ ז"ע א

שמחת ישראל בראותם את היראת שמים של מרדכי

בראותם יחד תכלת מרדכי. אף שמרדכי יצא בכמה לבושים, ולמה שמחו ורקא על התכלת. רק כי תכלת הוא מדת יראה, תכלת דומה לים כו' לכסא הכבוד (מנחות ג:), כמו שנאמר 'וראייתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' כו' (במדבר טו לט), ומרדכי היה עקר מדתו יראה, כי מרדכי גימטריא רע"ד, ושמו ישראל בראותם תכלת מרדכי, יראת שמים ורעד שבו, שהוא ירא שמים לאמתו, לכן שמו, על דרך ששמחתי מתוך יראתי (תנא"ר פרק יג):

אל ה', ואיתא (תנחומא ישן בשלח יב) קנה ונחזור ונקנה.

שום תפלה לא נאבדת, ויש תפלה שנענית לשבעים שנה ואז היא מעלה כל התפלות, ואז היה כך, ודקתיב 'כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם' (ירמיה כט י), ואיתא ברש"י (תענית טו. ד"ה ומי שענה) על לשון הברכה 'זוכר הנשכחות' שבגלות נדמה שהכל נשכח, אולם בשבא זמן גאולה נפתח ספר הזכרונות למפרע, וזהו דקתיב 'יאמר להביא את ספר הזכרונות וגו' ויהיו נקראים לפני המלך' (אסתר ו א), ועל זה נאמר 'שמחת עולם על ראשם' (ישעיה לה י), ואיתא (שבת פח.) שמחה שמעולם על ראשם.

ואיתא במדרש שוחר טוב (מזמור כה), 'אלקי כך בטחתי אל אבושה וגו' גם כל קניף לא יבשו' (תהלים כה ב-ג), מעשה באחד שתפסוהו ואמר אל תפוני כי בן ביתו של מלך אני וכו' בבקר הביאוהו אצל המלך אמר לו המלך בני מפיר אתה אותי אמר לו לאו וכו' אלא כך בטחתי וכו', אמר להם הואיל ובטח בי הניחו לו וכן דוד אמר 'אלקי כך בטחתי וכו' ולא אני בלבד אלא גם כל קניף לא יבשו וכו'.

זה שיף אצל כל אדם, את הקדוש ברוך הוא תרי לא יכולים להפיר, שאין שעור לידיעה זו, ומכל מקום מתקנים גם כל קניף לא יבשו, ואיתא שם במדרש אמר דוד וכו' אל תהי תפלתי מאוסה לפניך מפני שענייהם של ישראל תלויות בי ועיני תלויות כך וכו', אפלו דוד המלך לא הפיר את הקדוש ברוך הוא שהוא נפלא מכל נפלא ורחוק מכל רחוק, ורק אמר שענייהם של ישראל תלויות בי ועיני תלויות כך (תפי"ט):

להודיע שכל קניף לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים כך

אמרי אמת

רבי אברהם מרדכי מגור ז"ע א

כל הבושה בהשם יתברך אפלו בלא סבה וטעם לעולם לא יתאכזב בבטחונו

להודיע שכל קניף לא יבושו וכו'. פתיב 'לדוד אליך ה' נפשי אשא אלקי כך בטחתי אל אבושה וגו' וגם כל קניף לא יבשו וגו' (תהלים כה א-ג), איתא במדרש (ויקרא רבה יז א) 'טוב ה' לקנו' (איכה ג כה), יכול לכל, תלמוד לומר 'לנפש תדרשנו' (שם). 'לנפש תדרשנו' זה נפש דוד שמעלה כל מיני נפשות. ואיתא (ברכות לב:) אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יתור ויתפלל שנאמר (תהלים כו יד) 'קנה אל ה' תזק ונאמן לבך וקנה

שלושים יום קדם הפסח

לקוטי תורה

רבי מרדכי מטשורנוביל זיע"א

התחלת האור של פסח הוא בפורים

במנצח אסתר, בקריאתה ובמצותה, נתגלה אור גדול כמבאר במקום אחר, וזהו הקנה גדולה לפסח, לכך שואלין ודורשין בהלכות הפסח קדם לפסח שלושים יום (מגילה כ"ט), מתמת שהתחלת בהירות אור של פסח מתחיל מפורים כי אסתר היא א' סתר, היינו אלופו של עולם המסתר ונעלם בכל דבר ודבר, נתגלה אורו הנה והתנוצץ בעולם על ידי הגס של פורים וכו'. והארת פורים נמשך עד יום שני של פסח, ולכך נוהגין לאכל בפסח מאכל הנקרא על שם אסתר, ולכך מסדרין הקצרה בסדר הדיע, מתמת שהמן רצה להפך הקצרה וד"ל והשם: תברך עשה לנו גם (פרשת פרה):

בני יששכר

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

טעם למה שואלים ודורשים בהלכות חג דוקא ל' יום מקדם, ולמה מתחילים הלכות פסח דוקא בפורים

שואלין ודורשין בהלכות הפסח קדם לפסח שלשים יום. וכתבו הרבה מהפוסקים שלשים יום דיקא ומתחילין מן יום הפורים וכו'. ונראה לי הטעם על פי מה שכתב הרב הקדוש בעל חסד לאברהם (מעין שני נהר נו) דבכל שנה ושנה שלשים יום קדם לפסח השם: תברך ברב רחמיו וחסדיו ממציא פדיון לבניו, הגם שעל ידי העונות נפשותם שקועות חס ושלום בשערי טמאה, באותן השלשים יום קדם לפסח השם: תברך מוציא אותם בכל יום ויום חלק אחד ופודה אותם, עד כי בליל י"ד בניסן הם

שושן פורים

פרי צדיק

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

טעם למנהג לבישת שטריימל בשושן

פורים

אמרו ו"ל (שבת פ"ח). שבשעת מתן תורה קשרו לכל אחד מישראל ב' פתרים אחד פנגד נעשה ואחד פנגד נשמע. וענין נעשה הוא מעשה המצות בפעל, ונשמע הוא העסק בתורה להיות הלב שומע לדברי תורה, ואמרו (שמו"ר כ"ו ט) משל כו', כך אמר הקדוש ברוך הוא שני כוסות מזגתם בסיני, נעשה ונשמע, שבתם נעשה כו', והנהיגו בנשמע.

כי הפתח של נשמע נשאר לנו על ידי עסק התורה, ועל זה נתפשט המנהג בישראל ללבש בשבת על הראש כובע משנה בתארה מאותה שלובשים בימי החל והיא מקפת הראש כעין צטרה, מה שאין כן בשאר הכנדים שמחליפין אותם רק במה שלובשים בגדים חשובים יותר, ולא בתמונה אחרת מיחדת לשבת, מפני שהכובע ימזז על פתח תורה שנתן לנו בשבת מצד נשמע כנוקר לעיל.

ועל סמך זה יש נוהגין ללבש על הראש גם בט"ו אדר כובע זו של שבת, והוא לרמז דברינו הנזכרים לעיל, מפני שבשושן נפעל בו הגס על התחדשות הנשמע בדברי תורה, וכמו שאמרו (שבת פ"ח): הדר קבלוהו בימי אחשורוש מאהבת הגס. וביחוד ביום זה יום טוב של שושן שהיה התקון על הקלקול של העצלות בדברי תורה וכנוקר לעיל, ועל ידי המחית עמלק ביום מחר החזר לנו הפתח של נשמע (שושן

פורים א):

והנה מקבל בדינו קבלת הקדמונים עין בתקוני זהר (תי' כו נא.) ויבדעניא מהימנא (ח"ג רמט.) אֲשֶׁר לְעֵתִיד בַּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ מִלְחָמַת עֲמֶלֶק וּמִחַיֵּיתוֹ יִהְיֶה בְּעָרֵב חַג הַפֶּסַח, חֲרֵי שְׁלֹף לְפָנָיִךְ, הַהֲתַחֲלָה בְּיּוֹם הַפּוּרִים וְהַסִּיּוֹם וְהַגְּמָר בְּעָרֵב פֶּסַח, הֵן הֵמָּה תַשׁ"ךְ שְׁעוֹת מִנְּךָ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים 'עֲמֶלֶק', לְבַטֵּל שְׁעוֹר קוֹמַת הַקְּלָפָה מְכַל וְכֹל בַּמְחֻשְׁבָּה דְבוּר וּמַעֲשֵׂה. וּבְזֶה תִּבְיֵן טַעַם בְּדִיקַת חֲמִין אֹרֶז לְאַרְבָּעָה עָשָׂר (פסחים ב.), וְלָמָּה הִתְנַאֲן נָקֹט 'אֹרֶז', כִּי יוֹצֵאִים אֹז מִחֻשָּׁף לְאוֹר.

ברכת שהינינו בפורים מוסבת גם על בדיקת חמין בערב פסח

וּתְבִינְךָ גַם בְּן מַה שֶׁנִּתְקַשְׁוּ הַפּוּרִים לְמָה לֹא מְבָרְכִין שֶׁהֵינֵנוּ עַל בְּדִיקַת חֲמִין, וְלִדְרַבְנֵי מִיבֹן, כִּי מְבָרְכִין שֶׁהֵינֵנוּ בַּהֲתַחֲלַת זְמַן בְּעוֹר כְּתָרִין דְּמִסְאָבוּתָא הֵינּוּ בְּיּוֹם הַפּוּרִים, וְהַבֵּן, וְאִם יִרְצֶה ה' תִּבְאָר בְּמֵאֲמָרֵי חַג הַפֶּסַח. וּבְאֵלֶּה הַדְּבָרִים תִּתְבּוֹנֵן מַה שֶׁאֲמַרְהָ אֶסְתֵּר וְאֲנִי לֹא נִקְרָאתִי לְבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלֹשִׁים יוֹם (אסתר ד טו.) וּבְאֵלֶּה הַדְּבָרִים יִצְדַּק נְמִי לְמָה קִבְּעוּ פּוּרִים בְּאֶדְרֵ שְׁנֵי (מגילה ו:) דְּמִסְמַךְ גְּאֵלָה לְגְאֵלָה עֲדִיף, דְּהֵינּוּ הַתַּחֲלַת הַגְּאֵלָה מִתַּחֲלַת בְּפּוּרִים עַד חַג הַפֶּסַח שִׁיּוֹצֵאִין לְגַמְרֵי לְחֵרוֹת (מאמר ד אות ט):

עומדים חוץ לשמאָה ובליל ט"ו הם בני חורין לגמרי, עד כאן דבריו.

והנה לדעתי תתבונן למה שלשים יום דייקא, כי הנה נצטוונו על מחית עמלק שלש מצות ממנין תרנ"ג, במחשבה [לא תשכח], בדבור [זכור בפה], במעשה [והיה בהניח תמכה וכו'] (דברים כה יז-ט), הוא מחית שעור קומת הקלפה חב"ד [מחשבה] חג"ת [דבור] נה"ם [מעשה] וכו'. והנה בשלשים יום הם תש"ך שעות, בגימטריא שלש פעמים 'עמלק', בטול שעור קומתו בכל סט"ן, קומת המחשבה קומת הדבור קומת המעשה [כענין שיש באדם נפש רוח נשמה וכל אחד שעור קומה שלמה], והנה באותן השלשים יום קדם לפסח הוא התג אשר מתעורר החסד, השם ותברך מעורר חסדיו תש"ך שעות קדם התג [תש"ך הוא שעור קומת החסד, עשר פעמים 'חסד' בגימטריא תש"ך, תש"ך צרופי בראשית, עולם חסד בנה, 'ישתבח' שמך לעד מלכנו].

מחית עמלק מתחילה בפורים ומסתגמת בערב פסח

ובזה תתבונן אשר מתחילין לדרש בהלכות פסח ביום הפורים דיקא יום מחית עמלק,

אוצרות גאוני הדורות

ואולי וגו'. והוא תמוה, כי הנה מלבד שהוציאו ו"ל המאמר מפשוטו באשר יתדו הענין אל שני האישים האלה דוקא, ולא אל כל אדם כמשמעות איש ואיש בכל מקום, הנה עוד יקשה שהמאמר יהיה סותר את עצמו, כי באומרו שהשתיה היתה 'אין אנס' הנה איש כל הישר בעיניו עשה אם לשנות ואם לחדל, אם הרבה ואם מעט, ואם המלך יסד לעשות כרצון השני אישים האלה בהכרח היה אנס, כי מי היה יכול לסרב נגד רצונם.

והשתיה כדת אין אנס כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש (ח א)

קול רנה וישועה

רבי יעקב קראנץ זצ"ל

השתנו מרדכי והמן ביחד שלא לאנס את העם בסעודת אחרושו

'לעשות כרצון איש ואיש', מדרש (מגילה יב.), 'איש' זה מרדכי שגאמר (ב ה) 'איש יהודי', 'ואיש' זה המן שגאמר (ו ה) 'איש צר

בשחק ויאמר, בני שגית בשפסוף, כי אם אמנם מצשינו שוים עתה, דעותינו בלתי שוים, כי היא עושה זאת מגדל קמצנותה ומרעת עיניה עליך, אבל אני עושה זאת מגדל אהבתי אליך ומיראתי פן יזיק לך באשר יראוני הרופאים.

הנמשל מוכן, כי מרדכי הצדיק והמן הרשע היו מתנגדים תמיד בענין היהודים, כי מרדכי היה חפץ בטובתן שיתברכו בכל טוב ויאכלו ויתעדנו, והמן היה עוין את ישראל תמיד וחסר וחסר בקל גבולם, ולא היה יכול לסבל שיתענג יהודי משוב עולם הזה. והנה בסעודה זו גם מרדכי היה חפץ שלא יתנו מן הסעודה, אבל לא מטעם אחד, כי טעם מרדכי היה לבלתי יתנו מסעודתו של אותו רשע למצו לא יעשו, וטעם המן היה מרעת עינו עליהם להיותם נבזים בעיניו, ולא היה יכול לסבל שיתעדנו ממטעמי המלך ומיין משתיו, והנה הסכימו שניהם שלא לאגס את העם בסעודה זו, מרדכי לא היה אוגסם באומרו אולי לא ירצו להנות אחר שאין אוגס, והמן לא אוגסם מרע לבו.

ומעשה יכול להיות המאמר בפשוטו, שהמלך יסד על כל רב ביתו לעשות פרצון כל אדם, ורבותינו ז"ל בידיעם אמתת הדבר ששני אישים האלה שמשו בסעודה, פרושו מילת 'איש ואיש' בדרך צחות גם לכונה זו, כלומר מצות המלך שלא לאגס שום אדם, רק לעשות פרצון כל איש היתה בפי שני אישים הללו כדבש למתוק, ואף שהיו מתנגדים תמיד, עתה השוה רצונם שלא לאגס את היהודים, ואם לא מטעם אחד, כנ"ל:

אם על המלך טוב יצא דבר מלכות מלפניו ויכתב בדתי פרוס ומדי ולא יעבור אשר לא תבוא ושתי לפני המלך אחשוורוש (ט א ט)

אבל הנראה בבאור דבריהם ז"ל באפן שסימנו אל פשוטת הכתוב שלא יקשה כלל, והוא דאיתא במדרש מגלה זו (ו יד) שמרדכי הצדיק הכריז בקרב היהודים שלא ילכו אל משתה המלך אחשוורוש, כדי שלא יתנו מסעודתו של אותו הרשע, בידיעו שיעשו, כמו שיעשו באמת כדאיתא בגמרא (מגילה יב). עוד מבאר במדרש שמרדכי והמן היו המשמשין בסעודה זו, ועל פיהם נעשו כל עניני השמחה, הן בהכנות המטעמים והן בחלוק המנות וכל איש כראוי לו.

ומעשה ימתק הענין ויבאר על פי משל, לאחד שמתה אשתו הראשונה בת טובים, ונשאר לו ממנה בן יחידי יקר ונחמד, ונשא אשה אחרת רעת המזג מאד, ולא נאמנה רוחה אל בנו האהוב לו מאד, וישנאה אותו תכלית שנאה כמשפט אם חורגת. ויתקוטטו תמיד האיש והאשה בעבור הילד, כי כל אשר חפץ האב לענג בדשן נפש בנו ולפנקו משוב המטעמים, היתה היא מונעת ממנו, ומתנהגת עמו בתכלית הקמוץ בכל מה דאפשר.

ימים חלה הילד מחלה אנושה, וידרש האב ברופאים עד הוציאו מסכנת מות, והיו הרופאים מזהירים ומזרזים לאביו לאמר, השמר לך מתת לבנך רב אבל בטרים ישוב לאיתנו הראשון, פן יחלה שנית ותגדל סכנתו עד מאד, וכל אשר ימעט אכלו בן ימהר להתרפא, וישמר אביו את הדבר. ויהי לעת האכל חלקה אשתו למנת הילד מעט תבשיל להושיט לו, וכראות האב הסיר עוד מעט מאשר הושיטה לו, באומרו כי עוד רב הוא ממנו. וכראות הבן את זאת התפלא מאד, ויקרא אל אביו ויאמר אבי דבר חדש ראיתי בך עתה אשר לא ראיתי בך מימי, כי הנה מעולם לא היה דעתך שוה עם אשתך, כי אם היא מעטה מאכלי אתה מפיך אצלת והוספת לי, ועתה כמודך כמודך, קשרתם עלי לפחות מאכלי, ולא די לך במה שפחתה היא, עד אשר תוסיף לפחות, וראה איך הסכה את לבך להיות לך דעת אחת עמה, ויען אביו

מאמר אסתר

רבי שלמה קלוגר זצ"ל

לא נתפרשה מיתתה של ושתי לפי שנהרסה קודם שעשו ישראל תשובה ולא זכו לראות במיתתה

הגדה מה שלא נזכר מיתת ושתי להדיא במגלה כמו הריגת המן, נראה שהוא על הרף כמו שמצינו גבי לוט שאמר לו המלאך 'אל תביט אחריך' (בראשית י"ט), ומבאר בדברי חז"ל שפינן שלוט לא היה נצול בזכות עצמו אין ראוי להביט בפרעוניות שלהן, וכבר בארתי בזה ת"ל פמה מאמרים.

ולפי זה אתי שפיר גם כאן, שלכך סתם הכותב המגלה הריגת ושתי, להורות שאחר כך בשעת הריגת המן כבר עשו ישראל תשובה כהגון, ולכך זכו לראות במפלתו של המן. אבל בשעת הריגת ושתי עדין לא עשו תשובה, ואדרבה אז הרבו לחטא במה שנהנו מסעודתו. ובאמת היה הריגת ושתי התחלה מן הגאולה, וגם מבאר בדברי חז"ל (מגילה י"ב) שהריגת ושתי היה בעבור שהיתה עובדת בכנות ישראל, ואם כן נהרסה בענש ישראל, ובאמת לא היה בזכותן שלא היו אז פשרים, לכך לא זכו לראות בהריגתה, ולכך סתם לנו כותב המגלה:

בגורל בירח שמת בו משה רבנו וזה היה שמחתו, ומשה מת ב'ו' אדר, ואם כן למה צוה הגוה להשמיד ולהרג ולאבד ביום שלשה עשר לירח אדר, הוה ליה להעמיד הגוה בשבעה. ונראה לי לתרץ על פי מה שפרש רש"י בפרשת נח (י"ט) וגם איתא בגמרא דחלק (סנהדרין קח:), ויהי לשבעת הימים ומי המבול היה על הארץ, אלו שבעת ימים מאי עבדתיה, אלו שבעת ימים של מתושלח הצדיק, מלמד שמיתת הצדיקים מעפבים את הפרעוניות מלבא עד שבעה ימים, לפיכך בא המבול אחר שבעת ימי אכלו של מתושלח.

והגדה לפי זה נראה שזהו גם כן כונתו של המן, אחרי שראה שנפל לו פור בירח שמת בו משה רבנו שמח שמחה גדולה שנפל לו פור בחדש דרעייה מזלם לישראל, רק מפל מקום לא רצה לצוות הגוה בשבעה באדר ביום שמת בו משה רבנו, פי היה מתירא לו פן יעכב מיתתו של משה מלבא הצרה לעולם שבעה ימים אחר מיתתו כמו ששקא המבול מלבא עד אחר שבעה ימים שנשתלמו ימי אכלו של מתושלח, לפיכך גזר הגוה על י"ג אדר שהוא שבעה ימים אחר מיתתו של משה, אבל מפל מקום טעה כדאיתא בגמרא הנ"ל:

הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר (ג' ט')

שארית יעקב

רבי יעקב ב"ר יואל זצ"ל

לא קבע המן זמן גזרתו ביום ז' אדר כדי שלא תתעכב גזרתו שבעה ימים מחמת מיתתו של משה

בגמרא (מגילה י"ג) כיון שנפל פור בחדש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה רבנו, ולא ידע שבו ביום מת ובו ביום נולד. ויש לזקוק כיון שנפל

ויאמר המן למלך אחשוורוש ישנו עם אחד מספר ומפרד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתיהם שנות מפל עם ואת דתי המלך אינם עשים ולמלך אין שוה להניחם (ג' ט')

יעלת חן

רבי אריה יהודה תאומים זצ"ל

הטרוגו של המן שפורשים ישראל ממנהגי האמות אף בכך המתיר מצד עצמו

הגדה רבים מדקדקים מה זה שהלשין שדתיהם שנות מפל עם, הרי לכל עם ועם יש דת

ונשלוח ספרים ביד הרצים אל כל מדינות המלך להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד בשלושה עשר לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ושללם לבזו

(ג יג)

פרוש הגר"א

רבי אליהו מוילנא זצ"ל

ארבעת מצוות הפורים כנגד ארבע גזרות המן

פרוש, שיש באדם ארבעה דברים, נפש, רוח, נשמה, וגוף, ונפש וגוף הוא אחד, כמו שכתב בזהר (הקדמת תיקוני טו). שגפוש שותפא דגוף. והרביעי הוא הקנן, וזה ידוע שהנשמה היא עקרית למצותיה, וזה שהמן רצה לעקור הכל. וזהו 'להשמיד' אלו המצות שהם נגד הנשמה, 'להרוג' הוא הרוח הרוחני, 'לאבד' אפילו הגופני מן העולם שלא ישאר שם ישראל. 'ושללם לבזו' הוא הקנן שיהיו לבזו, ולא יהיו במקום אחד שלא ישאר שםם בעולם.

וכנגדו נתן לנו ביום הפורים ארבעה דברים, שהן קריאת המגלה שנתוסף עוד מצוה יתרה, הוא נגד מה שרצה לאבד הנשמה, ונגד הרוח שהוא בלב כמו שנגמר 'ישמח לבי' נתן לנו שמחה, ונגד הגוף משתה שהיא הגוף נהנה ממנו, ונגד 'שללם לבזו', מתנות לאבנים, שיהא עכשו ממון אפילו לעניים:

וחמלך והמן ישבו לשותת והעיר שושן נבוכה

(ג טו)

יערות דבש

רבי הונתו איבשיץ זצ"ל

שרש הנס שיצאה גזרתו של המן בסמיכות למשתה הפיו

ויש להבין נבוכה זה מה שיבו, ונה ליה לומר והעיר שושן צר ליהודים ויום טוב לנכרים.

שנות משאר העמים. וגם כיון דאמר ד'דתייהם שנות מכל עם' אם כן גם דתי המלך בכלל, למה כפל 'ואת דתי המלך אינם עשים'.

ונראה לפי עניות דעתי דבאמת על דתם מאסור ומתור - להם אין להלשין עליהם כיון דכף דיניהם על פי דתם, וכן כל האמות נוהגין על פי דתם, אף על פי דאיתא ומבאר ביונה דעה (ס"ק ע"ח ס"א) אין הולכין בחקת העמים, ולא ילבש מלבוש המיוחד להם, אלא יהא מברדל במלבושיו ושאר מעשיו. וכן הלשין עליהם שבדבר שבאמת הוא מתור להם, רק משום ששאר אמות נוהגין עצמן באותו דבר, לכן הם פורשים ואין עושים כנה, ובדבר הזה הטיל קנאת האמות עליהם. וזה שאמר 'ישנו עם אחד מפזר ומפחד בין העמים', דהנה מהראוי שהם יתקרבו במעשיהם להעמיד על דרך (כ"ר מה יד) כי אזלת לקרוא הלך בנימוסה, ואף על פי כן ודתייהם שנות מכל עם, שהנה שונים מכל עם אף בדבר המתור להם, רק הואיל והעמים עושין כן הם שונים מנה.

והלשין ביותר על פי מה שכתב הבית יוסף (יו"ד שם ס"ב), מי שהוא קרוב למלכות וצריך ללבש בלבושיהם וילדמות להם, מתור בכל. וזה שאמר לא מבציא שהם מפרישין עצמם ממנהגי שאר האמות במלבושיהם ובמעשיהם, דכנה נוכל על כל פנים ללמד זכות במקצת, כיון שאסרה תורה להם בזה תרי היא כשאר אסורין, אלא אף בדתי המלך שיש להם התר מצד הדין לנהג בדתי המלך הקרובים למלכות, אף על פי כן הם מחמירים על עצמם, ואף את דתי המלך אינם עושים משום דאין חוששין בכבוד מלכות:

ליה למימר מצטערת וכדומה. ושמעתי בשם הה"ג מו"ה מרדכי צבי אבדק"ן נאדי-פאלא יע"א, דהנה המרחק מן העכו"ם ואינו אוכל ושותה עמו, לא יפלא בעיניו כלל שהעכו"ם שגא אותו, אכל מי שאוכל ושותה ביחד עם העכו"ם ופתאום נהפך לב העכו"ם עליו למשחית, אצלו נחשב זאת לפלא גדול ועצום.

ולכן כאשר יצא גזרת המן להשמיד להרוג וגו', אותן היהודים שהיו מבדלים מן העכו"ם לא התפלאו כלל על זה כלל, אכל 'העיר שושן נבוכה', פרש רש"י היהודים שבה שגהנו מסעודתו של אותו רשע ואכלו מזבחם, המה נבכו מאד וסגר עליהם השכל לישיב הפליאה הזאת, מדוע ישנאו אותנו הגוים הלא אנשים אחים אנחנו, מפתם נאכל ומיינם נשתה, ומה ראו על פכה ומה הגיע עליהם לרדפנו באף ולהשמידנו מתחת שמי ה'.

ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו ואת פרשת הפסח אשר אמר המן לשקול על גנזי המלך ביהודים לאבדם. ואת פתשגן כתב הדת אשר נתן בשושן להשמידם נתן לו להראות את אסתר ולהגיד לה ולצוות עליה לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה (ד טז)

משתה יין

רבי מאיר קאצנבלונג זצ"ל

הקדים הקדוש ברוך הוא רפואה למכה שיכתב המן כתב גזרתו בלשון סתומה המתפרשת בשני הפכים

יש לרדק מהו 'פרשת הפסח', או מהו 'פתשגן הכתב', מה היה המקרא חסר אם נאמר 'ואת הפסח אשר אמר המן ואת כתב הדת'.

וירצתי רמז מרדכי לאסתר שלא תתנאש מן הגאולה לומר מה אטריחם טרחת הנסם,

אכל בכר נודע מה שכתב היוסיפון לרומיים, כי בדתו הקדמונים, דתי יון הרומיים וכהנה העמים היה חק, כל דת וגזרת המלך שעושה ונותן קודם אכילה ושתיה יש לו תקף וקיום וכמעט אי אפשר להפר, אכל לאחר שתיה אין בו ממש ותקף כלל כי יין אנסו, וכן נמוסם בכל מקום.

והנה כאן תקף שהסיר המלך טבעתו ותנהג להמן לשבו המלך והמן לשתות, והמן צוה לתן דת בכל המקומות, ובשושן ידעו זה ונסתפקו היותו סמוך למשתה היין, אם נעשה זה קודם שתית היין או אחר כך, דאם נעשה קודם שתית היין הרי יש לדת קיום, אכל אם נעשה אחר כך אין לדת קיום, ולכן 'העיר שושן נבוכה' בזה.

ולכן המלך שהיה חפץ אחר כך בטובת ישראל, צוה למרדכי ואסתר שיכתבו פטוב בעיניהם (ח ט), דהינו דנעשתה הדת לאחר שתיה, ואם כן הדת בטלה, פי זולת זה אי אפשר בבטול הדת, פי כתב אשר נכתב בשם המלך וכו', ולכן כתבו כי נעשה אחר כך והדת בטל [וכו'].

והטעם דמצות פורים לשמח הרבה ביין, ולא כן בשאר ימי הודיה על הנסים שנעשו לאבותינו, הוא הדבר אשר דברנו, פי עקר הצלת המן היה בשביל שתית יין, דעל ידי כן בטלו הדת, באמנם פי נתן הדת אחרי משתה היין כנ"ל.

ילקוט הגרשני

רבי גרשון שטרן זצ"ל

העיר שושן נבוכה מדוע יצא קצר האמות עליהם אף שאכלו מפתם ושתו מיינם

מלת 'נבוכה' צריך באור, דענין נבוך הינו מי שמסתפק ונבוך באיזה ענין, ויותר הנה

תוכל ומצליח, לכך שלח לה את 'פרשת הפסוק', ירצה ששלח להגיד לה פרוש של הפסוק כמו שמפרשים התוספות הפס"ף גימטריא הע"ץ. וגם שלח לה 'פתשגן כתב הדת' שמלת 'פתשגן' כמו פרוש של הדבר, ירצה שהגיד לה פרוש של כתב הדת שהיא נכתבת סתם 'להיות עתידים ליום הזה', ואם כן אל תירא מן כתב המלך אשר אין להשיב, שהרי יש לומר פרוש אחר על כתב הדת ולא לעשות אותו כזב ו שקר. וגם אין לך להתירא מן גזרה של מעלה, כי הרי ראינו שנתן הקדוש ברוך הוא בפיו של אחשוורוש מלת הפס"ף גימטריא הע"ץ, וגם נתן בלב המן ובלב ספרי המלך לכתב כתב הדת סתום בלי דבר, ומפרש וסובל שני פרושים, ודאי רצונו של הקדוש ברוך הוא לבטל את הגזרה, וישוּב מחשבות המן על ראשו, ולא עשה הקדוש ברוך הוא אלא כדי שיראו מלפניו ויחזרו בתשובה.

ובגדה מתרץ גם מה שמקשים לעיל למה לו למרדכי ואסתר זה הגרוי, די להם שישבו בשלונה ויקתבו שכתלו אותן אגרות, שהרי אי אפשר לבטלם, ואי אפשר בענין אחר אלא על זה הדרך אשר כן עשו.

ובגדה יתרץ מה שאמר הכתוב (ד א) 'ומרדכי ידע את כל אשר נעשה', כי זה הענין היה אחר שנתן הדת בשושן גלוי ומפרסם לכל העמים, ואיך לא ידעו הכל הגזרה עד שאמרו חכמים כי ברוח הקדוש נאמר לו. אלא הוא הענין, כי המן כתב הגזרה בדרך סתם שהיה לו שני פרושים אם להרוג אם לההרג, ולכך כתיב 'והעיר שושן נבוכה' שהיה מבוכה בין היהודים, זה פרש אותו לרעה וזה פרש אותו לטובה, אך מרדכי ידע פרוש האמתי ברוח הקדוש, ולכך 'ויקראע מרדכי את בגדיו'.

ובגדה יתרץ הפסוק (ט כד-כה) שאמר 'כי המן חשב על היהודים להקם ולאבדם, ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ששוב מחשבתו הרעה על ראשו' וגו'. כי הגה תבת 'להקם' הוא שפת

כי מי גבא אחרי המלך אשר כבר עשהו, מה שכבר נכתב ונתתם בטבעת המלך אין להשיב, כל שכן כאשר ידעו כי נגזרה הגזרה למעלה. על כן רמו לה מרדכי שלא תירא משניהם, אם מצד הגזרה למעלה ואם מצד כתב המלך הנכתב ונתתם למטה, מצד שניהם אפשר לבטל הדבר, ועל כן לא התעצל לבקש ולהתחנן על עמה.

ולזה נקדים מה שכתבו התוספות במסכת מגלה (ג: ד"ה הכסף) אמרו זה לשונם: 'ויאמר המלך הכסף נתן לך' (ג יא), הפס"ף גימטריא הע"ץ, כלומר העץ נתן לך לתלות עליו את המן. גם במדרש (אסתר ז כד) אמרו, אמות העולם נבואתן סתומה, שהרי בכתב הדת אשר נתן המן נכתב 'להיות עתידים ליום הזה' (ג יז), והוא מאמר סתום, אינו יודע אם להרוג אם לההרג, אבל ישראל נבואתן מפרשת, שהרי בכתב הדת אשר נתן מרדכי נכתב מפרש 'להיות היהודים עתידים ליום הזה להנקם מאויביהם' (ג יח), ע"כ המדרש.

וגדה הוא תרוץ נכון על הקשיא שמקשים העולם איך אפשר שייכלו להשיב אותן הספרים הנכתבים ונתתמים בשם המלך, באשר הפסוק עצמו (ח ח) מעיד ומכריז 'כי כתב הנכתב ונתתם בטבעת המלך אין להשיב'. ועוד יש להקשות למה למרדכי ואסתר הגרוי הזה באמות לכתב שינקמו היהודים באויביהם, די להם שישבו בשלונה ותבטל הגזרה. אך הענין הוא כאשר אמרנו, שאותו כתב הדת של המן נכתב סתם, ויש לפרשו לשני פנים הפוכים לההרג או להרוג, על כן כשכתב מרדכי ספרים שניים לא השיב הספרים הראשונים לעשותן כזבים ושקרים, כי זה הוא בלתי אפשר, אך הספרים שניים פרשו הראשונים, לומר מה שכתבתי לכם בראשונים סתם 'להיות עתידים ליום הזה' פרושו להיות היהודים עתידים להיותם הזה להנקם מאויביהם.

והגדה שלח מרדכי לאסתר שאל תתנאש מלהתחנן ומלבקש לפני ה' ולפני המלך, כי בודאי

וּבַזָּה יֹאמֶר הַפְּסוּק 'כִּי צָרַר הַיְהוּדִים חֲשָׁב עַל הַיְהוּדִים לְהִמָּם וּלְאַבְדָּם', פְּרוּשׁ מֵלֶת 'לְהִמָּם' הוּא לְכַלֵּל דַּעְתָּם שֶׁלֹּא יִתְפַּלְלוּ עַל הַצָּרָה, וּמִתּוֹךְ כֵּן תְּבֵא עֲלֵיהֶם פְּתָאוּם וְחֲצֵא הַגְּזֵרָה מִן הַפֶּחַ אֶל הַפַּעַל, וְעַל זֶה הִמְחָשְׁבָה כְּתָב גְּזֵרָה סְתוּמָה שֶׁתְּסַכֵּל שְׁנֵי פְּרוּשִׁים, וְזֶה הִיָּה מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהִרְעֵ. אִךְ כִּפְּאֹשֶׁר לֹא נִתְקַיְּמָה מִחֲשַׁבְתּוֹ וְנוֹדַע לְמַרְדְּכָי בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהִתְעַנּוּ וְשָׁבוּ אֶל ה', נִהְפָּךְ כֹּל מִחֲשַׁבְתּוֹ לְטוֹבָה עַל הַיְהוּדִים, כִּי מִתּוֹךְ זֶה יֵצֵא הַגְּאֻלָּה, שְׂאֵם כְּתָב גְּזֵרָה מִפְּרִשְׁת בָּשֵׁם הַמְּלֶכֶךְ לֹא הִיָּתָה אֶפְשָׁר לְכַטֵּל, כִּפְּאֹשֶׁר מֵעִיד הַפְּסוּק 'כִּי קָתַב הַנִּכְתָּב בָּשֵׁם הַמְּלֶכֶךְ אֵין לְהִשְׁבִּי', אִךְ עִמָּה שֶׁהִיָּתָה הַגְּזֵרָה סְתוּמָה פִּרְשׁוּ אוֹתוֹ לְטוֹבָה, כִּפְּאֹשֶׁר כְּתַבְנוּ:

וַיֵּצֵא הַמֶּן בַּיּוֹם הַהוּא שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב (ה ט)

חֲמִדַת יִשְׂרָאֵל

רַבֵּי יִשְׂרָאֵל יְהוּדָה קַארִינֹפּוֹקֶעֶל זצ"ל

טַעַם מִצְוַת סְעוּדַת פּוּרִים זָכַר לְסְעוּדַת

אֶסְתֵּר לְהַכְנִיעַת קַלְפַת הַמֶּן

כְּתָב הַגְּאוּן הַקֹּדֶשׁ מִבְּאֲרְדִיטְשׁוֹב זי"ע (פּוּרִים ד"ה וַיֵּצֵא), עַל מָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּצֵא הַמֶּן בַּיּוֹם הַהוּא שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב, וְהַקְּשָׁה הוּא וַיֵּצֵא הַמֶּן וְהַמֶּן שְׂמֵחָה וְטוֹב לֵב לְהַמֶּן הַרְשָׁע. וְתַרְנֵן שֶׁזָּכָה בַּיּוֹם הַהוּא מִמָּה שֶׁנֶּחְנָנָה מִסְּעִדַת אֶסְתֵּר הַמְּלִכָּה שֶׁהִיָּה בְּקִרְשָׁה וּבְטִהְרָה, וְשִׁנְיָה הִיָּתָה בְּנִת אֶסְתֵּר בְּמָה שֶׁזְּמַנָּה אוֹתוֹ כְּדִי לִתֵּן לוֹ חֲפִץ מִהַקֹּדֶשׁ, כִּי הִיָּה בְּלוֹ רַע וְנֶאֱחָזוּ בְּקַלְפָּה, וְלֹא הִיָּה אֶפְשָׁר לָהּ לְהַכְנִיעוֹ בְּלִי זֶה, עַד כַּאֲן תִּכַּן דְּבַרְיוֹ הַקֹּדֶשׁ שִׁמְחָתִים יִשְׂק.

וּבַזָּה תַרְנֵן כְּבוֹד קִדְשַׁת הָאֲדָמוֹר מִסַּאטְמָאָר (שְׁלִיט"א) [זצ"ל] קִשְׁיַת הַפּוּסְקִים, לְמָה נִתְקַנָּה חֲנֻכָּה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל, וּפּוּרִים לְמִשְׁתָּה וְשְׂמֵחָה [תַרְנֵן הַלְבוּשׁ (ס"י תַרַע ס"ב) וְהַט"ז (שם קס"א) ידועים], וְלְהַנְּלֵ יֵשׁ לּוֹמֵר דִּישׁ ב' בְּחִינּוֹת

יְהוּדָה, גַּם יֵשׁ לְדַקְדָּק מַהוּ אִמְרַ עַם הַסְּפָר יֵשׁוּב מִחֲשַׁבְתּוֹ עַל רֵאשׁוֹ. וּלְפִי דַרְכֵנוּ יִדְקָדַק הֵיטֵב מִיִּלְתָּא בְּטַעַמִי, כִּי הִנֵּה יֵשׁ לְדַעַת לְמָה בְּאִמַת כְּתָב הַמֶּן בְּגִזְרֵיִתּוֹ דְּבַר שְׁנֵי פְּרוּשִׁים, אִךְ כִּי אִמְרָנוּ כִּי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵן בֵּן בְּלִבּוֹ כְּדִי שֶׁתִּהְיֶה רְפוּאָה לְמַכָּה כִּפְּאֹשֶׁר כְּתַבְנוּ, אִךְ עַם כֹּל זֶה הִיָּה אֵינְזָה טַעַם אֲצֵל הַמֶּן לְמָה עֲשֶׂה בֵּן, כִּי הִיָּה חֲכָם יִמַח שְׂמוֹ וּבְתַחֲבִלוֹת יַעֲשֶׂה מִלְחָמָה, וְנֹאמַר כִּי הַמֶּן יַדַע אִם יִתְפַּלְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּכָל לַבָּם בְּשֶׁק וְתַעֲנִית שִׁיּוּכָלוּ לְכַטֵּל הַגְּזֵרָה, כִּי יַדַע כִּי גֻּאֲלָם חֲזוֹק ה' צְבָאוֹת שְׂמוֹ בְּרוּךְ הוּא. אִךְ הוּא הִתְחַכֵּם שֶׁלֹּא לְפָרְסָם הַגְּזֵרָה, וְתִהְיֶה בְּסוּד אֲצֵל שְׂרִי הָאִמּוֹת שֶׁלֹּא לְגִלוֹת הַדְּבַר לְיְהוּדִים, שֶׁלֹּא יַרְעוּ עַד הַגִּיעַ זְמַן הַתְּרִיגָה, וְלֹא יְהִיָּה לְהֶם פְּנֹאֵי לְהַתְּפַלֵּל אֶל ה', שֶׁתְּבוֹא הַגְּזֵרָה פְּתָאוּם. וְעֲשֶׂה בֵּן בְּהַכְמָה, וְכַתֵּב בְּכַתֵּב הַדָּת גְּזֵרָה סְתוּמָה שְׁנֵי פְּרוּשִׁים אִם לְהַרְוֹג אִם לְהַתְּרַג כְּדִי לְכַלֵּבֵל אֶת הַיְהוּדִים, כִּי קִצְתָם יִפְרְשׁוּ אוֹתוֹ כִּה יִקְצְתָם יִפְרְשׁוּ אוֹתוֹ כְּכָה, וּמִתּוֹךְ כֵּן לֹא יִתְנֶוּ לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה וְלְהַתְּפַלֵּל אֶל ה'.

וּבַזָּה יְתוּרְנֵן גַּם בֵּן קִשְׁיָא אַחֲרַת, לְמָה כְּתָב הַמֶּן בְּכַתֵּב הַדָּת שֶׁיִּמְתַּיְנוּ הַכָּל עַל יוֹם י"ג בְּאֲדָר, וְלֹא כְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר יִגִיעוּ שָׁם כְּתָב הַמְּלֶכֶךְ מִיַד יְהַרְגוּ אוֹתָם הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּעִיר הַזֹּאת. אִךְ אִם הִיָּה עֲשִׂים בֵּן הִיָּה נִתְפָּרְסָם הַדְּבַר לְיְהוּדִים אַחֲרִים קוֹדֵם שֶׁתְּבֵא הַכְּתָב לְשָׁם וְיִתְפַּלְלוּ עַל הַדְּבַר, לְכֵן הִיָּה כֹל מִחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁיְהִיָּה הַדְּבַר בְּסוּד עַד בֹּא יוֹם הַתְּרִיגָה.

וּבַזָּה יִדְקָדַק מַה שֶׁאִמְרַ הַפְּתוּב (ד א) מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר הַמְּלֶכֶךְ וְדָתוֹ מִגִיעַ אֲבֵל גְּדוּל לְיְהוּדִים צוּם וּבְכִי וּמִסְפַּד שֶׁק וְאֶפְרַ יַעַז לְרַבִּים, כִּי יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת מַהוּ יַעַז לְרַבִּים, אִיךְ עַל גְּזֵרָה גְּדוּלָה כְּזֶה לֹא יַצוּמוּ הַכָּל גְּדוּלִים וּקְטַיְנִים. אִךְ לְדַרְכֵנוּ יְתוּרְנֵן, כִּי קִצְתָם הִיָּה דְבַר קַל בְּעִינֵיהֶם כִּי פִרְשׁוּ אֶת הַדָּת לְטוֹבָה, אִךְ רַבִּים פִּרְשׁוּ אוֹתוֹ לְרַעָה, וּלְכַךְ לֹא הִתְעַנּוּ בָּלָם כִּי אִם שֶׁק וְאֶפְרַ יַעַז לְרַבִּים.

עוֹדֵם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיִּכְהֻלוּ
לְהַבִּיא אֶת הַמֶּן אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עֲשִׂתָה אֶסְתֵּר

(ו' יד)

קול רנה וישועה

רבי יעקב קראניץ זצ"ל

ויבהלו להביא את המן כדי שתחול
הקללה על ידי הברית הכרותה
לשפתים

הַהִמְתִּיךְ הַעֲנִין לְהִכִּין פְּנַת הַסַּפּוּר בְּמֵה שְׁאֹמֵר
שְׁהִיָּה בַעֲוֹדֵם מְדַבְּרִים עִמּוֹ, שְׁלֹכְאוֹרָה
הוא ללא צָרָף, כִּי מֵה לָנוּ אִם הִיָּה בַעֲוֹדֵם
מְדַבְּרִים עִמּוֹ אוֹ אַחֵר פְּלוּתֵם לְדַבֵּר עִמּוֹ. אֲבָל
בְּאֵמֶת בָּא הַהוֹרֹת לָנוּ בַסַּפּוּר גְּדוּל זֶה חֶסֶד
מֵאֵת הַמְּקוֹם בְּרוּף הוּא עֲלֵינוּ, כִּי לְכַאוֹרָה יִקְשֶׁה
אַחֲרֵי שְׁקִרְאָם הַכְּתוּב חֲכָמִים וְכַמְאֹמֵר חו"ל
(מגילה טו.) הַאֹמֵר דְּבַר חֲכָמָה בְּעַכְשָׁם נִקְרָא
חֶסֶם, וְאִם כֵּן אֵיךְ לֹא יִדְעוּ מְדַבְּרֵי יְדוּעַ וּמְפָרְסֵם
שֶׁבְרִית פְּרוּתָה לְשִׁפְתֵימָם הֵן לְטוֹכָה וְהֵן לְרַעְיָה,
כַּמְזָכֵר בְּגִמְרָא (מו"ק יח.) וְכַכְמָה מְקוּמוֹת (במדב"ר
יח י, תנחומא קרח סי' ו'), לְמֵה פְתַחוּ פִּיהֶם לְשִׁטָּן
לְהוֹצִיא עֲלֵיו דְּבָרִים פְּאֵלָה נְפִילָה אַחֵר נְפִילָה.

אֲבָל הַעֲנִין כֶּף הוּא, כִּי יְדוּעַ מְאֻמְרֵם בְּיִלְקוּט
פְּרֻשֶׁת בְּלֻק (רמז תשס"ה) 'מְבַרְכֵיךְ בְּרוּף
וְאַרְרֵיךְ אֲרוּר' וְלִהְלֵן הוּא אוֹמֵר 'אַרְרֵיךְ אֲרוּר
וּמְבַרְכֵיךְ בְּרוּף', אֲלָא בַלְעָם עַל יְדֵי שְׁהִיָּה שׁוֹנֵא
אֶת יִשְׂרָאֵל פֶּתַח בְּבִרְכָה וְסִיָּם בְּקִלְלָה, וַיִּצְחַק
שְׁהִיָּה אוֹתָבֵן פֶּתַח בְּקִלְלָה וְסִיָּם בְּבִרְכָה, כִּי הַכֹּל
הוֹלֵךְ אַחֵר הַחֲתוּמִים.

וְהִגִּדָה אוֹתָן הַחֲכָמִים לְהַרְעַ כְּפִינוּ גַם כֵּן לְחַתֵּם
בְּקִלְלָה, כַּנִּרְאָה מִהַמְאֻמֵּר 'אִם מְזַרַע
הַיְהוּדִים' שְׁכּוֹנָתָם הִיָּה לְחַתֵּם וְלוֹמֵר אֲכֵן אִם
אֵינוּ מְזַרַע הַיְהוּדִים תּוֹכֵל לוֹ וְתִהְיֶה מַעֲלָה
מַעֲלָה, וְכַמְזָכֵר בְּגִמְרָא (מגילה טו.) וְזֶה לְשׁוֹנֵא
'אִם מִשְׁבֵּט יְהוּדָה וּבְנֵימָן' כו' עַד 'לֹא יִכְלֹת
לִיָּה', 'אִם מִשְׁאֵר שְׁבָטִים יִכְלֹת לִיָּה'. וְהִגִּדָה הִיָּה
כַּנִּרְאָה לְחַתֵּם בְּרַע כְּמוֹ בַלְעָם, אֲבָל הִיָּה חֲסִדִי
הַמְּקוֹם עֲלֵינוּ שְׁלֹא הַיְחִיָּם לְגַמְרֵי הַדְּבָר אֲפִילוּ

כִּיָּה, דְּגַם חֲנֻכָּה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי כְּהֻנִים קְדוּשִׁים
וְגַם הַעֵם הִיוּ צְדִיקִים, עַל כֵּן לֹא הִיוּ צְרִיכִים
לְתֵן מִצַּד הַקְּדוּשָׁה לְהַכְנִיעַ הַרְשָׁעִים. אֲבָל אִם
הַעֵם אֵינָם צְדִיקִים כְּמוֹ גְּבִי אֶסְתֵּר, דְּמַצִּינוּ
בְּמַגְלָה (יב.), שְׁאֵלוּ תַלְמִידָיו אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר
יֹחָנָי, מִפְּנֵי מַה נִּתְחַיְבוּ יִשְׂרָאֵל וְכו', שְׁנֵהֲנוּ
מִסַּעֲדַתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רָשַׁע וְכו', מִפְּנֵי שֶׁהִשְׁתַּחֲוּוּ
לְעֵלִים, עַל כֵּל פְּנִים הִיָּה לְהֵם פְּגָם, עַל כֵּן הִיָּתַתָּה
צְרִיכָה אֶסְתֵּר הַצְּדִיקָה לַעֲשׂוֹת סַעֲדָה וְלְתֵן מִקְּדוּשָׁתָהּ
לְהַכְנִיעַ קְלַפַּת הַמֶּן הַרְשָׁע, עַל כֵּן לְזַכֵּר זֶה אֲנוּ
עוֹשִׂין סַעֲדַת פּוֹרִים. אֲבָל גַּם חֲנֻכָּה לֹא הִיוּ
צְרִיכִין לְתֵן כְּלוּם מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, עַל כֵּן נִתְקַנּוּ
לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל:

וַיִּקַּח הַמֶּן אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס וַיִּלְבַּשׁ אֶת
מְרַדְכֵי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בַּרוּחֹב הַעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כֶּכָּה
עֲשֵׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ (ו' יא)

כלי חמדה

רבי שמואל לאניאדו זצ"ל

סעודת פורים והשכרות לזכר גס רכיבת
מרדכי על הסוס

וְזֶה הַעֲנִין רִמְזוֹת סַעֲדַת פּוֹרִים וְהַשְׁכָּרוֹת עַד
שְׁלֹא יִדְעוּ בֵּין אֲרוּר הַמֶּן לְבְרוּף מְרַדְכֵי,
וְהַטַּעַם כִּיָּה לְפִי שָׂרֵב הַעוֹלָם הִיוּ טוֹעִים כְּשִׂרְאוּ
מְרַדְכֵי רֹכֵב וְהֶמֶן כְּרוּז לְפָנָיו, חֲשַׁבּוּ שְׁהֶמֶן
הוּא הַרוּכֵב, כִּי לֹא עֲלָה בְדַעְתָּם בְּהַפֵּךְ, וְהִרְאָהָ
כִּיָּה הַמֶּן שֶׁהִשְׁלִיכָה גִרְף שֶׁל רַעִי עַל אֲבִיָּה
בְּחֻשְׁבָּה שְׁהוּא מְרַדְכֵי, כִּי לֹא יַעֲלָה בְדַעַת בְּהַפֵּךְ,
וְכַמוֹ שְׂבָא בְּמַדְרָשׁ (סו"ט י ה) בְּפִסּוּק 'אֲבָל
וְחַפּוּי רֹאשׁ'. לְכֵן נִצְטַוֵּנוּ לְשַׁכְּרוֹת עַד דְּלֹא יִדְעוּ
כּו' כְּדֵי שְׁיִזְכֵּר גַּם זֶה.

שעשו תשובה וקבלו התורה באהבה אז הגיח הקדוש ברוך הוא תפלין, והתפלין שלו? תברך ה'ה להם לכבוד, לךך אמר 'ויקר אלו תפלין' הינו תפלין שלו יתברך:

על הנאי, וזהו 'עודם מדברים עמו' וגו', ונשאר הרע על ראשו על ידי הברית הכרותה לשפתיים:

ליהודים היתה אורה ושמחה וששן ויקר (ח טו)

מאמר אסתר

רבי שלמה קלוגר זצ"ל

ליהודים היתה אורה - קבלת התורה מחדש בשמחה / חזר הקדוש ברוך הוא בפורים להניח תפלין לכבודם של ישראל

והנה תו"ל (מגילה טו): דרשו 'אורה' זו תורה. נראה לפרש לפי מה שדרשו תו"ל (שבת פח.) 'קנימו וקבלו' קנימו מה שקבלו כבר, אם כן הני זה יום קבלת התורה כמו עצרת. ועדיף מעצרת, דבעצרת הוי קבלת התורה באנס, וכל מה דהוי באנס אין שמחה, אבל בפורים דקבלוהו בשמחה הוי הקבלת התורה בשמחה. וזה שאמר 'ליהודים היתה אורה' זו תורה, שקבלוהו התורה מתדש וגם בשמחה וכו'.

ומה שגאמר 'ויקר' ואמרו תו"ל (מגילה טו): אלו תפלין, נראה הפונה דאטו עד השתא לא הניחו תפלין ח"ו, אף הפונה דהרי אמרו תו"ל (ברכות ו.) שהוא יתברך מניח תפלין, ומה כתיב בהו 'ומי כעמך ישראל'. והנה אימתי שיהי כן, כשישראל עושין רצונו של מקום, אבל אם אין עושין רצונו של מקום במה יתפסי הקדוש ברוך הוא, גם הוא יתברך לא יעיד ח"ו עדות שאינו, לךך אז אינו מניח תפלין הוא יתברך וכלךך אמרו תו"ל (סנהדרין מו.) כשישראל חוטאים שכינה מה אומרת 'קלני מראשי קלני מזרועי', הינו תפלין של ראש ותפלין של יד ודו"ק. ואף אם מניח תפלין תמיד הוי על כל פנים בגיון לישראל שיתפאר הקדוש ברוך הוא בקה במה שאינו, כמו דבעולם הנה הוי בגיון לאדם אם יקראהו בשם חכם והוא אינו חכם, ואם כן הוי תפלין שלו יתברך להם עוד לבגיון. אבל עתה

ותאמר אסתר אם על המלך טוב ינתן גם מחר ליהודים אשר בשושן לעשות כדת היום (ט יג)

אמרי שפר

רבי יהושע יצחק רבינוביץ זצ"ל

בני שושן שבו בתשובה מאהבה על שתי עונותיהם, ולפיכך זכו להרוג שני ימים באויביהם

בענין נקמת ישראל מאויביהם שבכל המדינות הרגו רק יום אחד י"ג באדר, ובשושן על פי בקשת אסתר הרגו שני ימים, צריך לדעת למה עשה ה' ככה. יש לומר על דרך מאמר תו"ל (מגילה יב.) מפני מה נתחבבו עליה בימי אחשורוש מפני שנהנו מסעודתו, והקשו אם כן בשושן לבוד ולא בכל המדינות, ותראו מפני שהשתחויו לזלם בימי נבוכדנצר.

אם כן בשושן היה שתי עברות, הצלם והסעודה, ובכל המדינות היה רק עברה אחת הצלם. על כן אחר כך שעשו תשובה מאהבה, והראיה שקבלו אז את התורה ברצון כמו שאמרו תו"ל (שבת פח.) 'קנימו וקבלו' קנימו מה שקבלו כבר, ופרש רש"י שעשו זאת מאהבת הנס, וכבר אמרו תו"ל (יומא פו.) תשובה מאהבה מעברות נעשו זכות. אם כן בכל המדינות היה להם זכות אחד מעברה אחת, ובשושן משתי עברות היה להם שתי זכות, על כן בשושן היה נקמה שני ימים ובכל המדינות יום אחד.

בניניהם ונקקלו בעריהם וחבבו זה את זה, ולזה אנו עושין 'ומשלח מנות איש לרעהו', להורות שעל ידי החבוב לחברו בא הגאלה.

מתנות לאביונים זכר שנגאלו רק בדרך חנינה ולא נטהרו מחטאם לגמרי

וכף זה היה לפי דעתם שנתכפר להם העון מה שנהגו מסעדת אחשורוש, מה שאין בן מרדכי תלה הדבר שהיה בעון שהשתחוה לאלים ולא קדשו שמו. ונדוע כי חלול ה' אין לו פפרה עד שקמות, ומרדכי ידע ברוח הקדש שההצלה הוא דרך חנינה מאת הקדוש ברוך הוא, ולכך תקנו מתנות לאביונים לומר שעדין לא נטהרו מחטא לגמרי, 'וחטאך בצדקה פרק' (דניאל ד כד), ולהדבק במדותיו יתברך מה הוא חנון אף אמה חנון וכו', מה שאין בן משלח מנות שהוא דרך גמול, ובטלו מלעשות יום טוב כיון שאין זה אתחלתא דגאלה. ועוד כי יום טוב לא בא רק על מה שזכו ישראל בשכר מצותיהם, כמו במצרים שגאמר (ירמיה ב ב) 'זכרתי לך חסד ועורףך וגו', ובשכובעות בשכר קבלת התורה, ובסכות הקף ענני כבוד שהיו ראויים לכך:

לעשות אותם ימי משחה ושמחה ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים (ט כב)

אפריון

רבי שלמה מאנאפריון זצ"ל

מצות משלח מתנות שלא יתבושו האביונים בקבלת המתנות

נראה לפי ענייני דעתי לתת בעזרת ה' טוב טעם ודעת, על אשר בעת ההצלה פתיב (אסתר ט כא כב) 'לקים עליהם וגו' ומשלח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, ולכאורה מלבד אשר ראוי להבין על עקר התקנה של משלח מנות איש לרעהו למה זה. עוד ראוי להבין

על כן היהודים הפרושים הישבים בערי הפרזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשחה ויום טוב ומשלח מנות איש לרעהו (ט)

(ט)

מגלת סתרים

רבי יעקב לורנרבוים זצ"ל

מחלקת חכמים ומרדכי האם עקר החטא היה הנאתם מסעדת אחשורוש או השתחוותם להמו

להבין סבה לאלו הארבעה דברים שחשב, וגם שהחליף מרדכי (להלן פסוק כב) יום טוב וצוה בעד יום טוב מתנות לאביונים.

נראה דהנה אמרו חז"ל (יומא פו:) גדולה תשובה שזדונות נעשו פזכות, והן חשבו שעקר החטא היה על שנהגו מסעדת אחשורוש, וכיון שעשו תשובה ונתכפר להם נעשה משחה של אחשורוש לזכות, כי גדולה תשובה שזדונות נעשו פזכות, וכאלו עשה משחה של מצוה. ולכך עשו משחה ושמחה להורות שיש להם לשמח בהמשחה שעשו, תמורת מה שעשו להם מקדם אבל וכבי וצום על המשחה:

טעם מצות 'משלח מנות להורות שעל ידי האהבה ואהבה והשלום באה הגאלה

ולכך עשו גם כן יום טוב, שלפי דעתם שראו מחיית עמלק וחשבו שהוא אתחלתא דגאלה, וראוי היה שיהיה הגאלה שניה בגאלה ראשונה, רק שגם החטא כמו שאמרו בש"ס (סוטה לו.) ולפי דעתם שהיא אתחלתא דגאלה, יש לעשות יום טוב כמו בגאלה ראשונה. ומשלות מנות, הטעם כי הקדשה משרש האחרות, והטמאה משרש הפרוד, לשגברו העונות ונעשה פרוד ביישראל כמו שאמר המן (ח) 'ישנו עם אחד מפזר ומפרד', והינו שהן מפרדים. ואין לירא שאמה שלמה ימצאו סבות להנצל, כי היה בניניהן פרוד, ובתתי אפשרי שיהיו בלם בצעה אחת, ולא ישמעו מאומה לגדוליהם. ואחר כך כששבו בתשובה שלמה נעשה אחרות

לשנה לו ליום קבלת התורה, והוא שמח וטוב לב, נהפך הוא מזמן שהוא בשעת קבלת התורה שלא ערכה להם תענוג הגופני.

והגה אמרו חז"ל (שבת פח.) מכאן מודעה רבה לאורייתא, והדר קבלוהו בימי אחשוורוש, ומני אז אין שום מודעה לאורייתא כי קבליה בשמחה. וכדי להראות שבשמחה הדר קבלוהו, תקן מרדכי שיהיו ימים אלו ימי משתה ושמחה, כעין אצילי בני ישראל שהראו שמחת קבלת התורה על ידי שאכלו ושתו. ולכן מצוה להרבות בקמים אלו במשתה ושמחה יותר מכל יום טוב, כעין דאמרו חז"ל בעצרת כולו עלמא מודים דכעי גמי לכם וכהנ"ל.

ואחר הוצאת דברים אלו, מצאנו להטעים טעם מצות משלח מנות איש לרעהו, להראות שמחה גדולה ורעות כדרך עושין סעודת שמחה שמשלחים לקרובים ורעים אהובים, לפי מה שכתבתי דלכן מצוה להרבות בו בסעודה ומשתה ביותר, כדי להראות שלא קשה עליו על תורה ומצות, ושמח לבו עד כי הוא טוב לב משתה תמיד.

ועדין אפשר לחשב כי לבו עליו נכאב וכשרו עליו תאכל על התורה, ואוכל ושותה על דרך (משלי לא ו) 'תנו שכר לאובד ויין למרי נפש', ואוכל ושותה כדי שישכח רישו, לכן התחכם מרדכי והוסיף לשלח מנות איש לרעהו מן הסעודה כדרך ששולחים איש לרעהו מסעדת שמחה שלו, ומי שמרבה סעודה ושותה כדי להפקיע צערו מלבו, אינו שולח לקרוביו ורעיו מסעודה כזו להודיעו צערו ולהזכירו צרותו, ואין זה אלא מי שעושה סעודה ומרבה בשתיה מפני שהוא שמח וטוב לב על הטוב אשר הטיב ה' עמו, וכיום טובה הוא בטוב, אומר אוהב ארדף אחלק מהטוב אשר הטיב ה' עמדי לרעים אהובים השמחים בשמחתי. משום הכי תקן מרדכי מצות משלח מנות איש לרעהו מתוך הסעודה, להגלות מצפון לבו של כל אחד

בין שבודאי מצות מתנות לאכיונים גדולה ממצות משלח מנות איש לרעהו, וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל (מגילה פ"ב ה"ז) וזה לשונו: מוטב לאדם להרבות במתנות לאכיונים מלהרבות בסעודתו ובשלות מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים וכו'. ואם כן לכאורה היה ראוי להקדים בקרא את העקר, והכי הנה ליה למימר ומשלח מתנות לאכיונים ומנות איש לרעהו.

והנראה לפי עניות דעתי, כי מאחר שהרגישו שכל הצלתם לא היתה אלא בזכות הצדקה, ולכן ראו לתקן אשר ביום זה נרבו בצדקה באופן היותר טוב ומעלה, וידוע כי הטוב שבצדקה הוא שתגיע להעני באופן שלא יתביש, והנה איתא במשנה פרק ד' דמסכת תענית (כו): אמר רבי שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל פתמשה עשר באב וכיום הנפורים, שבהן בנות ישראל יוצאות בכלי לכן שאולין שלא לכיש את מי שאין לו. ויש לומר כי על דרך זה תקנו גם הצדקה בפורים, לשלח מנות גם איש לרעהו, ועל ידי זה לא יתביש האכיון גם כן בקבלת המתנות, מאחר שדרך היום בכך, ולכן הקדים בקרא מנות איש לרעהו, כי זאת היא הקדמה וכוונה לשלח גם כן מתנות לאכיונים:

כתב סופר

רבי אברהם שמואל בנמין סופר זצ"ל
שמחת הפורים בקבלת התורה מחדש
אמרו ז"ל (פסחים פח.) דבעצרת כולי עלמא מודים דכעי גמי לכם, דאם הוא פלו לה' אפשר משום שלא יערב לו אכילה ושתיה, משום דלבו פל עמו על על התורה שקבלו אז, לכן צריך להראות שמחת הלב על ידי אכילה ושתיה, כי יום טובה הוא לו מכל יום טוב, וכל חפציה וכל טובה ונסים שעשה ה' לנו לא

ובדאמרו חז"ל (מגילה יד.) גדולה הסרת טבעת יתרו מארבעים ושמונה נביאים, שכלם לא התזירום למוטב והסרת טבעת התזירום למוטב.

ונראה לי דלכן קראו לימים האלו פורים על שם הפור' שהיא הגזרה ולא על שם הגס, כמו פסח שפסח על פתי בני ישראל, וסכות כי בסכות הושבתי, להורות נתן שאנו שמחים בצרה עצמה שהביאנו לטוב, ועל כל זאת נודע זה כי העמיד לנו מלך קשה כהמן ר"ל להתזירנו למוטב ולקבל התורה מרצון הטוב, ולכן אנו קוראים כל המגלה מתחלה ועד סופה, שנוכר איך הסב הקדוש ברוך הוא בעל הסבות, כדי להתזיר אותנו למוטב בתשובה שלמה לפניו ותברך שמו.

והינו על כן קראו לימים האלו פורים על שם הפור על כן על כל דברי אגרת הזאת' שנוכר כל דברי אגרת, גם הצרה, ולא הצלה בלבד. ומבאר והולך ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם' הינו 'מה ראו' והבינו על ידי זה, 'ומה הגיע אליהם' על ידי הצרה זו, מה טובה היתה להם ולמה הגיעו. קימו וקבלו ודרשו חז"ל (שבת פח.) קימו עתה מה שקבלו כבר והשיגו אור תורה והאמונה, וזה בא להם על ידי הפור, ולכן ראוי לעשות זה עקר הגס.

שמרבה באכילה ושתייה כי יום טובה הוא לו, ואין טוב אלא תורה, כי יצאנו אז מאפלה לאורה, ליהודים היתה אורה זו תורה, אחר שהשתרו פניהם האורה. [שו"ת או"ח סי' קמא]

על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור על כן על כל דברי האגרת הזאת ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם. קימו וקבלו וקבלו ויהודים עליהם (ט כו-כז)

כתב סופר

רבי אברהם שמואל בנימין סופר זצ"ל קריאת שם 'פורים' זכר לצרה, להורות שאנו שמחים בצרה עצמה שעל ידה חזרו ישראל למוטב וקבלו את התורה ברצון.

נבכו כל המפרשים בפרוש הזאת ולא עלתה בידם דבר נכון, ואמר הנראה לי. הגה מסקינן להלכה (שו"ע או"ח סי' תרצ"ג) דצריך לקרות כל המגלה ולא תוקפו של גס דוקא, כי אין אנו שמחים בהצלת הגוף לבד, אלא על שזכינו על ידו לקבל התורה מחדש ברצון הטוב, על ידי הגזרה שגזר המן וחרו בתשובה,

מעשי צדיקים

הרבי הקדוש, כשהוא מתלונן על חתנו, הוא בוכה היום ביום הפורים בלי סוף, והוא איננו יכול לסבל זאת, פורים הנו זמן של שמחה ולא זמן בכיה, וחתנו מפריע לו את כל שמחת הפורים.

פסק הרבי ואמר, הצדק עם החתן, ימי הפורים הם 'ימי משתה'. וכבר אמרו בגמרא (שבת

פורים - יום ראוי לבכיה **באחד** מימי הפורים, נגשו אל הרה"ק רבי **בונם מפשיסחא** זי"ע, בנו רבי **אברהם משה** זצ"ל, וחתנו רבי **חנוך העניד מאלכסנדר** זצ"ל, כששניהם מחפשים. הרבי מאלכסנדר הציג עצמו כחתנו של רבי אברהם משה, ורבי אברהם משה היה החותן, (שניהם היו בערך בני אותו גיל). ה"חיתו" הביא את "חתנו" לדון תורה לפני

את פטפוטי הסרקק שלו, החלו להדפו אל מחוץ לבית. גם זה לא הועיל, והם עברו למעשים. הפריץ התנגד בכל כחו, עד כדי החלפת מהלמות, ובאין ברירה הפליאו בו מכות נמרצות עד זב דם. רק אז יצא הפריץ, והרבי יכול היה לקרוא את המגלה בדבקות ובהתלהבות.

בראות הפכרי מה עוללו לפריץ, חרד לנפשו, פן יבאו שליחי הפריץ להנכם ממנו. רק כאשר עברה שעת חצות, ואין פריץ ואין יוצאת ואין צנחה, נרגע מעט ועלה על יצועו.

למחרת בבקר, לאחר לילה של נדודי שינה, החליט הפכרי החושש, להביא לפריץ את תשלום החוב שחייב לו, ובהודמנות זו להתנצל לפניו על מה שארע, בנמוק שהאורחים היו בגלופיו ולא התפנו חלילה, לפגע בכבוד הפריץ.

מה גדלה תדהמתו, כשפגש את הפריץ יושב בכרסתו רגוע ושליו, לא נראים בו כל סימני פציעה, ואפילו אינו מזכיר לו ברמז, על כל המאורעות שהתרחשו בביתו, פמה שעות קודם לכן.

כשחזר לביתו וספר לר' הירש ליב את השתוממותו למראה הפריץ, אמר לו הרה"ק, הפריץ כלל לא הגיע אמש לביתו. היה זה המן הרשע, שבא בלבוש הפריץ, רק על מנת לבטלו מקריאת המגלה, ורק בזכות מסירות נפשם של החסידים, הוא סלק מהבית וזממו לא עלה בידו. (אור הגנוי)

מתי כבר תכתב המגלה

ערב פורים נכנס הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זי"ע לבית מדרשו, ושאל את

מנו, אחר ארבעים משתי מעלי, וארבעים לביתה, ובינה היא תשובה, על פן פורים הוא בהחלט יום שראוי גם לבכות בו.

הוסיף הרבי ופסק, הרי קנימא לן, על ידי תשובה נעשה פקטון שנולד, ודרכו של עולם היא, שהתנוק בוכה בעת שנולד. (מתר היהודי)

המן הרשע הגיע לבטל את הקריאה

בצעירותו היה הרה"ק רבי הירש ליב מאליק זצ"ל עובד ה' מתוך הדקה, אחד הפכריים שקש שאברך זה המנו קדוש ומוקדם מעם, החזיקו בביתו, כשהוא נותן לו ולבני ביתו את כל צרכיהם, כדי שרבי הירש ליב יוכל להתמסר לעבודתו בקדש.

קבוצת אברכים עבדי ה' בני עליה מהסביבה ששמעו מגדלתו, התלקטו והתקשרו אליו וקבלוהו לרבם. בתענית אסתר כבר התקבצו החסידים להיות במחצתו בפורים, אולם לפני קריאת המגלה, הגיע פריץ הפכר לבית הפכרי, התישב בחדר ההתפנסות, והחל לפטפט עם בעל הבית בקול כשהוא מפריע להתחיל בקריאת המגלה.

כשראו החסידים, שאין בדעת הפריץ לסים את מסכת פטפוטי, פנו לרבם ושאלוהו כדת מה לעשות. צוה עליהם הרבי ואמר: אם הוא מפריע, הוציאוהו מהבית. פנו לפריץ ובקשוהו לעזב את המקום, והוא בשלו, יושב ומפטפט וכלל אינו מעלה בדעתו לסים.

כשראו שבקשותיהם אינן נענות, והשעה הולכת ומתאחרת, עברו לדבורים תקיפים יותר, וכשגם אלו לא הועילו, והפריץ עודנו משוחח בניחותא ואינו מעלה בדעתו לקום ולהפסיק

מענגן, לא שמענו פֿלל פי היהודי עקר מפאן
 וכזכר את ביתו לאחר. הם מלמלו אי אלו דברי
 התנצלות על טעותם, והסתלקו מן המקום
 כלעמדת שפאן. (אספולריה המאירה)

להתחפש למשהו שונה

אחד המסתופפים בצל ה"תורת חיים" זיע"א,
 הגיע אליו בפורים כשהוא מחפש בגדי
 נכרי. הרבי שהפירו, ידע שהוא מנהל עסקים
 עם הגויים, ואינו מונע עצמו מלהתקרב אליהם
 וללכת בדרכיהם. אמר לו, למה התחפשת היום?
 לגוי? הלא זוהי תלבשתך האמתית המתאימה
 לך פל ימות השנה. אם ברצונך לקים את
 המנהג ולהתחפש בפורים למשהו שונה, עצתי
 לך שתתחפש דוקא ליהודי, אספים גם להשאיל
 לך את מעילי, למען תיטיב להתחפש בשלמות
 כמנהג היום. (זכרון אשר)

בפורים נתו לפעל הכל

לפני הבעל שם טוב הקדוש זיע"א הגיעו
 פמה יהודים, ושועו באזניו, שיפעל רחמי
 שמים להעביר רע גזרה נוראה. הבעל שם טוב
 התפלל ולא נענה, ולאחר שראה שהגזרה נחתמה
 ושערי שמים נעולים אמר לבאים, ישנה דרך
 אחת בלבד לישועתכם, סעו למקום פלוני שם
 תפנו לאדם פלמוני המתגורר בקצה העירה,
 ברכתו ברכה והבטחתו הבטחה.

מהרו היהודים להגיע לאותה עירה, ונסו לברר
 איה מקום מגוריו של אותו רבי פלוני.
 לא הבינו בני המקום למי פונתם, ורק אחרי
 תהיות רבות, הבינו סוף סוף במי המדבר, פרוצו

קהל חסידיו, קתי יכתבו כפר את המגלה. תקמהו
 השומעים על מה יסבו דבריו, אף לא העזו
 לשאול מה פונתו.

שלחו החסידים את בנו הרה"ק רבי דוד,
 להודיע מה היתה פונת הרבי, והוא פרש
 את דבריו, ממגלת אסתר אנו רואים, לאחר
 כל הצרות והגזרות שעברו על ישראל, צמחה
 לבסוף הישועה. פן גם לעתיד לבוא, תכתב
 מגלה מפל הצרות הרבות שעברו ישראל בשנות
 גלותם, ויכלו לראות גם אז איך מתוכן צמחה
 הישועה, וזה פרוש שאלתו, קתי כפר תכתב
 המגלה. (ימות עולם)

זהו יהודי אחר לגמרי

חדשים אחדים לפני פורים, העניק הרה"ק רבי
מאיר מפרמישלאן זיע"א לאחד
 מחסידיו כפה ישנה שלו, וצוה עליו לחבשה
 לראשו ביום הפורים, בסעודת היום. המארע
 התרחש חדשים אחדים לפני פורים, וספק היה
 בידי היהודי לשכח את הוראת הרבי אולם
 בהגיע פורים כשעמד להסב לסעדתו, נזכר בכך
 כבדרך גס.

באמצע הסעודה, פרצה אל ביתו כנופית ערלים,
 היו אלו סחרים אשר חבו לו סכום
 גדול של פמוון, בידיהם אחזו כלי משחית, הם
 גמרו אומר להגות את בעל חובם מן המסלה,
 ולהפטר בכך מן החוב המעיק.

פחד מנת נפל על היהודי ובני ביתו, עד פי
 שתקו לשונותיהם מרב אימה, ואף הגה
 לא הוציאו מפיותיהם.

לפתע נשמע קולם של הערלים קוראים זה
 אל זה מפתעים, מישהו אחר הוא זה,

הָאֶרֶץ, אִין בְּדִי תוֹרָה וְלֹא מִצְוֹת, הוֹלֵל וּפּוֹחֵז, צָרוּ כָּבֵד וְדַעְתָּ קֵלָה.

יום אֶחָד הִגִּיעְתוּ הַשְּׂמוּעָה, שֶׁבְּעִיר הַגְּדוּלָה יֵשׁ מְקוֹם הוֹלָלוֹת, שֶׁם נוֹתְנִים פְּרָקוֹן לְכָל יָצָר, אֲלֹא שֶׁהוֹלָלוֹת עוֹלָה הוּן רַב. נֶטַל עִמּוֹ צָרוֹר כְּסָף מְכַבֵּד, וְנִסַּע לְאוֹתוֹ מְקוֹם. בְּדַרְפוֹ, הִגִּיעַ לְיִשׁוּב כְּלִשְׁהוּ, וְשָׁמַע שֶׁם קוֹלוֹת שׁוֹעָה, זַעֲקוֹת וּקְרִיאוֹת קוֹרְעוֹת לֵב. לְתַמְיֵיתָהּ לְפֶשֶׁר הַדְּבַר, סָפְרוּ לוֹ שֶׁבְּנֵי הַעִירָה חִיבִים לְפָרִיץ הוּן עֵתְקָ, דְּמִי מִסִּים וְחִכְרָה. הַפְּרִיץ הַרְשָׁע אָסַר אֶת חֲשׁוּבֵי הַעִירָה, גָּזַר עֲלֵיהֶם עֲנוּיִם מִרִים מִמְּנוֹת, וְהֵם זוֹעֲקִים בְּיִסּוּרֵיהֶם. נִכְמְרוּ רַחֲמֵיו, הוּא נוֹעַד עִם הַפְּרִיץ, מָסַר לוֹ אֶת כָּל כְּסָפוֹ, וּפְדָה אֶת הַשְּׂבוּיִים. הָגַם שְׂבִיחָה וְתָרַע עַל כָּל חַלּוּמוֹת הַהוֹלָלוֹת וְצַפִּיּוֹת הַנְּאוֹת הַשָּׂא, וְשָׁב עַל עֲקוּבוֹתָיו.

סִים הַבַּעַל שֶׁם טוֹב וְאָמַר, אִין אָנוּ יְכוּלִים לְשַׁעַר בְּאַיְזָה נִסְיוֹן עֲצוּם עִמָּד, לְמִרּוֹת שֶׁהַתְּדַרְדָּר לְשִׁפְלַת הַמְּדַרְגָּה. מַעֲשָׂהוּ עוֹרַר הַתְּרַגְּשׁוֹת בְּמִרוֹם, וְקִצְבוֹ שָׁכְרוּ מִשְׂמִים, שֶׁכָּל אֲשֶׁר יֹאמַר, יְקוּם וְיִהְיֶה. אֲלֹא שֶׁאֵזַר הַתְּעוֹרָר הַמְּקַטְרֵג וְטָעוֹ, וְאִם יִגְזַר לְהַחִיּוֹת מֵתִים, אוֹ לְהַבִּיאַת הַגְּאֻלָּה, לְהַחִישָׁה קוֹדֵם זְמַנָּה, הֵיטְכֵן לְאִפְשָׁר לוֹ הַבְּטָחָה שְׂכָזוֹ, הִרִי עֲלוֹל הוּא לְשִׁנוֹת סְדְרֵי בְּרֵאשִׁית.

הַחֲלִיטוֹ לְהַטִּילוֹ לְשִׁכְרוֹת שֶׁתִּנְתְּקוּ מֵהַעוֹלָם, יוֹמָם וְלַיִל יֵהָא טְרוֹד בְּיָנוּ, מְעַרְפֵּל בְּגוֹלְפוֹי, וְלֹא יִדַּע מֵאוֹמָה, כִּד לֹא יוֹכַל לְנַצֵּל כְּרֵאוֹי אֶת הָאִפְשָׁרוֹת שֶׁנִּתְּנָה לוֹ.

מַעֲשָׂה זֶה סֵפֶר הַחֲדוּשֵׁי הַרִי"ם זִיע"א וְהוֹסִיף, יְמֵי הַפּוֹרִים גְּבוּהִים וְנִעְלָים אִף מִיּוֹם הַכְּפּוֹרִים כְּמִנְבֵּא בְּתַקּוּנֵי זְהַר (תִּיכוּן כ"א), וְיָמֵי רְצוֹן אִף יוֹתֵר מִיּוֹם הַכְּפּוֹרִים "יוֹם כְּפּוֹרִים כְּפּוֹרִים". בְּיּוֹם הַכְּפּוֹרִים אָנוּ מְשׁוּנְעִים וּמַעֲתִירִים, לֹא תְּכִיד נַעֲנִים, וְלֹא בְּכָל הַעֲנִינִים. אֲבָל בְּפּוֹרִים

בְּצַחֲקוֹ גְּדוֹל וְאָמְרוּ: הִזְהוּ רַבִּי, הֵן אִינוּ יוֹדַע צוֹרֵת אוֹת, מַה לְּכֶם וְלוֹ.

רְצוֹנָנוּ לְהַתְּבַרֵּךְ מִפְּנֵי וְלַהֲנִשְׁע, הַשִּׁיבּוֹ. וְאֵז הַפֶּךָ הַצַּחֲקוֹ לְלַעַג, הַכִּיּוֹד יְבָרַךְ אֶתְכֶם, הֵן בַּעֲצָמוֹ אִינוּ מְבָרַךְ וְאִינוּ מִתְּפַלֵּל. הֵם נִבְכוּ וְאָמְרוּ, הַנִּיחוּנוֹ וְנִשְׁוַחַח עִמּוֹ. הַאִיף תִּשְׁוַחַחוּ עִמּוֹ, הַמְּשִׁיכּוֹ בְּנֵי הַמְּקוֹם לְהַקְשׁוֹת, הִרִי הוּא תְּכִיד בְּגוֹלְפוֹי, שְׂכּוֹר מוֹעֵד, שְׂאִינוּ יוֹדַע בֵּין מִינּוֹ וּשְׂמֵאלוֹ.

מְבוֹכְתָם גְּבָרָה, אִף חִזְקָה עֲלֵיהֶם פְּקַדַת הַבַּעַל שֶׁם טוֹב. הַרְאוּם אֲנָשֵׁי הַמְּקוֹם אֶת בְּקִתְּתוֹ, וְצַחַחַת שְׂפּוֹרִים קִדְמָה פְּנִיָּהֶם, מְצִאוּהוּ מִתְּגוֹלֵל בְּקִיאוֹ, בְּעַרְפוֹל חוֹשִׁים. הַמְּתִינּוּ עַד שִׁיתְּעוֹרַר, אִף פִּתַּח עֵינָיו, הוֹשִׁיט יָדוֹ אֶל הַתְּנַקֵּן וְאֵז אָמְרוּ לוֹ, בְּאִנּוּ לְקַבֵּל בְּרָכָה. צַחֲקוֹ וְגַחֲקוֹ, פִּתַּח וְגַחֲקוֹ, מַה לוֹ וְלָהֶם, לְשִׁתּוֹת הוּא מִתְּאָוָה. רְאוּ הַשְּׁלִיחִים עִם מִי יֵשׁ לָהֶם עֶסֶק, וְהַרְחִיקוּ מִמֶּנּוּ אֶת הַבְּבִקּוֹ.

נִתַּן בָּהֶם הִלָּה עֵינִים מִתְּחַנּוּנוֹת, וּבִקְשׁ שְׂלֵא מִנְעוּ זֹאת מִמֶּנּוּ, רְצוֹנוֹ לְשִׁתּוֹת, הִרִי אִין הוּא מְצִיק אִף לְזוּב, וְרְצוֹנוֹ הַחִיד שְׁגַם לֹא יִפְרִיעוּ לוֹ. אָמְרוּ לוֹ, אֲדַרְבֵּא, נִקְנָה לְךָ יוֹ יִשָּׁן וְטוֹב, וּבִלְבָד שֶׁתְּבָרְכֵנוּ, רַק זֹאת נִבְקַשׁ מִמֶּךָ. שְׂמַח הַשְּׂכּוֹר לְשִׁמְעַת הַבְּטָחָתָם, וּבְרָכָם כְּכָל אֲשֶׁר שֶׁבְּקָשׁוּ הַיְּמִינוּ, וּבִלְבָד שֶׁיִּשְׁקוּהוּ. וְאָכְנוּ, שְׁלַחוּ וְהַבִּיאוּ מְנַקֵּן חֲדָשׁ מְלֵא יִשָּׁן, שֶׁתָּה עַד שֶׁנִּפְלָה עֲלָיו תְּרַדְמָה, וְעִזּבוּהוּ לְנַפְשׁוֹ.

וְהִנֵּה, רְאָה זֶה פְּלֵא, בְּרַכְתּוֹ הַתְּקִימָה וּבִאוֹתָהּ הַשְּׂעָה שֶׁבָּה הוּא בְּרַךְ, נִתְּבַטְלָה הַגּוֹרָה שֶׁבַעבּוֹרָה נִשְׁלַחוּ. שָׁבוּ הָאֲנָשִׁים אֶל הַבַּעַל שֶׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ, מְלֵאִים פְּלִיאָה וְתִדְהָמָה, מִהִיכֵן כָּחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שְׂכּוֹר מוֹעֵד. עֵנָה לָהֶם הַבַּעַל שֶׁם, אֲגַלָּה לְכֶם אֶת סוֹד הַעֲנִיָּן, לְמַעַן הָאֲמַת, הַצִּדֵּק עִם יְהוּדֵי הַמְּקוֹם, יְהוּדֵי זֶה בּוֹר וְעַם

כל כך שאין אדם יודע מה לעשות עם עצמו ואיך לקבלו. על כן יוצאים מן הדעת, מוסרים עצמנו ביד הקדוש ברוך הוא, ואומרים לו שינעשה עמנו מה שראוי ונכון. (חזא יקירא)

כבר אמרו ז"ל (ירושלמי מגילה ה.), "כל הפושט יד, נותנים לו", כל אחד יכול לפעל כל רצונו, למלוי כל משאלותיו. חששו חכמים פן ישאלו שלא פהגו ויבקשו יותר מדי, על כן תקנו מצות שכרות, לשנות עד שנגיע בפורים לכדי "לא ידע" וכו'. (שפתי צדיק)

הצום בהג הפסח

ט"ו נתפרסם שמו של הרה"ק רבי יצחק מדרוהוביטש זי"ע בעולם, היה עני גדול, ושמש כמלמד אצל פפרי אחד. פעם חלה הכפרי, ואמרו לו שיתן צדקה לעשרה עניים, על מנת שיתענו יום שלם ויבקשו רחמים עליו.

ב"ו עשרת העניים היה רבי יצחק, אף הוא לא התענה כמו תשעת האחרים, אלא קנה בשר דגים ומטעמים, סעד עם בני ביתו, והטיבו לבם יחד.

אחר זמן מה, חזר הכפרי לאיתנו, וכשנודע לו כיצד התענה רבי יצחק בעת מחלתו, חרה לו הדבר, וישאלהו, איך מלאו לך לעבור על דברי, אחר שקבלת ממני ממון על מנת שתתענה.

השיבו רבי יצחק, בתחלה אכן התכוננתי לעשות כדברך, אבל אמרתי בלבי, איזו ישועה תצמח מתענית, הלא בשמים רגילים למדי בתעניותי. על כן התבוננתי שיותר טוב לערוך בממנוף סעודה יפה לי ולמשפחתי. בזה יתעוררו בשמים וישאלו מה יום מיומים, מהיכן לקח עני מרוד זה סעודה כה משפחת לו ולמשפחתו, וימצא הדבר כי אתה החיתנו בכסף, ובזכות זו תזכה לרפואה.

על פי מעשה זה הסביר הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע, מפני מה העביר מרדכי

בפורים מוסרים עצמנו לה' יתברך

שמעתי ממורי רבי פישל אייזנבך ז"ל ראש ישיבת "שער השמים", כי בעת שקרבה ספינתם של הרה"ק רבי מנדלי וויטעבסקער ורבי אברהם מקאליסק זי"ע לחופי ארץ ישראל בעלותם ארצה, עמד הרה"ק מקאליסק על הספון וראה מפרחק את אדמת ארץ הקדש. מרב התרגשות צעק מעמק לבו, איך יכול גוף נמוך כזה לרדת על אדמה קדושה שכזו, והוא הודיע שאין הוא ראוי לרדת מהספינה, ובדעתו לחזור בה כלעמית שבה.

הרה"ק מויטעבסק ידע, שכאשר הקאליסקער מקבל החלטה לא במהרה יסור ממנה, על כן הורה לערוך מיד שלחן לסעודת הודיה לה' יתברך, על גדל הזכיה לעלות לארץ הקדש. בעת הסעודה, השקה את הרה"ק מקאליסק יין רב, עד שהגיע לבחינת "עד דלא ידע". כאשר היה הקאליסקער בגלופיו, תפסוהו התלמידים והורידוהו מן הספינה.

לאחר זמן התעורר הרה"ק מקאליסק, ומצא עצמו על אדמת ארץ הקדש, אמר לו הרה"ק מויטעבסק: "אכן לא ירדתם - הורידו אתכם".

על דרך צחות, אולי זהו טעם שתיית יין בפורים עד דלא ידע, כיון שהאור המאיר בו גדול

נישט געמט קען זיך נישט אינגער', אם לא יכולים לא מתחבבים, ענה לו רבי אלטר: חשבתי שאני יכול...

לאחר זמן מה, הגיע מברק שני לדז"קוב לבשר שנולד גם בן, התברר שנולדו לאותו חסיד תאומים בן ובת. (תולדות ר' יודאלי זצ"ל)

הרופא ישו עכשו

דרכו של הצדיק הקדוש רבי אלימלך מטאהש זיע"א, היתה להשקות כל אחד מקסובי שלחנו הטהור בפורים, כוס מלאה יין. שנה אחת משקזג את הכוס לפני אחד המסבים, משך הלה את ידו ונמנע מלשתות, פשהבחין בכך הצדיק, שאלו לפשר הדבר. נענה הלה והשיב, כי לרגל בריאותו הלקויה, אסר עליו הרופא את שתית היין.

פתח הצדיק מטאהש וספר מעשה דומה שארע אצל הרבי רבי אלימלך זיע"א. הצדיק הקדוש רבי דוד מלעלוב זיע"א, הגיע להסתופף בצל הרבי הקדוש רבי אלימלך בליוענסק, והרבי מזג לו כוס יין ישן, התנצל רבי דוד, כי מוצה ועומד הוא מפי הרופא לבל ישתה יין כלל, כל שכן יין ישן וחזק.

נענה הרבי רבי אלימלך והשיב, בשעה זו הרופא ישן את שנתו, תוכל אפוא לשתות ללא חשש. אף אני, הפטיר הצדיק מטאהש לאותו אדם, מבטיחני לך שבשעה זו הרופא שלך ישן, והנך יכול לשתות את היין. (פורים המשולש בטאהש)

את יום טוב ראשון של פסח בתענית, כדאימא בגמרא מגילה. לכאורה קשה, וכי לא היה יכול מרדכי לתקן תענית ביום חול, כדי שלא יצטרכו להתענות ביום טוב.

אלא זו היתה מחשבת מרדכי, הוא ידע שאם יתקן תענית ביום חול, כבר רגילים בשמים שישראל מתענים על כל צרה שלא תבא, אבל על תענית בפסח לא שקעו, כי ביום טוב הכל שמחים וסועדים את לבם. מזה תתעורר בשמים תמיהה, ויודע למעלה כי 'עת צרה ליעקב', ואז 'מקנה ישוע'. (מהר"ד)

בו זכר בשכר השכר

אדם חשוף בנים הגיע להרה"ק ה"עטרת ישועה" זצ"ל מדז"קוב ביום הפורים, ובראותו שהשעה היא עת רצון, הזכיר עצמו לפני ה"עטרת ישועה" להושע בזרע של קמא. הרבי אכן נענה וברכו שישוע ותולד לו בת.

כשיצא מחדרו של הרבי, פגש את בנו רבי אלטר יושב בחדר החיצוני עם חבורת חסידים, והם מיטיבים לבם במשקה לכבוד שמחת פורים. שאלוהו לסבת פניסתו לרבי, והוא ענה, בקשתי ברכה לזרע של קמא, והרבי ברח שאושע בבת.

צחק ר' אלטר ואמר, בשביל בת היית צריך לעשות עסק שפזה, תן שנים עשר או עשרים וארבעה בקבוקי שכר, ותושע בבו זכר. מהר הלה לעשות כדברי ר' אלטר, וכעבר שנה הגיע מברק בשורה לדז"קוב שנולדה לו בת.

קרא ה"עטרת ישועה" לבנו, הראה לו את המברק ואמר לו, 'וינגערמנצ'יק אז מ'קען

הקרעפיל גימטריה פֿרנסה

אַל הרבי בעל ה"דברי חיים" **מצאנו** שהיה עמוד הצדקה בדרו, נכנס אברך צעיר בעל משפחה לבקש עצה ותשיה. עליו להתיצב לצבא, וישנה אפשרות להנצל כסף על ידי תשלום שחד עצום של שמנה מאות זהובים, אך אין באפשרותו להשיג סכום כה גבוה.

ענה לו הדברי חיים, פעת אין בביתי אף לא זהוב אחד, אך המתן אצלי, בקרוב יבאו ימי הפורים ואז בודאי אוכל לתת לך.

המונהג היה להכניס לשלחנו הטהור של הדברי חיים ביום הפורים, סיר מרק ובו עשרה קרעפֿלך, כמונהג ישראל לאכלם בכורים. הדברי חיים אכל שנים מהם, פנה אל הצבור ושאל, מי רוצה לרכש קרעפֿיל בעבור מאה זהובים במזמן, כשהוא מוסיף ואומר, דעו לכם, 'הקרעפֿיל' בגימטריא 'פֿרנסה'.

העשירים שנקחו באתו מעמד, קפצו על הסגלה והברכה הנדירה, פתחו את לבם וכיסם, וקנו את שמנת הקרעפֿלך בכסף מזמן. והדברי חיים נתן את הסכום העתק לאברך המאשר, שנצל מלשרת בצבא.

אחד הגבירים הרוכשים, היה בר אורן בשם ר' קלמן פֿהנא, ובמוצאי פורים בעת פֿרדתו מהרבי, אמר שהגימטריא איננה מוכנת, שכן חסר מאה למספר. ענהו ה"דברי חיים", על כן בקשתי מכל אחד שישלם מאה זהובים עבור הקרעפֿיל, או אז יעלה החשבון מכון [נכון]. (קובץ התלמיד)

בקביעות, עד כִּדִּי שְׁבָאָחַד מִימי הפורים, לא נמצא בביתו פֿל דְּבַר מֵאֶכְל, לְקַיֵּם עִמּוֹ אֶת מִצְוֹת הַסְּעוּדָה.

הגיעה לביתם גויה אחת שה' יתברך שלח, שהביאה שתי ביצים, בבקשה מהרבנית שתתן לה תמורתן מעט חמין שהכינה לפרנסת ביתה. הרבנית נטלה את הביצים, ערבה אותם עם מעט חמין, ובשלה כמין 'מרק' ביצים עם חמין, זה היה פֿל מֵאֶכְלֵם בְּסְעוּדַת הַפּוּרִים שֶׁל אוֹתָהּ שָׁנָה.

מני אז היה מנהגו של הרבי לאכול מאכל זה בפורים, ואף לשפּהו כֶּאֱבֹד־בְּטָאָהֶשׁ, שֶׁשֶׁם הַבֵּיאוֹ לוֹ הַחֲסִידִים מֵאֶכְלִים וְתַבְשִׁילִים לְרַב. על פי בקשתו, אותו 'מרק' ביצים עם חמין לא היה נחסר גם הוא משלחו המלכים.

אחריו נהגו כִּף מֵאֵן מַלְכֵי רַבָּנָן, אֲדַמוּרֵי בֵּית טָאָהֶשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, לְזַכְּרוֹן שְׁהֵימִים הָאֵלוֹ נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים, וְהִיָּה עוֹלָה מֵאֶכְל זֶה עַל הַשְּׁלַחַן בֵּין כָּל הַמֵּאֶכְלִים הַמַּעֲדָנִים וְהַחֲשׂוּבִים וְהַטּוֹבִים, בְּכָל עֵדוֹן וְעֵדוֹן וּבְכָל פּוּרִים וּפּוּרִים.

(פאר משולם)

ה'שוטרים' אָסְרוּ אֶת הַגָּנֵב

שמחת חג הפורים בקוסוב, נערכה מדי שנה מתוך עליצות וחדנה גדולה, בקיום מצות היום 'עד דלא ידע' כפשוטה ממש.

שנה אחת התחפשו כֶּהָה מַחֲסִידֵי קוֹסוֹב לְשֹׁטְרִים, וְכִף הִלְכוּ ה"שׁוֹטְרִים" מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם עַד לְבוֹאֵם לִפְנֵי הַרְבֵּי. בְּדַרְכָּם לְבֵית הַמְּדַרְשׁ, תִּפְסּוּ עָנִי מְהֻעָנִים הַרְבִּים הַמְּצוּיִים שָׁם, הַבֵּיאוּהוּ עִמָּם אֶל הַרְבֵּי הַרְה"ק רַבִּי מִנְדֵּל

'מרק' הביצים עם החמין

בצעירותו של הרה"ק רבי משולם מטאהש זיע"א, הייתה הדחקות מנת חלקו

התנאים המחפירים של השרות בצבא, גרמו לקרבנות רבים בגוף ובנפש. פנסת ישראל כלה היתה שבירה ורצועה מכף, והאדמו"רים הרבו בתפלה ובתחנונים, בנוסף להשתדלויות מוגנות, להעביר את רע הגזרה ולבטלה.

בפורים שנת תר"ז, נכנסו אל הרבי ר' מנחם מנדל מוורקיי ז"ע, עשרות אברכים שקבלו פקדה להתגייס לצבא, וזעקו אל הרבי שייעתיר בעדם שישעו מצרתם. תוך כדי הרקיעה בסעודת היום, זעק הרבי ז"ע בקול רם, 'פי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר מצא את עמי' (אסתר ה ו), כשדקעות נגרות מעיניו מאין הפוגות, ולאחר פורים לא נתן תנומה לעיניו במשך כמה ימים.

ביום י"ח אדר, הורה לגיסו, רבי הערש מרדכי זצ"ל, שיתנום את הסוסים, ונסעו לכפר מגריווילי, שם התגורר יהודי שהקצה דירה מיחדת, אליה היה הרבי מגיע מדי פעם למנוחה.

כאשר התפלל הרבי מנחה בכפר, זעק כמה פעמים ברגשת לבב, "חיל פיולדה". אדחכי והכי פגש רבי הערש מרדכי באחד מאנשי הכפר שהציע לו לקנות סוס משבח למרכבתו, השנים סכמו שירתמו את הסוס למרכבה לנסיון, ובחזרתם לוורקיי, ינחו לדעת האם הסוס אכן כה מבחר כדברי המוכר.

כל אותה עת המשיך הרבי בתפלתו ובזעקתו, עד שפלתה נפשו כפשוטו, והוא קרס ואבד את הכרתו. המשמש אחוז החרדה נשא מיד את הרבי, הושיבוהו במרכבתו, ונחפו לשוב במהירות המרבית לוורקיי.

רבי הערש מרדכי זצ"ל התישב על מושבו, ולידו מוכר הסוס. כשהחל הסוס למשוך את העגלה, הוא נכח לדעת שהסוס כלל אינו

מקוסוב וטענו, אין ליהודי זה פספורט, יורה נא רבנו, מה לעשות באיש זה.

אמר להם רבי מנדל, הביאוהו לבני רבי חיים, הוא יאמר לכם מה תעשו עמו.

אמר להם רבי חיים, "בכלא יכלא", לא מפני שאין לו פספורט, אלא משום שגנב הוא. פרצו ה'שוטרים' בצחוק, בחשבם זאת להלצה מצלחת של רבי חיים, ולא אחרו לעשות פדבריו. נעלו את העני במרתף למשך לילה שלם והביאו לרבי חיים את המפתח.

למחרת, באו השוטרים ובקשו את המפתח כדי לשחרר את האסיר מוסגרו, אבל רבי חיים סרב. העני האמלל דפק על הפתח והתחנן כי ישחררוהו, אולם רבי חיים לא שעה לבקשות. מצפונם של ה'שוטרים' העיק עליהם, לא זו בלבד שאסרו יהודי קשה יום במרתף צר, אלא גם קנעו מפנוו ללכת לאסוף צדקה לעצמו, ובעקר ביום הפורים בו כל הפושט יד נותנים לו. הם השתדלו עבורו עוד ועוד בפני רבי חיים, אולם הוא נשאר בשלו.

בשושן פורים אחר חצות, הגיע לבית המדרש שבקוסוב בבהלה יהודי תושב אחד הכפרים הסמוכים, ושאל, שמא ראיתם עני ומראהו כזה, אמש היה אצל, ובלכתו גנב כמה חפצים יקרים. הבינו הכל כי כוננו לאותו אביון אשר כלוא במרתף, פתחו את אמתחתו, ומצאו בה את אשר נגנב, אז ראו כלם כי רוח ה' התנוססה ברבי חיים. (תפארת שבמלכות)

חיל הוא לא יהיה

בזמן מלחמת סבאסטופול, נלקחו ביד חזקה אברכים רבים בשנים לעבודת הצבא.

קצרה מרגלו השגיחה, וכך הלך פמה פסיעות על גבי הספסל פחגרי.. הרים עליו הרבי את קולו: הלא אתה הולך פחגרי, בצבא אין צריך, ולא רוצים בעל מום, צא החוצה, אינך כשיר לקרב.

אחרי כן אמר לרבי: פעת עומד אני לנסיון עבור פלוני, ועמד מול הרבי כשהוא סוגר עינו האחת, ונראה כמו סומא. עשה הרבי תנועה בידו והראה עליו כשהוא אומר, הלא אתה נראה כסומא בעין האחת, בצבא לא יכולים לקחת אנשים בלתי כשרים כאלו, החוצה מידי, 'ארויס'.

הלה נעמד בשלישית, ואמר את שם הבחור השלישי, כשהוא עושה תנועה משנה שהיה נראה כאלו ישנה חטוטרות על גבו. שוב אמר הרבי: הלא אתה נראה כבעל מום, זה לא כשיר עבור הצבא, החוצה.

לפנות ערב, הגיעו שלשת הבחורים לטאהש, ובשרו לרבי שהועדה הרפואית קבעה שהם אינם כשרים לשרת בצבא, ושחררה את שלשתם. (פורים המשולש בטאש)

ותשם אסתר את מרדכי על בית המן (ה ז)
בסעודת פורים בצל הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע, כטוב לב המלך ביין, פתח הרבי ואמר בצחות: למה התגלגל מהשמים שינתן בית המן למרדכי, וכי אין הקדוש ברוך הוא יכול לשלח למרדכי סכום פסך נכבד, שיירפוש לעצמו בית מגורים פרוצונו וכמהשבתו.

הרבי מותיב ומפרק, היא הנותנת, לו היה הקדוש ברוך הוא מזמן למרדכי הצדיק סכום פסך לשם בנית בית, הוא היה בונה

במיטבו, ופנה למוכר בשאלה, מה גילו של הסוס הזה.

ענהו המוכר, רצונך שאציג לך את תעודת הלידה שלו, אני מבטיחה, "חיל הוא פבר לא יהיה", בודאי לא ילך לצבא.

באומר מלים אלו הקיץ לפתע הרבי, וזעק בקול גדול, הוא אומר שחיל הוא לא יהיה, ומשפטע מהדברים פי רק "הוא" לא יהיה חיל, אבל אני אומר: אף אחד לא יהיה חיל, ואף אחד לא ילך לצבא. גם מי שפבר נלקחו, יחזרו לשלום. וכן היה, לאחר זמן מה, שקטה אש הפלחמה, וכל אנשי הצבא שחררו איש לביתו. (עשר נפלאות)

הבדיקה לצבא נערכה בטיש

בטיש פורים אצל הרה"ק רבי אלימלך מטאהש זיע"א, הזכיר לפניו אחד המקרבים שלשה בחורים בבקשת רחמים שיצאו לחרות, שכן בו ביום עליהם להתצב לפני ועדה רפואית מטעם הצבא.

צנה הרבי על מקורבו, שיעמד מולו על הספסל, ויאמר לו, אני עצמי חפץ לעשות את הבדיקה מטעם הצבא עבור שלשת הבחורים הללו, ברצוני להוכח במצבם דרכך. אתה תהיה שליחם, ובכל עמידה ועמידה שתעמד במקומם, תאמר בקול, פעת אני עומד בשביל פלוני ופלוני.

החסיד שהבין את הענין, אמר לרבי: פעת אני עומד במקום פלוני בן פלוני לנסיון, אמר לו הרבי: נראה אף אתה הולך, הרים אחת מרגליו, כשהוא מציג כאלו רגל זו יותר

ורב כח, שִׁינִיף אֶת יָדָיו נֶגַד הַחֹלָה בְּכָל כַּחוֹתָיו, אחת הָנָה ואחת הָנָה, וַיַּעַשׂ כֵּן ר' קאַפֿיל.

אז פְּנֵה הַרְבֵּי אֶל הַחֹלָה וְאָמַר, הֲרֵי שְׂמַחַת אָמַשׁ אֶת כְּלָם, עַל כֵּן אֵל תִּשְׂפַח לְבָא וּלְשִׂמְחַנִּי מֵחֵר בְּסְעוּדַת הַצְּהָרִים בְּשׁוֹשֵׁן פּוּרִים. הַחֲסִידִים נִשְׂאוּהוּ חֲזָרָה אֶל מִשְׁכָּבוֹ עַל הַמִּטָּה, לְפַתַּע נִפְקָחוּ עֵינֵי הַחֹלָה, וְאֵט אֵט שָׁבוּ אֵלָיו כַּחוֹתָיו כְּמִלְפָּנַיִם, כְּשֶׁהַחֲסִידִים הַיִּשְׁבִּים לְיַד מִטָּתוֹ, תְּמַהִיִּם לְמַרְאֵה עֵינֵיהֶם.

מצבו הַשְּׂתַפֵּר וְהִלֵּךְ בְּמִשְׁוֹ הַלְּיָלָה, בְּאוֹר הַבִּקְרָק קָם ה'חֹלָה' מִמִּשְׁכָּבוֹ, הִגִּיעַ לְהַתְּפַלֵּל בְּצַל הַרְהֵ"ק, וְאָף הִשְׂתַּתֵּף בְּסְעוּדַת הַיּוֹם עַל שְׁלַחַן הַצַּדִּיק, כְּאֲשֶׁר צָוָה הַרְבֵּי בְּיּוֹם הַפּוּרִים בְּמִשְׁתֵּה הַיָּיִן. (עֶשֶׂר אוֹרוֹת)

חפש מים מידי פורים

רבן שֶׁל כָּל בְּנֵי אֲשַׁכְּנֹ הַרְמִ"א זצ"ל, נִפְטַר בְּגִיל שְׁלֹשִׁים וְשֹׁלֶשׁ - ל"ג, בְּיּוֹם ל"ג בְּעֶמֶר, בְּשַׁנַּת שִׁל"ג, וְזָכָה לְחַבֵּר ל"ג סְפָרִים. בְּהַסְפָּדוֹ, סָפְדוּ עָלָיו ל"ב שְׁבָחִים, וְהַסְפִּדוֹ חֲפֵשׁ נוֹאֲשׁוֹת שְׁבַח אֶחָד נוֹסֵף, לְהַשְׁלִים לְמַנְּן ל"ג.

בא אָדָם בָּא בְּיָמָיו וְסָפַר, רַבְּנֵנוּ הַרְמִ"א נוֹהֵג הִיָּה מִיַּד פּוּרִים, לַעֲטוֹת מַסְכָּה עַל פְּנָיו וּלְהַתְּחַפֵּשׂ בְּבִגְדִים אֲחֵרִים, וְהָיָה עוֹבֵר וּמְכַרִּיז מִבֵּית לְבֵית, בְּזִמְנֵן תְּפִילַת מַעְרִיב שֶׁל מוֹצָאֵי פּוּרִים, הָאֵם אֶפְשָׁר לְהִבְיֵא לוֹ מַיִם. כְּשֶׁשְׁאַלְוֵהוּ, לְשֵׁם מַה זָקוּק הוּא לְמַיִם, הַשִּׁיב, כְּדִי לְהַתְּפַלֵּל תְּפִילַת מַעְרִיב. כְּשֶׁהָיוּ שְׂמֵעִים "תְּפִילַת מַעְרִיב", הָיוּ הַכֹּל מְמַהֵרִים לְהַתְּפַלֵּל מִיָּד. זֶה הָיָה שְׁבַח הַל"ג שֶׁל הַרְמִ"א. (לֵב הַעִיבֵר)

לַעֲצֹמוֹ בֵּית קַטְנָטָן לְפִי הַשְּׂגוּתָיו, כְּדָרְךְ הַצַּדִּיקִים שְׂמִסְתַּפְּקִים בְּמוֹעֵט וְאִין לָהֶם הַשְּׂגָה בְּבִנְיָנִים וּבְאַרְמוֹנוֹת מִפְּאָרִים.

לפיכך סוֹכְבוּ מִשְׁמִים שְׁבִית הַמֶּן שֶׁהָיָה כְּכֹל הַנְּרָאָה בְּנֵן רַב פְּאָר, יִמְסַר לְמַרְדְּכֵי הַצַּדִּיק. (זִכְרוֹן עו)

פזכות ששמחת את כלם

בליל הַפּוּרִים קָזְמוּ וּקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם אֲנָשֵׁי יִזְדִּיטְשׁוּב לְקָיִם "חֵיב אֵינֶשׁ לְבִסְמוּי בְּפוּרִיָּא" כְּרָאוּ, וְרָקְדוּ בְּצוּנְוֹתָא "עַד דְּלֹא יַדַּע".

ביניהם רָקַד יְהוּדֵי מֵיטִיב נֶגַן בְּשֵׁם רַבִּי לֵיזֵר, כֵּן הָיוּשְׁבִים רֵאשׁוּנָה בְּמַלְכוּת הַרְהֵ"ק **רבי צבי הירש בעל עטרת צבי** מוֹזִיטְשׁוּב זצ"ל, וְהוּא שְׂמַח לְפָנֵיהֶם כְּדַת הַיּוֹם. בְּאֶמְצַע הַרְקוּדִים, נִתְרַדוּ הַחוּגְגִים בְּרֵאֲתָם אֶת ר' לֵיזֵר נִפְל עַל הַרְצָפָה לְעֵינָיו כֹּל הַקְּהָל.

השכיבוהו עַל מִטָּה וְנִעְמְדוּ סְבִיבוֹ, אֲבָל לְמַרְבָּה הַצַּעַר רָאוּ כְּלָם כִּי הוּא נִחְלַשׁ עַד מְאֹד, הַדְּבֹר נָטַל מִמֶּנּוּ, וְעֵינָיו כָּהוּ, עַד שֶׁנְּרָאָה שֶׁהוּא מוֹגִיעַ לְמַצֵּב שֶׁל גְּסִיטָה. מֵהֵרוּ הַחֲסִידִים לְהַזְכִּירוֹ לְפָנֵי הַרְהֵ"ק ר' צְבִי הִירֶשׁ זצ"ל, אֲבָל הוּא לֹא הִשִּׁיב לָהֶם דְּבָר. כְּמַצֵּב זֶה נִשְׁאַר ר' לֵיזֵר כֹּל הַלְּיָלָה, וְיּוֹם הַפּוּרִים לְמַחְרָת.

בשעת מִשְׁתֵּה הַיָּיִן, עָזְבוּ הַסּוֹבְבִים אֶת מִטָּתוֹ, כְּדִי לְהָיוֹת בְּמַחְצֵת הַרְבֵּי, וְרַק יָדִיד אֶחָד נוֹתֵר לַעֲמוּד לְיַד מִטָּתוֹ. שׁוּב הַזְכִּירוּהוּ לְפָנֵי הַרְבֵּי, וְאָז צָוָה הַרְבֵּי, הִבִּיאֻהוּ אֵלָי. עֵנּוּ לוֹ, אִין בְּכַחוּ לְהַנִּיעַ אֲבָר, וְאִיךְ נְבִיאָהוּ הַנָּה, נַעֲנֶה הַרְהֵ"ק וְאָמַר לָהֶם, הִבִּיאֻהוּ אֵלָי בְּמִטָּתוֹ.

בעשותם כֵּן, צָוָה הַרְבֵּי לְאַחַד מִמְשִׁמְשׁוֹ שֶׁהָיָה גַם כֵּן אַחִיו, ר' קאַפֿיל, אֵישׁ גְּבוּר

ונהפוך הוא

משל הבעש"ט בסוד התחפוש

זיע"א והרבי רבי אברהם משה מפרשיסחא זיע"א ליתן מסוה על פניהם בפורים, ובאו לפני הרבי רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א, 'זיי האבין זיך פארשטעלט' [-התחפשו] כמו שהרבי מאלכסנדר הוא חתנו של הרבי רבי אברהם משה והוא חמיו, ותבעו בד"ת תורה, והרה"ק רבי אברהם משה טען, כי חתנו בוכה הרבה מאוד עד שאין בכוחו לסבול את זה. **השיב להם הרבי רבי בונים זיע"א, כי הצדק עם חתנו, יען כי בפורים ימי משתה, ואיתא (שבת קנב.) אחר ארבעים משתי מעלי, וארבעים לבינה, ובינה הוא תשובה, ועל ידי תשובה נעשה כקטן שנולד והדרך הוא שהילד בוכה בעת שנולד** ('תורת חנוך - דברי חכם' עמוד לא, בשם ספר 'זכותא דאברהם').

*

שעתו של המתחפש

הקהל נסחף ביקוד הסוער של המנגינה העליונה, מתעגל במחול הלוך ושוב, מרים וטופח ברגליו בעוז, ריקוד חסידי מלא התלהבות. לפתע רומז הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, ראש ישיבת חכמי לובלין, באצבעו כי ברצונו להגיד משהו. הריקוד נפסק ומשתרר שקט. בפורים, מספר הרב, אצל הרב הקדוש רבי ישראל מרוזין זיע"א, התחפש אחד מחסידיו לצאר הרוסי. הושיבו הרה"ק בראש וחלק לו כבוד גדול, ממש כבוד מלכים. אחרי ישיבה של שעה הוציא הרה"ק את שעונו העשוי זהב ופנה למתחפש: אדוני המלך, גזרת גזרה שאין הצבור יכול לעמוד בה, בתור אורחי הרם ארשה לעצמי לנצל את ההזדמנות ואפיל תחינתי לפניך שתעביר את רוע הגזירה מעמי. הצאר המדומה דחה את הבקשה. כעבור זמן מה שב הרה"ק מרוזין ופנה אליו בשנית וחזר על בקשתו הראשונה. סירב שוב הצאר להיענות לבקשתו. הרה"ק התבונן בשעון וכשלא נענה דחף את הצאר

יש משל נורא מרבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א ותלמידו הגדול המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, בענין התלבשות העולמות וירידתן מלמעלה, **דהנה כשאדם מתחפש בפורים ועולה על השולחן ועושה כל מיני דברים, ומשמח את הקהל בשמחה של מצוה, כולם יוצאים ממש מהכלים, והשמחה הגדולה ביותר היא כשאותו אדם גמר לרקוד ומוריד את המסכה ממנו, כולם רואים מי היה האיש שהתחפש, וממש קשה להאמין, וכי פלוני זה יכול לעשות כך לעלות על השולחן וכו', זה היה הוא, כולם צוחקים ושמחים.**

הנמשל הוא, שהרבונו של עולם כביכול הלביש את עצמו ומסתתר בלבושים ומנהיג את כל העולם, ויבוא יום והרבונו של עולם יוריד את הלבושים 'ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו וישיענו, זה ה' קוינו לו', וכולם יראו מי היה בתוך ההסתר בבחינת 'ואנכי הסתר אסתיר' בתוך ההסתר יש את האנכי. וזה הסוד שמתחפשים בפורים, שהעולמות מחופשים, והרבונו של עולם כביכול מחופש. וזה כדברי הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זיע"א שבעת שהרג אחשוורוש את ושתי ונכנס אחד לבית המדרש לספר שהמלך הרג את המלכה, תיכף השליכו אותו מבית המדרש בטענה שהוא מדבר דברי חולין גמורים בתוך בית המדרש, אך לבסוף נתברר שמוזה נתגלגל הנס. כמו כן יהיה לעתיד לבוא קודם ביאת המשיח התחלת הנס יהיה בכל מיני תחפושות והסתרות ('זכרון בספר' עמ' 12).

*

שהילד בוכה בעת שנולד

הרה"ק רבי אברהם מפריסוב זיע"א היה רגיל לספר, כי דרכו של הרבי רבי חנוך העניך מאלכסנדר

ספיר ויהלום

הארה הסיידית לפרשת השבוע

בני משפחתם של עמי הארצות בבגדים ככל הגוים, ולמה, כי כך נאה ויאה. אבל אסתר הצדקת, היא המשיכה ללכת בבגדים צנועים, אלא שאף אחד לא ידע כי היא יהודיה. ואולם משנודע הדבר כי אסתר המלכה היא יהודיה, והיא הולכת בלבוש צנוע, אם כן הרי שגם לבוש צנוע הוא יפה. מיד לבשו כולם בגדים צנועים גם עמי הארצות ('אוצר המגילה עוז והדר', חלק מעשי צדיקים עמ' 10).

*

הוא לא מחופש

על הרה"ק רבי משה יעקב יעקל שארף זיע"א גאב"ד אושפיצין ובעל 'דרכי יוש' מספרים בניו בהקדמת ספרו, כי הרה"ק רבי דב בער מראדושיץ זיע"א החשיבו ביותר והעיד עליו שמקור קודש נשמתו ממקום גבוה ורם. כן נסע אל הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א, ומסופר, כי בהיותו שם בחג הפורים התחפש בדמות מלאך, וכשנפתחה דלת חדרו של הרה"ק מראפשיץ רץ פנימה בפתע פתאום בתחפושתו כדי לשמח לבב צדיק, והתבונן בו הרה"ק מראפשיץ ואמר 'ער איז גארנישט פארשטעלט' - אין הוא מחופש כלל וכלל] (מאורות תורה בעולם החסידות גליון ח).

*

ציגאר בפיו

בשנה אחת נכנס הרה"ק רבי יצחק מווארקא זיע"א לעריכת השולחן הטהור ביום הפורים כשהוא מחזיק ציגאר בפיו, דבר שלא עשה כן בכל ימות השנה, שכן לא היה מעשן. ואז אמר כי עשה כן כדי לקיים את הענין 'זיך צו פארשטעלען' [-להתחפש] ('אוצר המגילה עוז והדר', חלק מעשי צדיקים עמ' 10 בשם 'ימות עולם').

*

רק תלבושת לפורים

המנהג היה באונגוואר שביום פורים, הבחורים ותלמידי חכמים עשו "פורים שפיעל" [-הצגת פורים]-

ככוח מכסאו ואמר: הסתלק חיש מכאן. אחרי שהמתחפש עזב את כסאו, התפרצה אנחה כבדה מלבו ואמר: רבותי, חז"ל אומרים לנו: אין לך אדם שאין לו שעה! שעה זו היתה שעתו של המתחפש, ואלמלי היה מסכים לבקשתי היתה הגזירה מתבטלת מאליה, אך היות שלא הסכים לבטלה נשאת הגזירה בתקפה. חבל על שעה גדולה שאבד במו ידי ('רבי מאיר שפירא, במשנה באומר ובמעש' עמוד 422).

*

להתחפש ליהודי

פעם בפורים נכנס אחד החסידים אל הרה"ק ה'תורת חיים' מקוסוב זיע"א, כשהוא מחופש בבגדי נכרי. אמר לו ה'תורת חיים': הלא זו היא תלבושתך האמתית התואמת אותך לכל ימות השנה, ואם ברצונך להתחפש עצתי שתתחפש ליהודי, ואף אני אשאיל לך את מעילי העליון לשם כך, ואז תראה כאיש מחופש, כי כל השנה הנך נראה כגוי ובפורים תתראה כיהודי ('אבן שתי' עמוד רמ).

*

ורבים מעמי הארץ מתייהדים

הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א, היה ידוע כמי שנלחם בכל תוקף ועוז נגד לבישת בגדי הגוים, ואף היה מעיר למי שהיה הולך לפי האופנה החדשה. פעם ביום הפורים, ראה הרבי את אחד מילדי היהודים העשירים, שבביתו לא הקפידו להמנע מבגדי הגוים, והנה הוא מחופש ולבוש כמו ילד יהודי אמיתי. חייך הצדיק ואמר, כאשר הייתי ילד קטן למדתי את המגילה והגעתי אל הפסוק 'ורבים מעמי הארץ מתייהדים' (ח"ו), פשוטו של פסוק הוא, כי גוים רבים בני עמים שונים התחפשו ליהודים, שכן פחדו כי היהודים יתנקמו בהם, ולכן התחפשו כדי שלא ייראו כגוים. אבל לתומי סבור הייתי, המשיך הרה"ק, כי התיבות 'עמי הארץ' כוונתם ליהודים 'עמי הארצות', ושאלתי את עצמי מדוע שינו עמי הארצות את בגדיהם, ועל כך תירצתי לעצמי: כל השנה הלכו

ספיר ויהלום

הארה הסיידית לפרשת השבוע

יעקב' בשש שפות, תוך שהוא מתרגם וחורז חרוזים מלאי תוכן ושמחה להנאתם של הצדיק וכל הקהל. פעם נכנס אל השלחן כשהוא מחופש לדייטש אשכנזי לבוש בחליפה קצרה ומכנסיים מגוהצים. לראשו כובע מחודד ונוצה צבעונית תחובה בו. וכך ניגש אל ה'ישמח ישראל' ושאל בגרמנית רוטה: הער ראבינער, כבוד הרבי, כיצד אני מוצא חן בעיניו? והוסיף לומר: התדעו מי אני? אמנם נראה אני כדייטש אך בגלגולי הראשון הייתי ארכשד בנו של שם. ומהיכן יש לי נוצה מפוארת כל כך? כי בהיותי בתיבת נח מרשתי נוצה זו מאחד הטווסים שהיו בתיבה ושמתי אותה למשמרת בכובעי. ה'ישמח ישראל' העלה חיוך על שפתי, הרי בפירוש נכתב בתורה כי ארכשד נולד שנתיים אחר המבול (תולדות הישמח ישראל' ח"ב עמוד תקטט).

*

לא למנוע להתחפש

פעם אחת כשהבחין הרה"ק ה'אמרי חיים' מיוזניץ זיע"א בילדים מחופשים, התבטא בפני אחד האברכים בצחות, אפילו אם תתחפש לערליכער יוד' לא אמנע בעדך. וכאשר ראה בפורים ילד מחופש, אמר, 'זייער שמחה איז ווערד ביי מיר גאלד מיט זילבער' [-השמחה שלהם שווה אצלי זהב וכסף]. בפורים תשל"א ראה ילדים מחופשים, נענה ואמר לאחד האברכים שזקינו ה'אמרי נועם' זיע"א היה מקפיד שלא למנוע התחפשות בכל אופן שיהיה, וכן אמר בשם ה'עטרת ישועה' מדזיקוב זי"אע שלא הרשה להפסיק את המתחפשים בפורים, לפי שאמר דאס איז אויך מסטרא דקדושה (נוהג כצאן יוסף מנהגי יוזניץ' פורים עמ' שלב).

*

לא להתחפש בדמות חיה טמאה

בפורים אחד בעת עריכת שלחנו הטהור של הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א עלה איש אחד על השולחן כשהוא מחופש פארשטעלט דוגמת החיה

בבית רבם הרה"ק המהר"ם א"ש זיע"א, ובדחו רבנן יחדיו. והנה באיזה שנה, ימים אחדים קודם פורים אמר המהר"ם א"ש שלא ירהיב איש בנפשו זיך צו פערשטעללין [-להתחפש], והיטב חרה להם הדבר, אבל פחד ומורא גדול היה על כל אחד, להמרות פיו כי ידעו שבנפשם הוא. כולם נתנו עיניהם בתלמידו הקרוב והחביב הגאון רבי יוסף יוזפא רוזנבערג זצ"ל שישתדל לפעול אצל רבם, שינחם על הדבר אשר דיבר. כי הוא ר' יוזפא עייל ונפק בלא בר. אבל הוא השיב להם אמרים, חס ושלום, הס מלהזכיר דברים כאלה ימים קודם הפורים, כאשר יבא הפורים אז מה שיעשה הזמן לא יעשה השכל. ויהי ביום פורים לעת הצהריים וילך ר' יוזפא ויעשה מלבוש מדגל אחד וכנף אווזא אצל הכובע שלו, ויבא כך אל בית רבו. ויגער בו רבו, מה זה הכי לא אמרתי דאס מען טאר זיך נישט פארשטעללין" [שאסור להתחפש]. אך הוא השיב אמרות טהורות, 'רבי איך בין נישט פארשטעלט, איך געה נאר פורים אזוא'. [רבי, אני לא מחופש, אני רק בפורים הולך כך]. ואז עלה שחוק מפי המהר"ם א"ש, ויצא ר' יוזפא חוצה ואמר, כי בדיחתא דעתו עד שיצא שחוק מפיו, אם כן הותרה הרצועה, על אחריות שלי אפשר להתחפש, וכן עשו, ובדחו רבנן (גבורת יצחק' על הש"ס להג"ר יצחק רוזנבערג אב"ד הוידיא-האדעס זצ"ל בתולדות המחבר).

*

ארכשד ונוצת הטווס מתיבת נח

בכל שנה היה ר' ירחמיאל קינובער מגיע בפורים לאלכסנדר. קול גבוה וצלול היה לו, והוא התכבד בקריאת המגילה בבית מדרשו של הרה"ק ה'ישמח ישראל' זיע"א. במשך כל יום הפורים לא נח אף לרגע. כל כולו נתון בעבודת הקודש של שמחת הפורים. הוא היה מתחפש בתחפשות שונות ומשונות ומשנה את טעמו ומשמח את הקהל באמרותיו ופתגמיו. בעת עריכת השלחן היה מגיע ר' ירחמיאל לשיאו, כאשר היה שר את הזמר 'שושנת

ספיר ויהלום

הארה הסיידית לפרשת השבוע

יור, ניתוח מורכב שהנו כשלעצמו מסוכן למדי. באביו של הבחור שהתגורר בעיר מונסי לפני הרה"ק ה'שפע חיים' מצאנו זיע"א ושפך שיחו. מיד הורה לו שיוציא את בנו מבית החולים שאושפז בו ויעבירו לבית חולים אחר במנהטן. הרופאים אמרו לאב, שמסוכן הדבר להזיז את הפצוע אפילו תזווה קלה ממשכבו. אולם הרבי עמד בתוקף על דעתו: העבר אותו על אחריותי. לבסוף עשו כדבריו. בדיקת תצלומי הרנטגן שנעשתה מחדש על ידי רופאי בית החולים השני העלתה ממצאים אחרים לגמרי. הטיפול שנדרש היה שונה לחלוטין. כשחלף שבוע ימים בלבד שוחרר הבחור מבית החולים לביתו. ובעוד כשלושה שבועות, ביום הפורים, י"ד באדר שני, הביאוהו אל הרבי כשהוא ישוב בכסא גלגלים. הרבי חיך למראהו ותגובתו הראשונה היתה: תחפוש נאה בחרת לך לפורים. וכשהגיש הבחור לפניו את הקוויטל שלו, פנה אליו באמירה: דע הנך כקטן שנולד ממש, הלא כבר כמעט הגעת לעלמא דקשוט, לא חלפו ימים רבים והבחור הבריא לחלוטין והתהלך על רגליו כאחד האדם (לפידי האש' ח"ב עמוד תרל"ו).

*

התחפוש מורה על המהות

בשנה אחת בחג הפורים אצל הרה"ק הישועות משה' מויזניץ זיע"א, ניגש אליו בחור אחד שהיה מחופש לרב צבאי עם המלבושים, ומיד לאחר מכן התבטא לסובביו, **לצערינו אופן ההתחפוש בפורים הרבה פעמים מורה על הפנימיות של האדם באותו זמן, שפנימיותו היא הגורמת לו להתחפשות זו** (הליכות הישועות משה' ח"ב עמ' ריג).

בפורים שנת תדש"ם החליטו חמישה-שישה בחורים מתלמידי וחסידיו הרה"ק רבי אברהם אבא מפיטסבורג זיע"א להתחפש בצוותא במלבושי צבא, ולבשו מדי חיילים. ובעת שיצא הרה"ק מבית המדרש אל ביתו נאווה קודש ביום הפורים, רקדו לפניו כיתת

דוב, ורבינו זיע"א כיסה את עיניו הטהורים ולא רצה להסתכל ולראות צורת חיה טמאה (משיב דברים' סי' לב סעי' כז).

*

למען לא ישארו עם התחפוש כל השנה

בפורים תש"ד במשתה היין, אמר הרב הקדוש מסאטמאר זיע"א טעם לפי המצב על מנהגן של ישראל להתחפש ולשנות בגדיהם ביום הפורים. כי בימי המן הרשע, כמו בזמנינו אנו (שהיה אז בעת מלחמת העולם והחורבן האיים), כאשר גזר המן להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, התחפשו הרבה מישראל בבגדי עכו"ם כדי למלט את נפשם. אמנם עלינו להראות ולגלות דעתנו כי אף אם ההכרח יאלצנו להתחפש ולשנות המלבושים, אנו עושים זאת רק באונס ואין ברצוננו להשאיר במלבושי עכו"ם, ומיד כאשר תחלוף הסכנה נסיר הבגדים הצואים מעלינו ונתכסה בבגדי יהודים כמקדם. וכדי להורות על כך, מתחפשים בפורים ומשנים מלבושיהם, להורות שהו רק דבר מחופש, אבל לא נשאר עם זה לצמיתות. וסיים רבינו, אני חושש פן יערב לבני ישראל להשאר במלבושי נכרים גם אחרי כן (נס' ההצלה של הרה"ק מסאטמאר עמ' כב)

*

תחפוש נאה בכסא גלגלים

מעשה בבחור צעיר מלומדי המתיתבתא דצאנו-קלויזנבורג ביוניאן סיטי, שנכנס למעלית אשר בבנין הישיבה בעת שהיתה מקולקלת, ונפל לתוך הפיר בעומק של שמונה מטרים. כתוצאה מן הנפילה נפצע קשות, ריסוק איברים כפשוטו. הדבר ארע ביום פורים קטן שנת תשל"ו. בבית החולים שהצעיר הובהל אליו אבחנו הרופאים על פי צילומי רנטגן שנסדקו חוליות אחדות בעמוד השדרה שלו, גם שתי ידיו ושתי רגליו נשברו. הורו איפוא לקשור ולקבע אותו במיתקן מסוים למשך חדשים רבים לצורך איחוי השברים. וזאת כהכנה לניתוח שאמרו לעשות בשלב מאוחר

ספיר ויהלום

הארה חסידית לפרשת השבוע

מהר"מ חאגיז שהוא לזכר מה שאמרו רז"ל (מגילה יב.) הם לא עשו אלא לפנים (מה שהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר), אף הקב"ה לא עשה עמהם אלא לפנים, על כן משתנים בזמן השמחה במלבושים שונים ולא ניכר הפנים של מי הוא, והוא דבר הנחמד בפשטות המנהג.

ועוד הוסיף וכתב בהמשך דבריו: אבל אומר לך את אשר עם לבבי, מצאתי ראיתי בזוהר שלח [ח"ג] דף קס"ט ע"ב, אמר ליה רבי שמעון ודאי ידענא דאתון מלובשין תמן [בגן עדן] בלבוש יקר דגופא דכיא קדישא, אי הוה בגוונא דא בהאי עלמא בר נש דאיתחזי בההוא גופא כגוונא דאתון קיימין בההוא עלמא [ר"ל אם אירע באיזה פעם גם בעולם הזה שיתלבש האדם באותו הלבוש והגוף יקר ורוחני שבגן עדן], אמר ליה מלה דא שאילו קמי רב מתיבתא וכו' ואיהו אמר דהא הוה בהאי עלמא הכי, מנלן דכתיב (אסתר א) 'ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות', אתלבשת בההוא דיוקנא דההוא עלמא, מלכות דא רוחא דקודשא דהא מלכות שמיא נשיב רוחא מההוא רוחא דאוריאל דההוא עלמא ואתלבשת ביה אסתר, וכד עאלת קמי מלכא אחשורוש וחמא ההוא לבושא דנהורא דיוקנא אדמי למלאך אלקים פרחא מניה נשמתא לפום שעתא, [בוה יתכן במקרא (שם ב) 'ויהי כראות המלך את אסתר' וכו' למה ליה למימר 'ויהי' לישנא דצערא (מגילה י), הוה ליה למימר 'וכראות המלך', אך הוא להשמיענו כי הגיע ווי וצער פרחא נשמתו לפי שעה מגדול הפחד, נראה לך]. מרדכי אוף הכי דכתיב (שם ח ט) 'ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות', לבוש מלכות ודאי דיוקנא דההוא עלמא, ועל דא כתיב (שם ט ג) 'כי נפל פחד מרדכי עליהם', פחד מרדכי ולא פחד אחשורוש. אמר רבי שמעון כמה מתיקין אינון מילין זכאה חולקי, והא ידענא דצדיקיא בהאי עלמא מתלבשן בלבושא דאיקרי לבוש מלכות והכי הוא ודאי, אמר ליה אוריא דגן עדן נשיבו דרוח קודשא אינון ומתלבשן ביה צדיקיא כגוונא דהוה בהאי עלמא,

החיילים' וכרכו בעוז ותעצומות כשעמם ורקד באמצע אחד הבחורים ששימש להם כ'פורים רב', ולבש בגדי אדמור"ם, בעקטשע צבעוני עם ראדזוואלקע ושטריימל. הרבי הורה באצבעו ל'פורים רב' שיצא מתוך שורת הרוקדים ואחזו בידו והעמידו שיילך לצידו, וכך נהג עמו כל החג בהליכתו ובחזרתו ובעת עריכת השולחן. תוך כדי הליכה אמר הרבי לסובבים שהלכו עמו, בפורים כל אחד מתלבש כפי שאיפתו, והתחפוש מראה על מהותו. ואז פנה לאותו בחור, אתה התחפשת באיציטלא דרבנן בודאי תזכה לכך, ושאר הבחורים 'זיי וועלן בלייבען סאלדאטן' [הם יישארו חיילים], ואוחילה לא-ל שיישארו בקדושה ובעזהש"ת יהיו חסידישע יונגעלייט יראים ושלמים אבל מכלל חיילים לא יצאו, ויהיו דבוקים ברבם אזוי ווי סאלדאטן [כמו חיילים]. הדבר יצא מפי המלך, וכן הוה שנתקיימו דבריו וברבות השנים אותו בחור נעשה תלמיד חכם מופלג רב ומנהיג, ושאר הבחורים מאותה שורה, נשארו חסידים מסורים כחיילים, אבל נותרו בעלי-בתים (מפום ארייותא).

ועל כגון דא הגיד הרה"ק מצאנז-קלויזנבורג זיע"א בספרו הקדוש 'שפע חיים' (פורים עמ' קמט): והנה הצדיקים הקודמים הקפידו מאד על מי שלבש בגדי נכרים בפורים, ורדפוהו. ואמרו, דאם ירא אלוקים הוא באמת אזי הוא מתחפש לצדיק וכדו', ולפי שינויי מלבושו ניכר לעין כל מאווי לבבו ומדותיו האמיתיים, ולפיכך חייב אדם לבסומי בפוריא, לפי שנכנס יין יצא סוד ויוודע לכולם מה שטמון בלבו.

***

כתב הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א בספרו 'בני יששכר' (חודש אדר מאמר ט): **מנהג ישראל תורה היא, נהגו להשתנות במלבושים שונים בזמן הסעודה ושמחת פורים, ולא דבר ריק הוא, והנה התבוננתי מן החרכים בתורתו של הרב המפורסם**

ספיר ויהלום

הארה הסיידית לפרשת השבוע

דברי חז"ל, ויוסף נתן להם זה הדרך איך יוכלו להתלבש בכל אלה לבושים שונים כמו שהראה להם יוסף שלא הכירוהו אם כי היה עומד בצדקו. וזה שאמרו חז"ל (מגילה טז): שרמז לבנימין שיצא ממנו מרדכי שיצא מלפני המלך בה' לבושים כו'. כי בימי אסתר היה הסתרת פנים ביותר, ומרדכי תיקן ה' מיני לבושים הנ"ל, ואפשר על זה הרמז מה שמחליפין המלבושים בפורים. כי מנהג ישראל תורה, וזהו ענין חליפות שמלות כנ"ל. עכ"ל.

ואתה המעיין ענין תחזינה מישרים כי מגילת אסתר כולה יש בה שייכות רבה אל ענין הלבושים, וביחוד אצל אחשוורוש שלבש בגדי כהונה כדברי חז"ל, וכן מצאנו אצל המן שחשק בבגדי המלך ואמר 'יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך', וכשנתבטלה הגזירה נאמר 'ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן'. ועוד כהנה וכהנה.

ויתכן מאוד כי בנס פורים היה נצחון כוחות הקדושה על כוחות הטומאה בענין זה של הבגדים, שכוחות הרע ביקשו ליקח את הבגדים להנאתם ולטובתם ולכפר בהם על עוונותיהם. ושורש הדברים מבואר בדברי הכלי יקר (שמות כח ט): **שעיקר כוונתו היתה ללבוש בגדי כהונה להיות לו לכפרה, כי הוגד לו מן חכמי ישראל כי שמונה בגדים אלו מכפרים על עוונות ידועות אז רצה להתפאר בהם לכבוד ולתפארת.** ע"כ. ואף המן חשק בבגדים אלו, מזה הטעם. אולם הקב"ה הפיר את עצתם ולא עלתה מחשבתם בידם, ודוקא מרדכי הוא שיצא בלבוש תכלת, שכאמור היו מלבושים אלו מלבושי היקר הרוחניים שלבושים בגן עדן.

* * *

"והוא על דרך משל מי שמשנה בגדיו הראויים לו תמיד לפי ערכו ולבוש בגדים אחרים אשר אין דרכו

ולבטר רוח קודשא שראת על רישא דכל חד וחד ואתעטר ואתעבידא ליה עטרה, וכך הוה למרדכי [בעולם הזה, נ"ל] דכתיב 'בלבוש מלכות' דיוקנא דההוא עלמא, ולבטר ו'ועטרת זהב גדולה' דא עטרת דשריאת על רישיהון דצדיקייא בההוא עלמא, כד קבילו ישראל אורייתא כגוונא דא הוה להון עד וכו', עכ"ל. ומעתה הרי שלך לפניך, מנהג ישראל תורה היא שנהגו בשעת השמחה להתלבש בלבושים שונים לזכרון הנס והפלא שהתנוסס הש"י עם מרדכי ואסתר שנתלבשו במלבושי יקר רוחניים מה שמלבושין הצדיקים בגן עדן, והנה תראה בדברי זהוהר שכן היה לישראל במתן תורה, ותבין לפי זה מה שאמרו רז"ל (שבת פח). **הדר קבלוה בימי אחשוורוש.** עכ"ל.

ויש להסמיק לזה דברי הרה"ק ה'מאור ושמש' זיע"א (פרשת משפטים): ובכל שנה ושנה בימי הפורים האלה, מתנוצץ אור החכמה ומופיע על כל העולמות יותר מיום השבת, ובשבת אנו מחליפים לבושנו, מפני שבשבת אנו יוצאין מעץ הדעת ונדבקין בעץ החיים; שאור החכמה מופיע בשבת, על כן פושטין לבושי חול שהן 'כתנות עור' ולבושין בגדי שבת, שבשבת אנו דבוקים בעץ החיים ונעשה מ'עור' אור. ובפורים שאור החכמה מופיע כל היום יותר מבשבת, על כן המנהג הוא להלביש בגדי נכרים, להראות שעל ידי לבושין אלו יוכל האדם להדבק בעץ החיים אם יתקן אותן הלבושין לעשות מ'עור' אור. עכ"ל.

והגיד הרה"ק ה'שפת אמת' זיע"א (ויגש תרל"ט): בפסוק (בראשית מה כב) 'לכולם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן כו' חמש חליפות שמלות'. והענין הוא כי הפנימיות לעולם אחד, אבל המלבוש מתחלף כפי מדריגות האדם עולה ויורד, כמו שאמרו (פירוש הראב"ד ל'ס' יצירה פ"ב מ"א) 'פושטת צורה ולבושת צורה'. ובדואי התועלת שבא על ידי הגלות הוא תיקון המלבוש. לכן ביציאת מצרים כתיב (יב לה) 'כלי כסף וכלי זהב ושמלות', חביב מן הכל, עיין שם ברש"י

ספיר ויהלום

הארה הסיידית לפרשת השבוע

הראוים לו אין שום שמחה. אמנם עיקר השמחה בא מחמת ההשתנות מדבר אל היפוכו. וכן הנס הגדול של פורים והשמחה הוא על ידי 'ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים' גו' (אסתר ט א), ופור המן נהפך לפורינו ('אוהב ישראל').

בכך, אזי נעשה צחוק וחדוה לכל הרואים אותו, וכמו שאנו רואים בימי הפורים כאשר איש יהודי משנה מלבושיו ולובש בגדי אשה [או עכו"ם] נעשה שמחה וחדוה על ידי זה, וכשרואים כל ימות השנה את האשה [או העכו"ם] בעצמה שמלובש כל אחד בבגדי

ימי משתה ושמחה

סעודתו שהכין לו, וכיבד את רבי ייבי ואכלו יחד, ושתו לרוויה כמצות היום. אחר כך שאלו רבי ייבי: אם יודע לזמר. ואמר לו שישיר 'שושנת יעקב', והתחיל לשיר והיה קולו נעים ומתוק כמו טעם גן עדן, ומי שעבר דרך ביתו נכנס לשמוע שירתו של העני. כששמע רבי פנחס על דבר האורח הלך לראותו והצטרף עמהם בשמחתם, ושמחו עד מאד... כשהלכו ממנו, אמר רבי פנחס: היודעים אתם מי הוא העני: זה מרדכי הצדיק ('רב ייבי' בתולדות עמוד 23).

*

הנס בעיר אמסטרדם

סיפר הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א אודות זקיננו הגאון הרה"ק רבי אלעזר זיע"א אבד"ק אמסטרדם, כי העיר אמסטרדם עומדת על קעמפא בים, והיה שם בים חיה גדולה שהתחילה לנקוב את הקעמפא, ועשו שם כמה וכמה פעולות כדי להרוג את החיה ההיא אבל לא הועילו כלל. ובאו שרי העיר בליל פורים להגאון הקדוש הנ"ל לבקש ממנו שיתפלל לה', כי העיר ההיא עומדת בסכנה גדולה. ואמר הגאון הקדוש לשלוח להביא יין ולשתות, כי יש בקבלה שאם שותים הרבה יין בליל פורים אז השונאים נבקעו. וכן הוה, שפקע כריסה של החיה ההיא ונתהפך המים של ים לדם. כל זה סיפר נכדו הרה"ק רבי יצחק מאלעסק זיע"א ששמע ממנו ('אוצר יד החיים' בהקדמה, אות ב).

*

כ"ד שעות בסעודה

בפורים היה הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז זיע"א יושב כ"ד שעות בסעודה, מן חצות היום עד למחרתו. והיה מתפלל בהשכמה בשולחן, והתפילה היתה אז במהירות. התורה שלו אז היה בבחינת (תהלים סב יב) 'אחת דיבר אלקים, שתיים זו שמעתי', שכל אחד היה שומע מה שצריך לו כן היה שומע הדיבורים ('בוציא דנהורא' ענייני פורים).

*

עם מרדכי הצדיק

הרה"ק רבי ייבי מאוסטרהא זיע"א והרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א דרו בקרבת מקום זה לזה. וכשהיו צריכים לילך לביתו של רבי פנחס היו צריכים לעבור ליד החלונות של רבי ייבי. רבי ייבי היה שרוי הרבה בדביקות, ולכן על פי רוב הלכו בני העיר לרבי פנחס שקבלם בסבר פנים יפות. וביום הפורים הלכו כל הקהל לרבי פנחס והביאו לו משלוח מנות, ואילו אצל רבי ייבי לא הלכו להביא משלוח מנות, ומרוב עניות לא היה לו במה לקיים מצות היום רק פת לחם יבש. אולם מה מאד גדלה פליאתם שכאשר חזרו מביתו של רבי פנחס שמעו קול שמחה עצומה בוקעת מחלונו של רבי ייבי, ונכנסו לבית ונתברר להם, שאצל רבי ייבי הגיע אורח, ושאל את הרה"ק: אם יכול להיות אצלו בסעודת פורים. הראה לו את סעודתו הדלה שאינה מספקת אפילו לעצמו, אמר לו האורח, שאינו צריך למאכליו וכי הביא משלו די והותר, ועוד יכול ליתן לו כפי ערכו, והוציא האורח

ספיר ויהלום

הארה הסיידית לפרשת השבוע

מידה כנגד מידה

וטייא, ולפעמים שברו איזה זכוכית שבחלונות דרך ההליכה (דרכי חיים' מעשים, אות לא).

*

תשובה באכילה

באחת השנים בסעודת פורים פתח הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זיע"א ואמר: ידועים המה דברי הזוהר הקדוש שאומר: 'יום כפורים' כמו 'פורים', ואם כן כמו שביום הכיפורים צריכים לעשות תשובה, כך גם בפורים, אבל גלוי וידוע לפניך, רבונו של עולם, כי מחמת חולשת הגוף דוחק הפרנסה ועול הגלות אין לנו את הרחבת הדעת הראויה כדי לעשות תשובה. לאחר מכן החל רבי אהרן לחלק לכל המסובין שיריים, דגים ובשר וכל מיני מטעמים, נפנה אל הרבי אחד מהמקורבים ושאל: אם גם בפורים צריכים לעשות תשובה כיום הכיפורים, אם כן, מדוע אנו אוכלים ושותים, אם אי אפשר לצום לגמרי אבל לא צריכים לאכול כל כך הרבה. נענה הרבי ואמר לו: אמנם כן, אבל מכיון שאין לנו את הכח והיכולת לעשות תשובה כאשר אנו צמים, צריכים אנו לעשות תשובה דווקא כשאנו אוכלים, שהרי פורים הוא, ונהפוך הוא. ואז הרים את שתי ידיו כלפי מעלה ואמר: רבונו של עולם, אני מבטיח לך כי כאשר כל בני ישראל יהיו בריאים וחזקים לא יהיה עליהם עול שעבוד מלכויות וגלות, ויהיה להם ממון הרבה וגם הרחבת הדעת, בוודאי ישובו אז בתשובה שלימה (משנת המועדים, פורים ב).

*

שלוש עשרה כוסות יין

כתב הר"ש מקלאדאווי ז"ל ששמע מפי הרה"ק רבי אברהם מסאכטשוב זיע"א, האבני נזר, שאמר על הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק זיע"א שפעם אחת בפורים שתה שלש עשרה כוסות יין, ובעמדו מעל השלחן הוצרך להחזיק עצמו בהשלחן, והאבני

סיפר הרה"ק רבי שמואל מסלונים זיע"א, מהרה"ק רבי נפתלי הגדול זיע"א בעל 'סמיכת חכמים' [נוסח אחר: מהרה"ק רבי אלעזר רוקח זיע"א מאמסטערדאם], שפעם אחת בפורים שלח אליו המלך בעירו שיתפלל בעדו על ענין גדול שהיה זקוק לישועה. והרה"ק אכל ושתה הרבה בשמחה יתירה כראוי לפורים, ונתקבלה תפלתו והיתה הישועה. שלח המלך לחקור למעשיו. ואחרי שבאו אליו שלוחיו וסיפרו לו שאכל ושתה הרבה ושמן מאד, שיגר אחריו ושאלו על זה. ואמר: אני יודע ומאמין שהישועה היתה לי בזכות תפלתך למעני, אבל הנהגתך היא פליאה בעיני. והשיבו הרה"ק: ביום זה פורים רצון ה' שנהיה שרויים בשמחה גדולה ונאכל ונשתה וכאשר אנו מקיימים ועושים רצונו יתברך עושה גם הוא רצונו וממלא כל מה שאנו מבקשים (דברי שמואל דף קל).

*

עד שהקיא

אחר התפילה היה הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זיע"א תיכף הולך לסעודה, ולא היה מאריך בשולחן הסעודה, ואחרי ברכת המזון התפללו תיכף מנחה. והיה המנהג שבאו אז כל סוחר יין שבעיר, והביאו כל אחד יין טוב עבורו. ואחר המנחה נכנס לחדרו ואיזה חשובים עמו, וישב אצל השולחן וסיפר עם אנשיו, והסוחר יין העמידו ינם על השולחן. ושתה יין הרבה עד שהקיא, ואחר כך שכב במיטתו קצת. והאנשים יצאו מחדרו. ובלילה לערך שעה עשירית הכינו עצמם לתפילת מעריב, והיה מגיע זמן הסעודה הגדולה, לערך שעה י"ב בלילה. והסעודה הייתה נמשכת עד לערך ארבע שעות. ואחר הסעודה הלך עם העולם לרחוב, והיה העולם מנגנים ומרקדים ומצלצלים בתוף, והיה הולך עד סוף הרחוב היהודים עד התחלת השוק, ותיכף הלך בחזרה. ובחזרתו היה המנהג שנכנס אצל איזה בעל בית, ושתה אצלם יין או קאווע

ספיר ויהלום

הארה הסיידית לפרשת השבוע

נאמר במגילת אסתר (ד טו-טז): **וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהִשָּׁיב אֶל מַרְדָּכָי, לֶךְ כְּנֹס אֶת כָּל הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשׁן וְצוּמוּ עִלַּי וְאֶל תֹּאכְלוּ וְאֶל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה יוֹיִם גַּם אֲנִי וְנַעֲרַתִּי אֲצִינָם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא כֶדֶת וְכֹאֲשֶׁר אֲבַדְתִּי אֲבַדְתִּי.** וכתב הרה"ק רבי פינחס מנחם מפליץ זיע"א בספרו 'שפתי צדיק' (פורים, אות כח): **למה הוצרך להאריך שלא יאכלו ולא ישתו. אולי להחמיר שיצטרף אכילה ושתיה לשיעור אחד, ואף שמבואר במשנה יומא (ח:) שביום הכיפורים אין מצטרפין, כאן מצטרפין. עוד יש לומר, שאריכות הכתוב מודיענו שגם חצי שיעור לא יאכלו, וחצי שיעור שתיה לא ישתו. ע"כ.**

בתירוץ הראשון של השפתי צדיק, שהצום של בני ישראל בנס של פורים היה יותר חמור מהצום של יום הכפורים, בכך שביום הכפורים אין מצטרפין אכילה ושתיה לשיעור אחד ואילו בצום זה החמירו ואסרו אף את הצירוף, נוכל ליתן טעם לשבח במליצה הידועה שיום הכפורים יש בשמו רמו שהוא כיום הפורים, ואף מעלתו גברה עליו, שכן יום הכפורים הוא בכ' הדמיון, כעין פורים, ומשמע שפורים הוא במדרגה נעלית יותר, ואכן נראים הדברים מחומרא מיוחדת זו שהייתה בצום של פורים.

ומהראוי לבאר מדוע אכן החמירו כל כך בצום זה, עד שאסרו בו צירוף אכילה ושתיה לשיעור אחד ואף אסרו בו חצי שיעור של אכילה ושתיה, שהוא לפי מה שאמרנו במסכת מגילה (יב:): **שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה. אמר להם: אמרו אתם. אמרו לו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע. אם כן שבשושן יהרגו, שבכל העולם כולו אל יהרגו. אמרו לו: אמור אתה. אמר להם: מפני שהשתחוו לצלם. אמרו לו: וכי משוא פנים יש בדבר. אמר להם: הם לא עשו אלא לפנים, אף הקדוש ברוך הוא לא עשה עמהן אלא לפנים.**

נזר' היה מתנמנם בעת ישבו על השלחן, לקיים בזה מאמר חז"ל עד דלא ידע (שיח שרפי קודש' פורים אות ז).

*

יותר מלימודי

פעם בסעודת משתה היין ביום הפורים שערך הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א בימי כהונתו כאב"ד בסאטמאר, אמר הרה"ק: **הנה בצעירותי הייתי שותה הרבה מאד בימי הפורים, כיון שכן כתב הרמ"א ז"ל (סימן תרצ"ה) שצריך לשתות יותר מלימודו. ובדרך צחות יש לומר הכוונה, שישתה יותר משיעור שרגיל ללמוד תורה בכל יום, ובימים ההם למדתי בהתמדה רבה, ועל כן הייתי מוכרח לשתות כל כך הרבה עד שיהיה יותר מלימודי. אבל כעת, נאנח הרה"ק ואמר: אין אני צריך לשתות כל כך עד שיעלה על לימודי. ואכן עבודת שתיית יין בפורים, היה אצלו עבודה נפלאה במסירות נפש.** ואמר פעם ה'דברי יואל' על עצמו, כשהייתי צעיר לימים הייתי שותה הרבה בפורים עד שהייתי מרגיש זה בגופי זמן רב (יתרות ועבודות מבית רבותינו' עמוד קצז).

*

בשולחן הרה"ק מבעלזא

בשולחן הטהור הביאו לפני הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א צלחת מלאה ביי"ש 96%. הרה"ק נהג להטביל פרוסת חלה לתוכה וטעם מידי והשאר חילקו להקהל. באחרית שנותיו היה היי"ש מהול במעט מים כפקודת קדשו. כמו כן הביאו לפניו במהלך השולחן גם זרעונים ושאר מאכלי פורים, וביניהם תבשיל כרוב ממולא וקרפלעך. וכן הביאו לפניו בשלחן זה וגם למחרת בשושן פורים עוף שלם וממולא. ובעלזא דגליציא נהגו לאכול בפורים ובשושן פורים בשר עוף הודו 'אינדיג', משא"כ בארעא קדישא לא הביאו לפניו 'אינדיג' מלבד בשתא חדא בתקופת עלייתו לארץ (ביתו נאווה קודש' אדר עמוד רמא).

* * *

ספיר ויהלום

הארה הסיידית לפרשת השבוע

ההנאה מסעודת אחשוורוש הרי שראוי להרבות באכילה ושתייה ובשמחה יותר מלימודם והרגלם.

ובזה יובן מה שכתב הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זיע"א באגרתו לאחיו הרה"ק רבי משה מסאמבור זיע"א ('פרי קודש הלילות', מכתבים): ובקשתי שתשמחו ותשישו בשמחה בימי הפורים האלה, וכל השותה בפורים כאילו התענה משבת לשבת.

והנה פורים"ם עולה מספר וא"ו ימ"ם [במילואו], והשתיה בה מצוה כתענית כדאמרינן במר בריה דרבנא (פסחים סח:), ונמצא כאילו התענה ששת ימים, והוא מלשון שממנו נשתת עלמא, ובזה מקיים כל הנבראים שמים וארץ הים וכל אשר בס, והנה יום השביעי אשר עליו נאמר 'כטוב לב המלך ביין', נודע כי ביום השביעי כולל כל הששת ימים, ולכן פורים השני [שושן פורים] הוא נגד יום השבת, והם נגד וא"ו ימים אחרים.

ודברי קדשו נתבארו הדק היטב על ידי הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זיע"א בספרו 'שער יששכר' (מאמרי חודש אדר מאמר ימי ששון אות לב): שמעתי מה"ג מסוואליווע ז"ל מר"ץ דקהלתינו בעל מחבר ספר 'בית יצחק' על מגילה בשם הגה"ק מראזדל זצ"ל בשם חותנו הגה"ק המקובל האלקי מרן מהרצ"ה מזידיטשוב זצ"ל זיע"א, שהשותה ומתבשם בפורים נחשב לו כאילו התענה משבת לשבת, ואם עושה כן ביום שושן פורים נחשב לו כאילו התענה ב' פעמים משבת לשבת.

ולפי האמור ספיר יובן הקשר של ימי המשתה והשמחה הללו לתענית שהתענו שלושת ימים, ונוכל להבין אמאי ייחשב המשתה כנגד ששה ימי תענית, שכן רוב תעניות הן רק יום ולא לילה, ואילו בשושן צמו לילה ויום רצופין ונחשב להם כתענית שישה ימים, ומרובה מידה טובה, שהאכילה והשתיה ב"ד באה כנגדן ובט"ו כופלים השכר עוד יותר, כי התענית היתה בשושן.

וכתב הרה"ק רבי ישראל מקאזניץ זיע"א בספר 'עבודת ישראל' (פרשת זכור): ואם כן בנידון דידן מה שנתחייבו ישראל מפני שנהנו מסעודתו שייך רק על אנשי שושן, וכמו שהוקשה להם אם כן כל העולם לא יהרגו כנ"ל. וצריך לומר דלפי סברתם הוא אמניא כי כל ישראל שבאותו הדור היו מחצה זכאי ואותן שבשושן הכריעו לכף השני לכך יצאה הגזירה על הכלל כולו, אבל כאשר מרדכי הצדיק ידע את כל אשר נעשה וקבץ היהודים אשר בשושן בצום ובכי ומספד ובתשובה שלימה, וכמו שכתוב (אסתר ד יז) 'ויעבור מרדכי, מיד ביום טוב של פסח (מגילה טו), ממילא הכריעו אנשי שושן לכף זכות וניצולו כולם, ונעשה להם נס בזמן מועט בשלושה ימים הראשונים הואיל ונגמר הדבר רצונו יתברך שעשו תשובה כראוי. עכ"ל.

ומבואר מדברי קדשו שהטעם שנהנו מסעודתו של אותו רשע הוא טעם נכון, ובגלל שאנשי שושן נהנו מסעודת אחשוורוש לפיכך הוכרע הכף לכל העולם כולו להתחייב כליה. ועוד מבואר, שהתיקון לעניין ההנאה מסעודת אחשוורוש היה על ידי הצום.

מעתה יש לומר, שבבוא בני שושן לתקן ההנאה שהיתה להם מסעודת אחשוורוש שהכריעה הכף כנגד כל ישראל, היה עליהם לתקן זאת באופן שלם ומלא, ולכן אסרו עליהם אף על ידי צירוף ואף בחצי שיעור, כדי שיהיה לעונם תיקון השלם ויתכפר חטאם לגמרי. ויתבאר עוד למה נאסר על בני שושן חצי שיעור, כיון שהיתה זכותם של ישראל תלויה ועומדת מחצה על מחצה והם הכריעו לחובה, ולכן גם המחצה נאסר עליהם כדי שיהיה תקון שלם לכל ישראל, וכריעו אותם לכף זכות בשלימות.

ומזה הטעם, לאחר הנס הגדול, תיקנו גם כן שיהיו ימים אלו ימי משתה ושמחה בריבוי גדול ומופלג, מידה כנגד מידה, שבאותם הימים נמנעו מאכילה ושתייה אפילו במשהו ואסרו על עצמם אפילו חצי שיעור, ועתה שזכו לנס ותיקנו את עניין

לכבוד

היכלי תורה

באמצעות בית דואר בית שמש

98310 תא דואר

בית שמש 99000

יש לחתום ולשלוח לפקס: 02-5349804 | או לשלוח לת.ד. 9359 בית שמש

בקשה להקמת הרשאה לחיוב חשבון

מספר חשבון בנק		סוג חש'	קוד מסלקה
		סניף	בנק
		אסמכתא / מסי מורה על הלקוח חברה	
קוד המוסד		45548	
שם המוסד		היכלי תורה בע"מ	

לכבוד

בנק _____

סניף _____

("הבנק")

הרשאה כללית, שאינה כוללת הגבלות.

או- הרשאה הכוללת לפחות אחת מההגבלות הבאות:

הרשאה זו ניתנת לביטול ע"י הודעה בכתב מאיתנו לבנק, שתכנס לתוקף יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה לבנק, וכן ניתנת לביטול עפ"י ש"ח.

מועד פקיעת תוקף ההרשאה - ביום / /

לתשומת לבכם: אי סימון אחת מהחלופות המוצגות לעיל, משמעה בחירה בהרשאה כללית, שאינה כוללת הגבלות.

1. אנו הח"מ _____ מס' זהות/ ח.פ. _____ ("הלקוחות")

שם בעלי החשבון כסומיני בספרי הבנק

מבקשים בזה להקים בחשבונו הנ"ל ("החשבון") הרשאה לחיוב חשבוננו, בסכומים ובמועדים שיומצאו לכם מדי פעם ע"י המוטב באמצעות קוד המוסד, בכפוף למגבלות שסומנו לעיל (ככל שסומנו).

2. כמו כן יחולו ההוראות הבאות.

- עלינו לקבל מהמוטב את הפרטים הנדרשים למילוי הבקשה להקמת ההרשאה לחיוב החשבון.
- הרשאה זו ניתנת לביטול ע"י הודעה בכתב מאיתנו לבנק, שתכנס לתוקף יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה לבנק, וכן ניתנת לביטול עפ"י הוראת כל דין.
- נהיה רשאים לבטל חיוב מסוים, ולבד שהודעה על כך תימסר על ידנו בכתב לבנק, לא יאוחר מ- 3 ימי עסקים לאחר מועד החיוב. ככל שהודעת הביטול ניתנה לאחר מועד החיוב, הויכוי ייעשה בערך יום מתן הודעת הביטול.
- נהיה רשאים לדרוש מהבנק, בהודעה בכתב, לבטל חיוב, אם החיוב אינו תואם את מועד פקיעת התוקף שנקבע בהרשאה, או את הסכומים שנקבעו בהרשאה, אם נקבעו.
- הבנק אינו אחראי בכל הנוגע לעסקה שבינינו לבין המוטב.
- הרשאה שלא ייעשה בה שימוש במשך תקופה של 24 חודשים ממועד החיוב האחרון, בטלה.
- אם תענו לבקשתנו, הבנק יפעל בהתאם להוראות הרשאה זו, בכפוף להוראות כל דין והסכם שבינינו לבין הבנק.
- הבנק רשאי להוציאנו מן ההסדר המפורט בהרשאה זו, אם תהיה לו סיבה סבירה לכך, ויודיע לנו על כך מיד לאחר קבלת החלטתו תוך ציון הסיבה.

אנו מסכימים שבשקש או תוגש לבנק ע"י המוטב.

תאריך _____ חתימת הלקוח _____

אישור הבנק

מספר חשבון בנק		סוג חש'	קוד מסלקה
		סניף	בנק
		אסמכתא / מסי מורה על הלקוח חברה	
קוד המוסד		45548	
שם המוסד		היכלי תורה בע"מ	

לכבוד

היכלי תורה בע"מ

ת.ד. 9359

בית שמש 99565

קבלנו הוראות מ- _____ לכבוד חיובים בסכומים ובמועדים שיומיעו באמצעי מנגנוני שתצינו לנו מדי פעם בפעם, ואשר מספר חשבוננו/ם בבנק יהיה נקוב בהם, והכל בהתאם למפורט בכתב ההרשאה.

רשמנו לפנינו את ההוראות, ונפעל בהתאם כל עוד מצב החשבון יאפשר זאת וכל עוד לא תהיה מניעה חוקית או אחרת לביצוען וכל עוד לא התקבלה אצלנו הוראת ביטול בכתב על ידי בעלי החשבון וכל עוד לא הוצאו/ בעלי החשבון מן ההסדר.

אשרו זה לא יפעל בהתחייבותיות כלפינו, לפי כתב השיפוי שנחתם על ידיכם.

תאריך _____ בנק _____ חותמת הסניף _____

למנויים בכרטיס אשראי

מס' כרטיס: _____ תוקף: _____ / _____

שם בעל הכרטיס: _____ ת.ז. _____

אוצר פניני החסידות

קרוב אליך הדבר מאוד!
הצטרף בקט' למנוי

04-862-8888